

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 80 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din.

Uredništvo: Koptarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SCOVENEK

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Cek. rač.: Ljubljana št. 10.650 za naročnino in št. 10.849 za inserate.

Uprava: Koptarjeva ulica 6
Tel. 40-01 do 40-05
Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlje.

Po odločitvi Amerike

Nov moment v razvoju svetovne vojske je, da so zadnji mostovi med Ameriko in Nemčijo, če ne formalno, pa dejansko podrti. Višja sila je, kakor že večkrat v tragediji človeštva, zmedla duhove tako da se ne morejo več razumeti. Govor predsednika Roosevelta ne pozna nobene sprave, tako da bi morali imeti danes že vojsko, če ne bi bila Amerika od naše celine ločena po prostoru, ki onemogoča letalske napade v veliki meri in z učinkom. Na besedo Amerike nemški zunanji urad sam ni odgovoril, toda nemški tisk govori tako, da ga ni mogoče napačno razumeti.

Kakšno je to nasprotje, o tem pač ni treba veliko razmišljati. Nemčija si bodoči svet predstavlja tako, da ima v Evropi zapadno od Sovjetske unije pa v Afriki največji politični in gospodarski interes Nemčija, dočim jo Združene države Severne Amerike ne brigajo — to je prostor, ki se v političnem pogledu Evrope ne tiče in ki naj se vlada sam, kakor ve in zna. Američani pa so po veliki večini mnenja, da sta Evropa in Afrika samo stopnja v ogromnem prizadevanju za ustvaritev novega reda, po katerem bi tudi Američani izgubili svoj položaj na zapadni polobli. To prepričanje je prodrlo tako globoko v veliko večino ameriškega naroda, da ga ne more ničesar prepovoriti, kaj se politična propaganda, kateri nihče ne veruje. To misljenje je vzrok, da so v Washingtonu prišli do sklepa, da je mogoče odvrti nevarnost, da bi Združene države ne pomenile več tega, kar so do danes pomenile, samo na ta način, če že zdaj žrtvujejo vse, kar morejo, da podpro Anglijo kot nekaj evropski branik Združenih držav Severne Amerike. Zakaj pozneje — tako pravijo — bi morali voditi boj za življenje in smrt nasproti svetu, katerega Američani ne razumejo in ga smatrajo za popolnoma nasprotno svojemu bitju. Tako se ideološki činitelji družijo z gospodarskimi interesi, da more Roosevelt braniti politično in gospodarsko moč Amerike ter gospodarski sistem, na katerem slonijo anglosaske države in njim prijateljska državna območja v Evropi in sploh po vsem svetu, pod geslom nujne obrambe demokratične ideje in individualnih svobod, kakor jih razume demokracija Jurija Washingtona in Franklina ter velike francoske revolucije.

Zato se ni čuditi, če zdaj Američani, izvemši nekaj opozicije, čutijo v sebi zgodovinsko poslanstvo, da s posegom v vojsko med Anglijo in Nemčijo pomagajo v borbi, v kateri si stoji nasproti dvoje popolnoma različnih gledanj na svet, in seveda tudi ogromni gospodarski interesi, ki jih ograža vsaka revolucija. Tako stališče seveda nima več nobene podobnosti s politično nevtiraliteto in v Ameriki so začeli vsi stroji teči z največjo brzino, da bi Velika Britanija v vojnem materialu Nemčijo vsaj dosegla, ako je celo ne bo čez toliko in toliko časa prekosila. Razume se, da je to tak položaj, ki sili nasprotnika, da izsili vojno odločitev, še preden bi se uresničilo to, kar je pomen in namen Rooseveltove politike v prid Velike Britanije in njenega vojnega potenciala. Z drugimi besedami je to položaj, ki zelo sliči prenapolnjeni posodi z vodo, kjer je potrebna ena sama kaplja, da se izlije. Že v minuti svetovni vojni je bila potopitev »Lusitaniec«, kar je stalo življenje tudi nekaj Američanov, prvi sunek, ki je psihološko pripravil Američane, da so pozneje napovedali Nemčiji vojno, dočim bi danes potopitev ameriških trgovskih ladij, ki bi vozile vojni material v Anglijo, ali pa celo kakšnih ameriških vojnih ladij, ki bi spremljale transporte na angleških ali katerih že koli ladjah, gotovo takoj izzvala vojno stanje med Washingtonom in Berlinom.

Stališče, ki so ga Združene države Severne Amerike zavzele, pa bo moglo imeti velik vpliv tudi na stališče, ki ga bo v teku vojne, ki se zdavnaj ni dosegla svojega viška, končno zavzela Sovjetska unija. Ta je slejkoprej velika uganja, tudi če pomislimo na stvari, o katerih pravijo, da bi se mogle zgoditi na jugovzhodnem prostoru Evrope. Nič ni gotovo, kar se ugiba o zunanji politiki rdečega Kremļa. Najprej so rekli, da so se odnošaji med Nemčijo in Sovjeti po 4. delitvi Poljske septembra leta 1939 ohladili. Mnogo jih je bilo, ki so temu z vsem prepričanjem verjeli. Gospodarska pogodba pa, ki sta jo te dni sklenila Berlin in Moskva in ki je nekak pendant k sklepu o vojni pomoči Angliji, katero obravnava sedaj ameriški kongres, očitno dokazuje, da temu ni tako. Kaj torej spriče tega mislijo v Moskvi? Eni domnevajo, da bi Sovjetska unija bila pripravljena se zopet pogoditi o kakšni delitvi na jugu ali pa mogoče v turškem prostoru samem v prednji Aziji, da bi mogla Nemčija izvojevati svojo borbo z Anglijo tudi tam. Drugi pa — in ti so seveda v taboru Anglije in njenih prijateljev — smatrajo za nemogoče, da bi se Sovjeti spuščali v tako kupčijo, ko pa bi nastop in okrepitev Nemčije na jugovzhodu morala nujno dražiti vladu v Moskvi, ker bi bil na ta način sovjetski življenjski prostor sam hudo ogrožen. Neprijetni opazovalec se ne more odločiti ne za to, ne za drugo tezo. Mogoče pa ni brez važnosti, če se spomnimo, da druga teza sloni na političnih nazorih, ki so bili v Rusiji mero-dajni v preteklih stoletjih, dočim danes stojijo stvari na glavi v vsakem oziru. To pa smemo mirno reči, da danes v Moskvi nimajo nobene drugega večjega interesa, kakor je ta,

Dan hudih letalskih bojev

Nemci poročajo o bombardiranju Plymoutha — Italijani o uspešnih napadih na morju — Angleži o bombnih napadih na nemška oporišča v Franciji in na italijanska oporišča v Afriki — Grki o bombardiranju Berata

Kakor kažejo spodnja poročila z vseh bojišč so stopili v ospredje letalski boji. Nemški množestveni letalski napad je bil naperjen na veliko angleško pristanišče Plymouth, medtem ko so Angleži svojega glavnega naperili proti največjemu nemškemu oporišču za svoje podmornice v Lorientu. V Albaniji so boji na suhem nekoliko zastali, pač pa se udeležuje obojno letalstvo z veliko srditostjo. Na afriških bojiščih in nad Sredozemskim morjem deluje v glavnem le letalstvo. Medtem ko Angleži napadajo nasprotnikova letališča v Siciliji, v Libiji in v vzhodni Afriki, da bi dobili v svoje roke popolno premoč v zraku nad vsem sredozemskim prostorom, napada italijansko letalstvo skupno z nemškimi pomožnimi letalskimi silami angleško brodovje na Sredozemskem morju.

V tej zvezi je zanimivo, kar poroča ameriški radio, da bi namreč Angleži radi razbremenili svojo fronto proti Nemčiji z začetkom obsežne letalske ofenzive, ki bi jo izvedli s pomočjo novo dospelih ameriških »letečih trdnjav« v Anglijo.

Iz vsega tega sklepamo, da je letalstvu za enkrat prisojena vodilna vloga pri bojih, naj bo to na enem, ali na drugem bojišču.

Bojišče v Albaniji

Italijanska poročila

Nekje v Italiji: 14. jan. Uradno poročilo št. 221 se glasi:

Na grški fronti delovanje patrol in topništva. Naša letala so večkrat bombardirala neko sovražnikovo oporišče ter obsula s strojniškim ognjem tovrstne avtomobile in zbirajoče se čete.

Cavallero ostane tudi načelnik generalnega štaba

Rim, 14. jan. b. Poročilo, da je general Cavallero imenovan za poveljnika na albanški fronti, je sprožilo vprašanje, ali bo še nadalje ostal načelnik glavnega generalnega štaba. Na merodajnem mestu so odgovorili, da bo Cavallero ostal obenem tudi šef glavnega generalnega štaba.

Junaštva italijanske divizije

Rim, 14. jan. AA. Stefani: Posebni dopisnik lista »Giornale d'Italia« v Albaniji podaja zgodovino junastva divizije, katere polki so bili predloženi za odlikovanje z zlato kolajno. Istočasno navaja dnevno zapoved generala Girotti, poveljnika planinske divizije »Giulia«. Ta dnevna zapoved se glasi: Upirajte se in napadajte! Stojte trdno kakor skale in bodite hitri kakor strele. Samo tako boste vredni naših junakov, ki jih bombardirajo na planini Pindos in na raznih črtah v Albaniji. Posebni dopisnik opozarja na začetek vojne v Albaniji, ko je imenovana divizija začela kazati svojo neustrahovitost s tem, da se je naglo spuščala čez strme obronke planin, ker polki ni bilo; ob slabem vremenu je prehodila ogromne planine in je brez odmora vzdrla čez 60 bitk in se pomikala naprej sleherni dan po zahtevah taktike, zaradi katere je bila uporabljena. Že tedaj so se alpinci vaak dan borili s sovražnikom in poglani v beg en sovražnikov bataljon ter zavzeli njegovo taborišče. Baterije tretjega polka so pogosto delovale, dokler niso porabile svoje zadnje granate. V borbi proti dvema divizijama je divizija Giulia napredovala tudi tedaj, ko je trčila na množične napade sovražnika. Posebni dopisnik lista navaja potem dnevnik nekega častnika, ki je služboval v imenovani diviziji, in navaja sledeče epizode: Dva voda bataljona Tolmezzo napadata neko koto in jo zavzameta. V njihove roke pade plen — strojnica in več avtomatičnih pušk. Naslednjega dne je sovražnik šestkrat napadel, pa je bil odbit s težkimi izgubami. Naslednjega dne napada sovražnik bataljon »Civitali«, da bi zavzel neko postojanko. Toda sovražnik je odbit. Istega dne dopoldne napadajo grške čete s severa in juga. Bataljon se bori do 18. ure na obeh frontah in ponovno zavzame vas, do katere je prešel sovražnik, ponoči pa se približe skozi sovražnikove črte, ko je bil sovražnik že mislil, da je bataljon obkolil. Obkoljevalne poskuse je sovražnik večkrat ponovil in uporabljal tri divizije, vendar se mu poskusi niso poročili. Izčrpani od naporov nadaljujejo alpinci z odporom in z neutrudno odločenostjo onemogočajo grške akcije. Borilo se je sedem ur skupaj. Med temi nepretrajanimi borbami je sovražnik pretrpel značne izgube, alpinci pa so pogosto s silno hrabrostjo odbijali sovražnika, zavzemali njegova okolišča in streljali in plenili raznovrsten vojni material.

Grška poročila

Atene, 14. jan. t. Atenska agencija: Poročilo št. 79 grškega generalnega štaba pravi: Krajevne operacije po nekaterih odsekih fronte. Naše čete so spet ujele nekaj sovražnikov, med njimi dva častnika. Zaprle so tudi nekaj vojnega materiala, med njim 4 nepoškodovane tanke.

Vladni tolmač je na konferenci tiska izjavil česnikarjem, da so Grki s položajem na bojiščih

da bi dosedanji vodilni kulturni narodi Evrope čimprej in čimbolj izkpravili, ker bi bila potem pot prosta za delo Kominterne. Kar pa se tiče Amerike, je Rooseveltov sklep verjetno na voditelje Sovjetske unije napravil čisto poseben vtis. Zakaj, če se eni bojijo prevlade Nemčije, se pa tam na vzhodu bržčas bojijo še bolj, da se ne bi kdo po eventualni zmagi nad Nemčijo spomnil na Sovjete, ki Nemčijo podpirajo prav tako, kakor podpira Amerika Anglijo, in ki ne bi smeli biti presenečeni, če bi se kdo hotel nad njimi maščevati zaradi pogodbe jeseni leta 1939 in drugih pogodb, ki so ji sledile in ki oskrbujejo Nemčijo z materialom, ki je najdragocenejši v sedanji orjaški borbi z Anglijo. In tudi v tem oziru ima prvenstveno vlogo tisti prednje- in srednjeazijski prostor, na katerem imata Anglija in Amerika svojega najdragocenejšega zaveznika, potem ko je Francija doživela polom, namreč Turčijo. Bodimo torej v presojanju stališča Sovjetov oprezní in rajši počakajmo na dejstva, ki bodo še sledila.

zadovoljni, ker do sedaj grška vojska še vedno vodi boje. Italijanski protinapadi še nikjer niso mogli Grkom iztrgati vodstva iz rok. Štirje tanki, o katerih govori vojno poročilo, so bili zaplenjeni severno od Klisure, kjer so Grki nepričakovano napadli Italijane in jim pobrali zelo močno utrjene postojanke. Večji del ujetnikov, ki so bili ujeti zadnje dni, je prišel v Albanijo šele nedavno in pripada torej četam, ki jih je Italija vrgla zadnje tedne v Albanijo ter jih takoj poslala v bojno črto.

Italijanski bombniki so napadli grško mesto Preveso v Epiru. Nekaj človeških žrtev je padlo, druga škoda pa je le neznatna.

Ameriški dopisniki poročajo s fronte, da Grki še na vseh odsekih pritiskajo na nasprotnika. Najhujši boji pa so severno od Klisure in Tepelenja.

Bojišča v Afriki

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 14. januarja. t. Poročilo št. 221 glavnega stana italijanske oborožene sile o operacijah v Afriki se glasi:

Tudi v Cirenajki (Libiji) delovanje našega topništva, ki je prizadejalo izgube sovražnikovim mehaniziranim oddelkom na fronti pri Tobruku. Delovanje patrol in topništva pri Džarabubu. Sovražnikovo letalsko delovanje nad obrežnimi mesti Cirenajke ni zahtevalo žrtev.

V vzhodni Afriki manjša živahnost v gornjem Sudanu in topniško delovanje pri Galabatu. Naša letala so bombardirala v Sudanu sovražnikove postojanke, utrube in čete. Neka naša letalska skupina, ki so jo napadli sovražnikovi lovci, je boj sprejela in sestrelila eno letalo vrste »Gloucester«. Nad Eritrejo so naši lovci zbili še eno sovražno letalo.

Sovražnik je bombardiral več mest, vendar je le nekaj ljudi ranjenih. Dne 31. decembra zjutraj je neka grška podmornica potopila v jadranskih vodah neko našo trgovsko ladjo majhne tonaže. V nasprotju z vsemi pravili podmorniške vojne je podmornica začela nato s topovi streljati na neki rešilni čoln, ki je pripadal potopljeni trgovinski ladji. Ubilih je 10 mož posadke, ki so se rešili s trgovinske ladje.

Neko letalo in neki motorni napadalni čoln sta dne 9. januarja napadla in potopila neko sovražnikovo podmornico.

Angleška poročila

Kairo, 14. jan. t. Reuter. Vrhovno poveljstvo angleške vzhodne armade poroča:

Na fronti v Libiji ni nobenih novih dogodkov. Na fronti v Sudanu je pri Kassali večje delovanje naših patrol. Na drugih frontah nobenih posebnih dogodkov.

Reuterjev dopisnik pristavlja, da pomeni kratka omemba libijske fronte to, da angleško težko topništvo še vedno s polno silo bombardira tobruške trdnjave in da pri tem sodelujejo tudi morske edimice in letala.

Obleganje Tobruka

Kairo, 14. januarja. t. (Reuter.) Reuterjev posebni dopisnik pri angleški vojski poroča, da Angleži še vedno dovažajo težko topništvo pred Tobruk. Del topništva je že začel obstreljevati trdnjavo. Italijansko topništvo bolj rahlo odgovarja in zadetki so slabi. To pa zaradi tega, ker Italijani v Tobruku nimajo letal, da bi z njimi mogli ugotovljati cilje, kakor so to delali v Bardiji, kjer je njihovo topništvo zelo precizno streljalo. Angleško topništvo je svoj ogenj naperilo na studenec sladke vode in na vodovod. V Tobruku primanjkuje že vode.

Oaza (zelenica) Džarabub je po poročilih, ki prihajajo iz 300 km južno od Tobruka v puščavi ležečega glavnega stana angleških čet, že od vseh strani obkoljena. Angleška izvidna letala so bombardirala večje skupine italijanskih motoriziranih čet, o katerih ni bilo mogoče reči, če se od Džarabuba oddaljujejo, ali če hočejo priti obkoljeni posadki na pomoč Oaza Džarabub je močno utrjena, ker je bila opremljena kot oporišče in izhodnišče južne Grazianijeve puščavske armade, s katero je mislil udariti na angleško oazo Siva ter dalje proti južnemu Egiptu.

Kairo, 14. jan. b. Medtem, ko poročila ne javljajo nikake spremembe okoli Tobruka, prihajajo vesti o novih borbah pete italijanske armade v oazi Džarabub, 300 km južno od Tobruka, z mobilnimi angleškimi puščavskimi oddelki.

Delovanje angleških letal

Kairo 14. jan. t. Reuter: Letalsko poveljstvo pri vzhodni armadi poroča: Najmanj 9 verjetno nemških strmoglavih letal vrste »Junker 87« je bilo uničenih na tleh pri bombnem napadu na letališče v Cataniji v Siciliji. Dve letalski lopi na zahodni strani letališča sta bili

Tepeleni da je še vedno v italijanskih rokah. Grki in Italijani so tako blizu skupaj, da se italijansko letalstvo ne upa bombardirati fronte, iz strahu, da ne bi zadelo lastnega vojskva.

Bombe na Berat

Atene, 14. jan. t. Atenska agencija: Poveljstvo angleških letal poroča, da so skupine angleških bombnikov večeraj v dalje časa trajajočem bombardiranju napadle važno italijansko vojaško zbirališče Berat, kjer so bombe razdejale nekatere vojaške cilje. Vsi bombniki so se vrnili na vzletišče.

Poročilo z meje

Belgrad, 14. jan. m. Z jugoslov.-albanске meje poročajo, da vlada na italijansko-grškem bojišču mr. Nekoliko živahnije je pri Tepelenju in v okolici Klisure, kjer so grške čete nekoliko napredovale. Okrog reke Škumbe so Grki izvedli nekaj manjših napadov. Kljub ugodnemu vremenu ni bilo živahnjega letalskega delovanja.

zažgani in uničeni do tal, ena pa na vzhodni strani. Požari in eksplozije so nastale v letalskih upravnih poslopih.

Isto noč so bombardirali tudi letališče Benina in Berka v Libiji, kjer smo na tleh uničili z gotovostjo 6 sovražnih letal, poškodovali pa verjetno mnogo drugih. Druga skupina bombnikov je napadla trdnjavske naprave v Derni, kjer so nastali požari med vojašnicami.

V vzhodni Afriki smo bombardirali letališče v Asmari, Barantu in Agordatu, pri Mai Adagi pa je bila bombardirana in delno zažgana tovarna Capronijev. Pri Tessenai smo bombardirali sovražna motorizirana zbiranja in povzročili požare. Z vseh poletov so se vsa letala vrnila, izvzemši od Catanije, kjer smo izgubili dvoje letal, a moštvo enega je bilo rešeno. Letalsko poveljstvo objavlja tudi poročilo snočnjena rimskega radia, ki je na naslov poslušalcev v italijanskem imperiju dejal, da je italijanski imperij trenutno odrezen od matere zemlje in da so zveze med materno zemljo in imperijem mogoče le z letali in ponoči. Toda imperij naj bo v duhu združen z materno zemljo v tem velikem boju.

General Argentina ujet

Kairo, 14. januarja. t. (Reuter.) Uradno sporočajo, da so angleške pomorske edince na obali med Bardijo in Tobrukem ujele skupino italijanskih častnikov, med katerimi se je nahajal tudi bivši italijanski poveljnik v Sidi Baraniju general Argentina. Skupino je odkrilo angleško izvidniško letalo, ki je imelo nalog preiskati obalo, da bi odkrilo skupine beguncev iz Bardije, ki se po mnenju angleškega vrhovnega poveljstva še skrivajo po raznih odsekih afriške obale in skušajo priti do Tobruka in morda naleteti na kakšno italijansko ladjo, ki bi jih odvedla. Letalo je takoj dalo znak angleškim pomorskim silam, ki so poslate motorni čoln do obale, kjer se je v pečinah skrivala skupina Italijanov, ki so bili takoj ujeti in prepeljani na varno. Med njimi je tudi general Argentina in nekaj višjih častnikov njegovega štaba. V angleških vojaških krogih menijo, da bodo našli še več takšnih skupin pri čiščenju afriške obale med Bardijo in Tobrukom- in med Tobrukom in Derno. Neko drugo lovsko letalo je ujelo 150 mož močno skupino italijanskih vojakov na obali blizu Tobruka.

Angleško poročilo o bitki v Siciliskem prelivu

London, 14. jan. t. Reuter: Admiraliteta je objavila naslednje poročilo o pomorski bitki v Siciliskem prelivu:

Od dne 7. jan. do 13. jan. so naše pomorske sile delovale v srednjem delu Sredozemlja, kjer so varovale večji pomorski sprevod trgovskih ladij skozi Sredozemsko morje. Dne 10. januarja zjutraj, ko so plule skozi Sicilski preliv, so srečale dva italijanska rušilca. Enega, ki spada k vrsti »Spitac«, smo takoj potopili, drugi pa je usel. Nekoliko pozneje je bil naš rušilec »Gallant« poškodovan od torpeda ali od pomorske mine, toda mogel je še s svojimi lastnimi močmi pripluti v pristanišče. Skupine italijanskih in nemških letal, med njimi mnogo strmoglavcev (Stuka), so z italijanskih oporišč z velikimi napori napadale naše ladje. Ena bomba je zadelo našo letalonosilko »Illustrious«, ki je bila nekoliko poškodovana in so bile tudi žrtev med moštvo. Ena od naših križark vrste »Southampton« je bila tudi zadeta od bombe, ima nekaj škode in so bile med

(Nadaljevanje z 2. strani)

Zagrebska vremenska napoved: Deloma bo oblačno z lokalnimi padavinami. Zemunska vremenska napoved: Pooblačitev v zahodnih krajih, morda tudi nekaj snega, delno oblačno pa v ostalih predelih. Nekaj dežja na Primorju. Toplota brez sprememb.

Politični zapiski

Komisariat v Matici Hrvatski

Poročali smo že, da je banska oblast banovine Hrvatske dne 11. t. m. v Matici Hrvatski postavila komisarija v osebi prof. Ant. Martinovića, potem, ko je bil dosedanji upravni odbor s prof. Lukasom na čelu razrešen. Hrvatski Dnevnik prinaša o tem dogodku uvodnik, kjer se bavi z različnimi dogodki, ki so se v okviru Matice Hrvatske zadnja leta dogajali. Nato pa pravi: »Če tedaj iščemo vzroke, zakaj je bil uveden komisariat v Matici Hrvatski, bomo spredeli, da je za to odgovorna zgolj njena uprava. Ta je Matici Hrvatski ne le vzela njeno splošno narodno obilježje, marveč je celo na zadnjem obnem zboru nastopala tako žaljivo, da je bilo pričakovati odgovora. Tako je nastal začasni komisariat v Matici Hrvatski. Naloga komisarija naj bi po naših mislih bila ta, da Matico Hrvatsko osvobodijo strankarstva ter jo vrne hrvatskemu narodu tako, kakršno je hrvatski narod vedno želel ter jo cenil: kot nestrankarsko in nadstrankarsko kulturno ustanovo... Komisar Matice Hrvatske bo najbrž odprl vrata Matici Hrvatske tudi tistim hrvatskim pisateljem, ki so jim bila doslej ta vrata brez opravičene vzroka zaprta, medtem ko so bila nastajajoča raznim polovičarjem... Nobena politična skupina nima pravice do monopola v naših splošno narodnih kulturnih ustanovah... Zaupnik banske oblasti bo odpravil staro nezdravo stanje ter ga gotovo ne bo zamenjal z drugim nezdravim. Ne smemo pa dopustiti, da bi v Matici Hrvatski znova prišli do odločilne besede ljudje, ki v našem književnem in kulturnem življenju nič resnega ne pomenijo... Poverjenik naj se izogiba vseh poskusov ter naj Matico Hrvatsko čimprej izroči v roke njenih članov, osvobodeno seveda vseh umetnih ovir, ki so doslej ovirale, da bi se bila Matica Hrvatska mogla vrniti hrvatskemu narodu kot celoti.«

Za zbiranje Srbov

Voditelj demokratske stranke g. Milan Grol je v listu »Narodni pokret«, ki izhaja v Kragujevcu, napisal članek o zbiranju Srbov. Med drugim tako razlaga potrebo, da bi se Srbi bolj strnili v eno fronto: »Težko skrbi, s katerimi stopamo v novo leto 1941, še povečava neurejeno stanje, v katerem srbski del prebivalstva Jugoslavije gre naproti dogodkom. Ne moremo reči, da bi bilo brez pomena ne le za posebne interese srbskega naroda, marveč tudi za interese državne celote, ali je ta največji del naroda v časih, skozi katere gremo, duhovno urejen, zbran, ali ima izdelane misli in se ne da voditi čutnim razpoloženjem trenutka, niti se ne da voditi od skrajnosti, ko se rešujejo tako važna vprašanja. Če so ta velika vprašanja bila odlagana do danes, je vsekakor resnica, da jih leta 1941 ne bo mogoče več odlagati.« Nato piše pravilno, da morajo Srbi biti prav tako strnjeni kakor so Hrvati in Slovenci. Ko so Slovenci izgubili svojega voditelja dr. Korošca, so takoj šli in si izvolili novega, ker voditelj, okoli katerega se naj zbira ves narod, je v teh časih potreben. — To prizadevanje nekaterih srbskih politikov za avtoritativno narodno vodstvo je deležno tudi na hrvatski strani mnogo razumevanja. Podobna je misel, katero v svojih člankih vedno naglašuje minister dr. Lazar Marković, ki sodi, naj bi tista osrednja sila, ki naj bi zbirala Srbe, bila radikalna stranka.

Prehranjevalni dirigent za vso državo

Dne 12. t. m. je bila konferenca med zastopniki hrvatske banske oblasti ter zastopniki trgovskega ministristva glede prehrane, o čemer je poročala tudi belgrajska »Politika«, katera je v svojem poročilu dejala, naj bi PRIZAD dobil nekaj monopol za pšenico in pšenično moko ter naj bi ena instanca vodila vso prehrano in njeno organizacijo kot dirigent. — »Hrvatski dnevnik«, ki navaja to poročilo belgrajske »Politike«, pravi, da bi zastopniki banske oblasti ne mogli sprejeti takega dirigenta, če naj bi se njegova kompetenca nanašala tudi na banovino Hrvatsko, ker bi to pomenilo okrnjevanje hrvatske avtonomije. List pa dodaja, da bi vsekakor bilo treba spraviti v sklad gospodarsko politiko na Hrvatskem in gospodarstvo izven Hrvatske, pri čemer naj bi pa bila zavarovana temeljna načela sporazuma.

60 letnica »Samouprave«

V kratkem bo belgrajski list »Samouprava« obhajal 60 letnico svojega izhajanja. Ko so radikali pred več ko 60 leti začeli svoje delovanje med srbskim narodom, ki so ga začeli politično šolati ter usposabljati za velike narodne in socialne naloge tedanjega časa, so kmalu nato začeli izdajati tudi svoj list, ki je nosil ime »Samouprava«, s čimer so hoteli povedati, da si mislijo sodelovanje ljudstva v samoupravah. Ta list je bil glasilo srbske narodne radikalne stranke, dokler stranka ni bila razpuščena. Pozneje pa je postal uradno glasilo srbskega dela JRZ.

Zaradi šerijatskih sodišč

Serijatska sodišča so tista, ki razsojajo o muslimanskih verskih zadevah v smislu muslimanske verske ustave. Tudi ta sodišča spadajo pod ministrstvo pravde, niso pa bila doslej prenesena na bansko oblast v Zagrebu, čeprav spada zdaj pod banovino Hrvatsko mnogo okrajev, kjer v Bosni in Hercegovini prebivajo na tisoče muslimanov. Zaradi tega zahteva zagrebški »Obzor« v posebnem članku, naj se tudi to vprašanje čim prej reši, kar bo toliko lažje, ker to ni nobeno politično vprašanje. S tem v zvezi pravi list: »Če bosta Bosna in Hercegovina dobili položaj avtonomne enote, kakor banovina Hrvatska, v svojih zgodovinskih mejah, bodo šerijatska sodišča pač nanovo preurejena in nič več.«

Skrb za madžarskega kmeta v Jugoslaviji

Madžarski list »Uj Hírek«, ki izhaja v Somboru, prinaša članek z naslovom »Govorimo o sebi«, kjer piše o kulturnem življenju madžarskega kmečkega prebivalstva v Jugoslaviji. Med drugim list naglašuje, da madžarska narodna javnost v Jugoslaviji premalo skrbi in se briga za življenje in napredek madžarskega kmečkega prebivalstva v Jugoslaviji. Članek očita madžarski javnosti, da ni dovolj po vaseh prirejal diletanste gledališke igre, marveč da je mnogo bolj treba delati za kulturno in prosvetno dvigovanje madžarskega kmečkega prebivalstva.

Belgrad, 14. jan. m. V današnjih Službenih novinah je objavljena sprememba uredbe o Zdrženju slušateljv Ekonomsko-komercialne visoke šole. Medtem, ko prva uredba uravnava poslovanje vseh dijaških društev, se druga uredba nanaša samo na podporna društva.

Bojišča v Afriki

(Nadaljevanje s 1. strani)

moštvom žrtve. Pri teh operacijah smo sestrelili najmanj 12 sovražnih letal, mnogo drugih pa poškodovali. Kljub tem napadom pa smo glavni namen, namreč prevoz skupine trgovskih ladij skozi Sicilijanski preliv, smotreno in brez druge škode izvedli. V tem prevozu so bile večje količine vojne materiala, namenjenega Grciji.

Angleške izgube v Afriki

Kairo, 14. jan. t. Reuter. Angleško vrhovno poveljstvo poroča, da angleške izgube pri napadu na Sidi Barani niso dosegle enega tisoča mrtvih in ranjenih, pri napadu na Bardijo pa niso dosegle 600 mrtvih in ranjenih. Razmerje med mrtvimi in ranjenimi je 1:5. Tako nizke so angleške izgube v primeri z 82.000 mož izgub, ki jih ima dosedaj nasprotnik na tem bojišču.

Italijanska poročila o vojni na Sredozemskem morju

Rim, 14. jan. Stefani: »Messagero« opozarja na izgube, ki so jih te dni imeli Angleži na Sredozemskem morju in pravi, da gre za tri potopljene enote in sicer za enega rušilca in dve podmornici ter za 12 enot, ki so bile več ali manj poškodovane. Med njimi je tudi neka oklopna ladja, dve nosilki letal in dve križarki. Ta pregled dokazuje,

Angleško-nemško bojišče

Nemška poročila

Berlin, 14. jan. AA. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Nemška letala so na neki ogledniški akciji potopila neko sovražnikovo trgovsko ladjo za 4000 ton in dvakrat nevarno zadela z bombami srednjega kalibra neko križarko. V noči od 13. na 14. t. m. smo z uspehom bombardirali važne vojne cilje v Plymouthu. Miniranje angleških pristanišč se nadaljuje. Sovražnik je včeraj izgubil štiri letala.

Nemški list proti netočnemu poročanju švedskega tiska

Berlin, 14. januarja. DNB: Berlinska »Börsen Zeitung« ostro nastopa proti nekemu dopisniku stockholmskega lista »Afton Bladet«, ki je poročal svojem listu, da so zadnji angleški napadi na francoske vojne luke ob Rokavu pokazali, da sta angleško in nemško letalstvo zamenjali svoji vloži. Angleško letalstvo naj bi bilo s svojimi napadi na Calais, Boulogne in Dunkerque dokazalo, da ima ofenzivnega duha. Poročilo »Afton Bladet« zastopa na koncu stališče, da se opaža popuščanje nemškega napada. Nemški list opozarja švedskega časnika na nemško vojno poročila, in pravi, da je iz njihove vsebine mogel dobiti točno informacijo. Dejstvo je, da so nemški lovci in nemško protiletalsko topništvo že v kali izjalovili napad angleških letal na ozemlje, ki so ga bile zasedle nemške čete. Ko so Angleži izgubili devet letal, so se morali vrniti, tako da sploh niso mogli izvesti nameravanega bombardiranja.

Angleška poročila

London, 14. jan. t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča: Snoči je sovražno letalstvo spet v zbranem napadu priletelo nad neko mesto v južni Angliji in tamkaj metalo zažigalne in rušilne bombe. Napad je trajal tri ure in je bil okrog polnoči končan. Gasilstvo je požare hitro obvladalo, a kljub temu je bilo večje število zgradb poškodovanih. Največ je porušenih stanovanjskih hiš. Med napadom je bilo nekaj ljudi ubitih, nekaj pa ranjenih. — Tudi iz Walesa javljajo, da je bilo tamkaj vrženih nekaj bomb, vendar je škoda nezatna. Reuterjev zasebni poročevalec pristavlja, da sta bili v zgoraj omenjenem južnoangleškem mestu (verjetno je bil to Plymouth) od bomb zadeti dve zaklonišči in dve bolnišnici, ena delno, ena pa popolnoma. Število žrtev je s tem naraslo. Na London v pretekli noči sovražna letala sploh niso priletela.

Angleži na Islandiji

Stockholm, 14. jan. AA. Tass: List »Dagens Nyheter« prinaša članek gener. konzula Torsa, ki zastopa Islandijo v Newyorku, o angleški zasedbi Islandije. Piše trdi, da je na tem otoku 60 do 80 tisoč angleških vojakov. Angleške čete so bile pripeljale tudi več obrežnih baterij in jih razmestile po obali. Na obrežju so našli mnogo protitankovskih zaprek. Članek naglašuje, da je Islandija s tem prvič v svoji zgodovini postala utrjena država.

Angleške izgube na morju

London, 14. januarja. t. Reuter: Admiraliteta poroča: Pretekli teden, ki se je končal v soboto dne 11. januarja, je po osmih mesecih teden, v katerem smo na morju utrpeli najnižje izgube. Sovražnik je potopil samo 4 angleške ladje s skupno tonažo 15.000 ton. Nobena zavezniška ladja ni bila potopljena. Podobne nizke številke smo mogli objaviti zadnjič pred 8 meseci v majniku 1940, ko so bile potopljene 3 ladje s skupno tonažo 14.000 ton. Admiraliteta pristavlja, da je ponašanje nemških uspešnih napadov na angleško pomorsko plovo v zvezi s stalnim bombardiranjem nemških podmorniških oporišč v Lorientu in Brestu v Franciji ter na Norveškem.

Angleški protinapadi Angleško letalstvo pripravlja večjo protiofenzivo

Washington, 14. jan. t. Ass. Press: Ameriški radio je snoči in davi razširil neko poročilo, o katerem pravi, da ga je prejel iz dobrih angleških virov, in ki pravi, da je sedanji močnejši razmah angleškega letalstva le začetek večje letalske ofenzive na zahodu. Dosedaj da je angleško letalstvo iz razumljivih razlogov delovalo samo ponoči. Sedaj bo nastopilo bolj tudi podnevu. Anglija je v zadnjih mesecih varčevala s svojimi letali, poleg tega pa da je iz Amerike dobila že toliko letal, predvsem tako imenovanih »letežih trdnjav«, da misli, da sme začeti z ofenzivnimi boji, da bi na ta način nasprotniku onemogočila priprave na veliko ofenzivo ki jo ima v načrtu proti angleškemu otoku.

London, 14. jan. t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča:

da se Angleži na tem morju izčrpavajo, namesto da bi bili gospodarji na Sredozemskem morju, kakor to pravi angleška propaganda. Angleži doživljajo celo uničenje svojih najdragocenejših sil, to je svojega brodogoja.

Angleški predlog Italiji glede Abesinije?

Newyork, 14. januarja. t. (Ass. Press.) Ameriški radio je danes objavil sporočilo iz Londona, češ da je angleška vlada ponudila italijanski vladi, da bo dovolila italijanskim ženam in otrokom, ki se nahajajo v Abesiniji, da zapuste to deželo, preden se začnejo vojne operacije večjega obsega proti tej deželi. Italijanske žene in otroci naj bi odšli iz Abesinije skozi francosko kolonijo Džibuti. To poročilo na merodajnih mestih še ni potrjeno.

Konferenca angleških guvernerjev Afrike

Nairobi, 14. jan. t. Reuter: Tukaj so se zbrali guvernerji Kenije, Ugande, Severne Rodezije, Nvassalanda in Zanzibarija, da se pogovorijo o organizaciji srednje uprave, ki naj prevzame vprašanje civilne oskrbe za vse afriško področje. Guvernerji bodo sprejeli tudi sklepe glede bodoče ureditve Afrike.

Skupine angleških bombnikov so izvedle snoči obsežen in dolgo trajajoč letalski napad na nemško oporišče podmornic v Lorientu v Franciji. Bombe so padle na ladjedelnice, na pristanišče podmornic, na ladjeve in na pristaniške zgradbe. Vse bombe so zadele namenjene cilje. Drugi srti napad je veljal pristanišču v Dunkerqueu, kjer so bile obmetane z bombami pristaniške naprave in ladjeve in pristanišče. Vsa letala so se vrnila.

Berlin, 14. jan. DNB: Angleška letala so skušala včeraj prodrati v obrežne predele severne Francije. Toda lovci in protiletalska obramba so njihov načrt izjalovili. Angleškim letalom se ni posrečilo vreči niti ene bombe. Nemška protiletalska obramba je zbila dve sovražnikovi letali.

Ureditev vojne obveznosti v inozemstvu

Belgrad, 14. jan. m. Vojni minister je v zvezi z uredbo odst. 2. čl. 45. zakona o ustrojstvu vojske in mornarice in naredbe pod točko 9. pravilnika zakona o ustrojstvu vojske in mornarice odredil, da se naredba čl. 55. in čl. 55 a. začasnega pravilnika o regrutaciji mladeničev v stalni kader izpremeni s sledečim besedilom: Reguliranje vojne obveznosti v inozemstvu.

Čl. 55. 1. Na reguliranje vojne obveznosti pri našem vojnem odnosu diplomatskem in vojnem predstavništvu v inozemstvu v dotični državi v smislu uredbe odst. 2. čl. 45. zakona o ustrojstvu vojske in mornarice, to je v času od 20. najdlje do 27. leta starosti imajo pravico vsi naši državljani, ki so se izselili iz države ter prebivajo v tej državi stalno, ali začasno ali so tam rojeni. Te pravice se ne morejo posluževati tiste osebe, ki so dobile dovoljenje za začasen odhod v inozemstvo po naredbi o zadnjem odstavku čl. 45. zakona o ustrojstvu vojske in mornarice.

2. Osebe iz odstavka 1. točke 1. tega člena, ki se ne bi zglašile pri našem predstavništvu niti do svojega 27. leta, se bodo smatrale, da so se odtegnile službi v stalnem kadru in da niso regulirale svoje vojne obveznosti ter spadajo zato pod odredbo odst. 1. čl. 45. zakona o ustrojstvu vojske in mornarice.

3. Postopek pri reguliranju vojne obveze je naslednji:

a) izseljenci, ki so v mestu sedeža našega predstavništva ali so do 100 km oddaljeni: morajo se osebno zglasti našemu vojnemu ali diplomatskemu predstavništvu v tisti državi;

b) izseljenci, ki živijo v mestu, oddaljenem od sedeža našega predstavništva več kot 100 km: če zaradi materialnih ali drugih vzrokov ne morejo priti v mesto, morejo regulirati tudi svoje vojne obveznosti pisмено s tem, da se ob prvih priključnih zglaste tudi osebno.

Za osebe, ki živijo v mestu, oddaljenem od sedeža našega predstavništva več kot 100 km, je zadosti, da se zglaste vsaj do 30. avg. 1941.

Govor finančnega ministra dr. Šuteja

Belgrad, 14. jan. AA. Danes ob 19.30 je imel finančni minister dr. Juraj Šutej po belgrajskem radiu zelo obširen govor, v katerem se je najprej bavil z dvema vlogama, ki so ju poslale gospodarstvene organizacije in ki se nanašata na vprašanje cen in na vprašanje denarnega obtoka. V teh vlogah skušajo zastopniki gospodarstva utemeljiti današnje zvišanje cen s povečanjem denarnega obtoka. Finančni minister dr. Šutej je to zavrnil in med drugim dejal: Mi smo danes v takšnem položaju, da bi se cene mogle neopazno posredno urediti, na primer z monetarno-političnimi ukrepi. Mogle bi se, v kolikor je to v naši moči, edino sekretirati. Po tej poti smo tudi že šli. Nadzorstvo nad cenami se ureja in uspehi se lahko že vidijo v gibanju indeksov cen na drobno.

Pri pazljivem pregledu indeksa cen lahko pridemo do zaključka, da je gibanje cen v nujni zvezi s stanjem razpoložljivih zalog naših proizvodov in razvojem naših zunanjih trgovinskih odnosov. Da ni bilo mogoče spraviti v zvezo obtoka denarja z gibanjem indeksa cen, se kaže v tem, da niso bile v vsem obsegu določene cene industrijskih proizvodov. Kot klasičen primer, da ta trditve drži, navajam zelo važne proizvode, kot so n. pr. sol, vžigalice, sladkor in petrolej. Cena soli je bila prej nižja. Cena sladkorja je neznamno poskočila. Z ozirom na to je, čeprav pri teh proizvodih niso cene poskočile tako, kakor bi po mnenju gospodarstvenikov nujno morale poskočiti, treba reči, da je glavni vzrok psihoza med prebivalstvom.

Minister dr. Šutej dalje pojasnjuje, da je razlog v brezvestni, nemoralni in skoraj tudi v kriminalni brezvestnosti nekaterih gospodarstvenikov ter v spekulaciji.

V obrambi svoje teze se minister dr. Šutej vrača na vprašanje inflacije ter pravi, da ni bil

Pred rekonstrukcijo vlade

Belgrad, 14. jan. m. Važen političen pogovor sta imela danes predsednik vlade Dragiša Cvetković in naslednik rajnega dr. Korošca predsednik dr. Kulovec. Predsednik vlade je sprejel dr. Kulovca v svojem kabinetu v predsedništvu vlade. Sestanek je trajal dalj časa. Predsednik vlade g. Dragiša Cvetković in dr. Kulovec sta pretresala več političnih vprašanj. Za ta pogovor je bilo v časnikarskih krogih veliko zanimanje številni časnikarji so stalno spreševali g. predsednika dr. Kulovca, ki pa je vsako izjavo trdovratno odklanjal.

Zaradi bližnje delne rekonstrukcije vlade je dr. Budisavljević poslal v Belgrad svoja najožja sodelavca Vilderja in Savo Kosanovića.

Pravoslavno silvestrovanje v Belgradu

Belgrad, 14. jan. m. Snočno pravoslavno silvestrovanje je bilo povsod precej živahno. V hotelu »Bristol« so se zbrali podpredsednik vlade dr. Maček, finančni minister dr. Šutej, kmetijski minister dr. Cubrilović in minister brez listnice dr. Konstantinović.

G. Viktor Zakrajšek - dekan v Nišu

Belgrad, 14. jan. m. Z dekretom belgrajskega nadškofa dr. Ujčića je postavljen v Nišu za župnika in dekana g. Viktor Zakrajšek, duhovnik ljubljanske škofije. Novi župnik bo nastopil svoje službeno mesto prihodne dni. Sedanji župnik in dekan g. Avramović se vrača na svoje prejšnje službeno mesto kot župnik v Zaječaru.

Pobijanje draginje in špekulacije

Belgrad, 14. januarja. AA. Po statističnih podatkih, ki jih ima urad za nadzorstvo cen, je bilo od 1. maja 1940 do 2. januarja 1941 na področju Urada za nadzorstvo cen 5993 postopkov po uredbi o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije ter po drugih uredbah, ki se nanašajo na pobijanje draginje in nadzorstvo cen. Od tega odpade na področje uprave mesta Belgrada 447 postopkov, na področje dravske banovine 285, drinske 919, zetske 262, donavske 1883, moravske 1006 in varždarske 943 postopkov.

Po uredbi o pobijanju draginje je bilo 8186 postopkov, po uredbi o nadzorstvu cen 844, po uredbi o nadzorstvu cen na drobno 121, po uredbi o prijavljanju zalog blaga 14, po uredbi o varčevanju z živili 21, po uredbi o ukrepih za oskrbovanje prebivalstva in vojske s kruhom 441, po § 399. točka 14 v zvezi s § 150. obrtnega zakona 156, v 1710 primerih pa ni navedeno, na kakšno kaznivo dejanje se postopek nanaša.

Sklepov o pošiljanju na prisilno bivanje je bilo izrečenih 23, in sicer na področju uprave mesta Belgrada 2, v dravski banovini 2, v vrbaški 1, v drinški 3, v donavski 15. Najvišje kazni so bile izrečene na 100.000 din in 6 mesecev zapora ter na prisilno bivanje na 6 mesecev.

Železniška nesreča

Knjaževac, 14. jan. m. Snoči se je na progi Knjaževac — Niš pripetila večja železniška nesreča. Ko je vozil vlak na postajo Rogošte, je iztiril en vagon in se prevrnil. Pri tem so bili štirje potniki mrtvi in več težko ranjenih.

Napredovanje profesorjev

Belgrad, 14. jan. m. Napredovali so: profesorji: v 7. skup. Leon Eržen v Mariboru, Ant. Breznik v Užicah; v 4. skup. 2. stopnje: Marij Hvala v Soboti, dr. Rudolf Kolaric v Ljubljani; v 8. skup. Emilija Potišek na 4. moški realni gimnaziji v Ljubljani, Franjo Jakhel v Ptuj.

Davčne olajšave za PRIZAD

Belgrad, 14. jan. m. Ministrski svet je na podlagi § 118. finanč. zakona za l. 1939—1940 predpisal uredbo o osvoboditvi PRIZADA plačevanju uvozne carine in ostalih taks za papirnate vreče. Po tej uredbi se PRIZAD osvobodijo plačevanja uvozne carine in vseh vrst službenih dajatev in taks, ki se plačujejo na carinarnicah (razen ležarine) pod pogoj, ki jih določa § 2. Uredba stopi z današnjim dnem v veljavo.

izdan niti en stotak brez pokrija, ker je z zakonom določena podlaga za denarni obtok. Z ozirom na to ni bila izvedena niti formalna inflacija. Potem pravi, da naši ljudje niso izgubili vere v denar in v one ustanove, ki so jim nekoli ljudje denar zaupali, t. j. v banke. Ljudje niso izgubili zaupanja v denarne zavode.

V zvezi z vprašanjem povečanja denarnega obtoka minister dr. Šutej pravi, da je bilo 26. avgusta 1939 v obtoku okoli 8 milijard dinarjev, 30. decembra 1940 pa nekaj več kot 12 milijard. V naslednjem zavrača trditve gospodarstvenikov, češ da se država zadolžuje pri Narodni banki ne samo za redne svoje potrebe, pač pa tudi za izredne državne posle.

Minister pravi, da to ni res in da zato tudi ni potrebe, ker je izvrševanje predvidenih izdatkov in ustvarjanje predvidenih dohodkov po računu za leto 1941. Končno odgovarja dr. Šutej na očitke, da zadolževanje pri Narodni banki nima podlage. Pravi, da je treba upoštevati, da pri nas poseben prispevek v sklad za narodno obrambo plačujejo ljudje z neposrednimi davki in da se zaradi tega pravi rezultati plačevanja kažejo z znatno pozornostjo. Od julija 1939, ko je bil uveden, pa do marca 1940, je prispevek znašal 222.389.000 din dočim je za nadaljnjih 9 mesecev od aprila do decembra 1940 znašal 403.701.000 din. Od začetka tega leta se lahko računa z učinkom od najmanj 600 milijonov na leto. To pa je popolnoma solidna anuiteta za odplačevanje dolga, najetega za navedene cilje narodne obrambe.

Na koncu svojega govora dr. Šutej pravi, da se je že tedaj, ko je prevzel finančno ministrstvo, lotil končnega reševanja vprašanja državne računovodske službe in načrt o tem bo te dni sprejela kr. vlada, tako da bo v najkrajšem času stopil v veljavo.

Nemčija in jugovzhodna Evropa

V Berlinu in v Sofiji zanikajo, da bi se nemške čete nahajale v Bolgariji Antonescu poklican v Berlin?

Dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« v Berlinu poroča svojemu listu:

V zvezi s poročili, da je bil med Nemčijo in Romunijo ukinjen telefonski promet, izjavljajo v nemškem zunanem ministertvu, da so te govorice prav tako neresnične kakor so bile druge govorice o vedno večjih zmedah in težavah v Romuniji. Nemški krogi tem govoricam posvečajo večjo pozornost zaradi tega, ker so mnenja, da izvirajo iz nasprotnikovih propagandnih središč in da imajo namen, sejati nemir po jugovzhodu Evrope.

Iz istih vzrokov so nemški merodajni krogi te dni tudi odločno zanikali vse govorice, da so bili zadnje čase med Nemčijo in Sovjetsko Zvezo baje neki razgovori o tem, kakšno odškodnino naj bi Sovjetska Zveza zahtevala, odnosno dobila, če bi Nemčija v prihodnjih tednih na Balkanu izvedla neke vojaške operacije. Takšne trditve spadajo po izpovedi merodajnih krogov v nemškem zunanem ministertvu med sovražno načrtno propagando, katere odkriti namen je po narbuti širiti nemir po jugovzhodu Evrope. Nemški merodajni krogi so mnenja, da je koristno, ako se takšna propaganda sproti pobija.

O diplomatskem položaju na jugovzhodu Evrope pa se na merodajnih krogih ne izjavljajo. Tudi časopisje vprašanja jugovzhodne Evrope naložno sedaj ne obravnava.

Madžarski glasovi o bolgarski zunanji politiki

Budimpešta, 14. jan. t. Associated Press: Glasilo ministrskega predsednika Telekija »Magyar Orszag« poroča, da je zelo mogoče, da pride v Bolgarijo do spremembe vlade in celo do spremembe zunanje-politične smeri. Toda to šele po predhodnem nemško-sovjetskem sporazumu. Zatenkrat da je treba poudariti, da bolgarska vlada v svoji zunanji politiki ne stori nič, s čemer bi prišla v navzkrižje s obrazloženimi nameni Sovjetske zveze na jugovzhodu Evrope.

V Budimpešti grade zaklonišča

Budimpešta, 14. jan. Stefani: Vlada je sklenila hitro zgraditi 12.000 zaklonišč in podzemeljskih hodnikov med državnimi poslopji, da bi bil zavarovan izhod, če bi bila poslopja porušena.

»Times« o nemško-sovjetskih razgovorih glede Balkana

Bern, 14. jan. t. AFI. Iz Londona poročajo, da je »Times« v svojem današnjem uvodniku pojasnil, da je baje nemška vlada ob priliki gospo-

darskih pogajanj s Sovjetsko zvezo sovjetski vladi ponudila, naj ji pusti svobodno roko v Bolgariji in v Turčiji, medtem ko bi Sovjetska Rusija za to dobila svobodno roko na Finskem. To naj bi bila »kupčija«, o kateri so poslednje dni prišepetavali razne govorice. Sovjetska vlada je ta predlog odklonila, pišejo »Times«, podpisala je gospodarski sporazum z Nemčijo, na političnem polju pa se je točno opredelila in se ne more reči, da bi bila v sedanjem trenutku odpirala Nemčiji vrata na Balkan.

Bolgarska vlada zanika prisotnost nemških čet

Sofija, 14. januarja. t. Bolgarska agencija: Iz vladnih krogov sporočajo uradno, da so vsa poročila inozemskih listov o bivanju, odnosno o prihajanju nemških čet v Bolgarijo, neutemeljena, neresnična in izmišljena. Bolgarska vlada tudi z nobeno inozemsko vlado ni vodila kakšnih razgovorov glede tega vprašanja.

Ponovni obisk Filova v Nemčiji?

Washington, 14. jan. b. Poročevalec Columbijske poroča, da je bilo na današnji konferenci tiska v Wilhelmstrasse govora o zopetnem obisku bolgarskega ministrskega predsednika Filova in bolgarskega zunanjega ministra Popova. Predstavniki nemške vlade te vesti ni niti potrdili, niti prekleli. Na vprašanje, če je nemški vladi kaj poznanega o spremembah v bolgarski vladi, je odgovoril, da se ne ve nič. Kar se tiče generalštabnih pogajanj med Turčijo in Anglijo, ki so se začela v Ankari, pravijo, da v Berlinu vedo za to in da temu ne posvečajo nobene pozornosti. Na konferenci se je razpravljalo tudi o vprašanju nemških čet v Albaniji. Predstavniki nemške vlade je odgovoril pri tej priliki, da prihod nemških čet čez Italijo v Albanijo sploh ne pride v poštev.

Antonescu v Berlin?

Bukarešta, 14. jan. t. Associated Press. Voditelj Romunije general Antonescu je bil, kakor govori po Bukarešti, brzojavno povabljen, naj pride na pomenek v Berlin. General Antonescu je verjetno že danes, ali bo v najkrajšem času odpotoval k nemški vladi. Službenega potrdila o potovanju generala Antonescu v Nemčijo pa do ure, ko to sporočamo, še ni bilo.

Bukarešta, 14. jan. t. Associated Press. V romunskem zunanem ministertvu se nočejo izjaviti o poročilih, da je bil general Antonescu poklican v Berlin. Antonescu je še vedno v Bukarešti in v njegovi okolici nočejo ne potrditi, ne zanikati poročila o njegovem odhodu v Nemčijo.

Madžarsko-romunska pogajanja končoveljavno prekinjena

Zürich, 14. jan. b. »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da je romunska vlada predložila madžarski vladi, naj se romunsko-madžarska pogajanja nadaljujejo in da je kot mesto teh pogajanj predložila Sinajo. Madžarska vlada v načelu ni bila nasprotna temu predlogu, toda ko je zvedela, da je državni poglavar v Romuniji odredil za prvega predsednika romunske delegacije Valerijana Popa, je sestanke odbila.

Valerijan Pop je namreč zastopal Romunijo že v Turnu Severinu in v Budimpešti in je eden od onih romunskih diplomatov, s katerimi, kot zatrjujejo Madžari, ni mogoče doseči sporazuma. Zaradi tega so Madžari odklonili nadaljnja neposredna pogajanja in čakajo sedaj na nemško-italijansko razsodbo.

Budimpešta, 14. januarja. t. Associated Press: V Gyorgyoszentmiklosu so organizirali veliko protestno zborovanje proti raznim pojavom protimadžarskega mišljenja v Romuniji. Protestnega zborovanja se je udeležilo 30.000 ljudi, med njimi 12.000 Szeklerjev, ki so vsi zahtevali, naj se tudi preostali del Transilvanije zasede od Madžarov in tako vrne nazaj k materini zemlji.

Program madžarskih narodnih socialistov

Budimpešta, 14. jan. b. Franc Szalassy, znani voditelj madžarske narodno-socialistične stranke »služitih križev« je imel včeraj govor v velikem svetu stranke in je rekel, da je leto 1938 bilo »leto narodno-socialističnega gibanja«, leto 1939 »leto volitev«, 1940 »leto preizkušnje«, a 1941 da bo »leto zmage«. Govoril je o madžarskem in judovskem vprašanju in rekel, da je vse, kar je bilo dosedaj storjeno proti Judom, nezadostno. Demokracijo in liberalizem — je nadaljeval — da je treba iztrebiti, ker oba krijeta judovstvo. Vpliv madžarskih judov je treba uničiti, ker so prav oni predhodniki angleško-judovskega kapitala na jugovzhodu Evrope. Nadalje je rekel, da v sedanji vojni ne obstoji več pojem o pogajanjih, marveč se mora ena vojna stran enostavno iztrebiti. Madžarska narodno-socialistična stranka je odločena, da se bori z vsemi silami za popolno uničenje svetovne demokracije, je končal svoj govor.

Madžari—Sovjeti

Budimpešta, 14. januarja. AA. MTI: Madžarsko-sovjetska trgovinska pogajanja, ki potekajo v Moskvi, dobro napredujejo. Ker je glede teh vprašanj že dosežen sporazum, bo v najkrajšem času uveden neposreden železniški, poštini in brzojavni promet med Madžarsko in Sovjetsko zvezo. Dosežen je bil dalje tudi sporazum o uveljavljanju trgovinske pogodbe, sklenjene meseca septembra lanskega leta.

Belgrajčani!

Vsi, ki ste naročili »Slovenec« koledar, ga dobite v trgovini Jugoslovanske tiskarne in knjigarne v Beogradu, Krunska ulica 29. — Oni, ki ga niso naročili, ga tam tudi lahko kupijo. — Knjigarna ga ima dovolj v zalogi.

Angleško-turški vojni posveti

Ankara, 14. januarja. AA. Reuter: General Cornwall in letalski podmaršal Elmhurst, zastopnika angleškega poveljstva na Srednjem Vzhodu, sta včeraj prišla v Ankaru, kjer se bosta razgovarjala z zastopniki turškega generalnega štaba. Angleški višji častniki bodo ostali v Ankari do konca tega tedna. Sprejema se je udeležil tudi admiral Kelly v imenu glavnega poveljnika angleškega brodomorja v Sredozemskem morju. Admiral Kelly je sedaj v Ankari in bo sodeloval pri razgovorih med angleškimi častniki in zastopniki turškega generalnega štaba.

Ankara, 14. jan. u. Turško-angleška generalštabna pogajanja, ki so se začela včeraj, bodo trajala do konca tedna. Pri prihodu v Ankaru so bili angleški visoki častniki navdušeno pozdravljeni.

Drobne novice

New York, 14. jan. AA. Reuter: Poročajo iz Westpalmbriidgea na Floridi, da so začeli reševati potnike s parnika »Manhattan«, ki je nasedel na pesek. Rešiti so hoteli parnik sam, pa se to ni posrečilo. Kakor znano, je »Manhattan« (24.280 ton) odplul iz New Yorka v San Francisco z 200 potniki.

Zeneva, 14. jan. AA. DNB: Po poročilih iz Vichvya je maršal Petain podpisal odlok, s katerim se do preklica ukine sleherno trgovanje med Siamom in Indokino. Gre za trgovino, ki se vrši neposredno med Siamom in Indokino.

Ameriško posredovanje v sporu med Siamom in Indokino

Washington, 14. jan. Reuter: Zunanji minister Hull je izjavil, da je poslal vabilo predsedniku siamske vlade Pramiu, ker želi z njim obravnavati vsa vprašanja, ki so nastala zaradi sovražnosti med Siamom in francosko Indokino. Zastopnikom tiska je Hull izjavil, da bi se s njuni razgovori v prvi vrsti nanašali samo na splošna vprašanja.

Vojna poročila

Bangkok, 14. jan. Reuter: Današnje poročilo štaba siamske vojske pravi, da se je nadaljevalo prodiranje na ozemlju Indokine, in sicer na področju vzhodne Cambodge. Poročilo pravi, da je sovražnik zapustil svoje postojanke, kjer je ostalo mnogo njegovega vojnega gradiva.

Bangkok, 14. jan. t. Associated Press: Siamske čete nadaljujejo ofenzivo v pokrajini Kambodža v Indokini — tako poroča siamski generalni štab v svojem vojnem poročilu — ter podijo pred seboj francoske čete, ki se umikajo brez odpora. Ob reki Mekong, ki loči cbe državi, je topniški dvoboj. Siamski bombniki so bombardirali Pakse in Vientian.

Japonsko prodiranje proti jugu

Šanghaj, 14. jan. Tass: List »Senenpa« poroča, da so Japonci uresničili načrt svojega prodiranja proti jugu in da so sklenili zbrati na otokih v južnem delu Kitajskega morja 17 divizij pehote. Po trditvah istega lista so Japonci že zbrali dve diviziji in brigado na otoku Hainan, neka druga divizija pa je krenila v severni del Indokine. Dve diviziji sta na Formoziji in dve na Karolinskih otokih, ki so v Tonkinskem zalivu. Poleg tega se japonsko brodomorje in znanne letalske sile sedaj zbirajo v Kitajskem morju. Generalni štab poveljstva kopnih sil in pomorstva je sedaj na otoku Hatnan. Na zadnje isti list senzacionalno trdi, da je japonska divizija »Nakajama« te dni prišla v Haikov (severni del otoka Hainan).

Izjave kneza Konoje

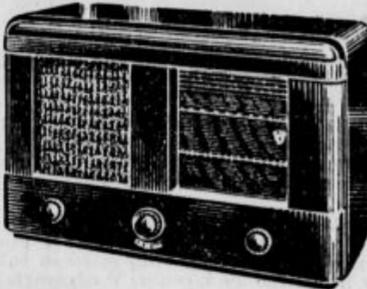
Tokio, 14. jan. DNB: Na današnji prvi konferenci zastopnikov vlade, parlamenta in tiska je govoril predsednik vlade knez Kono je in obrazložil razvoj notranje in zunanje politike. Knez Konoje je obširno govoril o novem mednarodnem položaju, nastalem po sklenitvi trojnega pakta, posebno je pa podčrtal sovražni značaj stališča USA do Japonske. Dejal je, da se ta nespravljivi duh najbolje kaže v podpori, ki jo USA daje Angliji in Kitajski. Dalje je predsednik vlade odgovoril o vprašanjih, ki se nanašajo na nankinško vlado, na odnos do Francoske Indokine in do Nizozemske Indije. Govoril je tudi o gospodarskih vprašanjih Japonske v zvezi z novim gospodarskim ustrojem. Za njim sta govorila vojni in mornariški minister o vojaškem položaju na Kitajskem in o današnjih vojnih razmerah v Evropi.

Japonski minister o »novem redu«

Tokio, 14. jan. AA. DNB: Vojni minister Tojo je izjavil na današnji seji vlade, da je vojska prepričana, da bo vlada v soglasju s prejšnjimi sklepi predložila skupščini osnutek

Zena je ona, ki določa okus in kulturo svojega časa.
Za sodoben dom si izbere

4-ELEKTRONSKI SUPER SPREJEMNIK

ORION
RADIO 150

RADIO d. z. o. z., LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7
RADIOVAL, LJUBLJANA, Dalmatinova ulica 13
ANTON BREMEČ, CELJE, Miklošičeva ulica št. 2
L. LUŠICKY, MARIBOR, Koroška cesta št. 11

o novem volivnem zakonu. Minister Tojo je pripomnil, da vprašanja pravice glasovanja za odslužene vojaše ne bi bilo treba smatrati kot oviro pri predložitvi tega zakona skupščini. Glede vprašanja »novega reda na Daljnem vzhodu« je vlada soglasno sprejela sklep, v katerem poudarja, da ne bi bilo treba nobenih nesoglasij glede tega novega reda. Vlada je izrecno zanikala vse glasove, ki se širijo po Japonskem, in po katerih bi novi red na Daljnem vzhodu pomenil tudi združenje vseh narodov azijskega vzhoda, kajti takšna rešitev je v nasprotju s temeljnimi načeli japonskega cesarstva in japonske neodvisnosti.

Nemški list o vojni v Sredozemlju

Berlin, 14. jan. AA. DNB: »Frankfurter Zeitung« piše v nekem svojem članku med drugim tudi naslednje: Po besedah Adolfa Hitlerja izjavljamo zmage ne pomenijo isto kot končna zmaga nad Anglijo, pač pa uresničenje revolucije na evropski celini in na sredozemskem področju. Čeprav na Sredozemskem morju še ni padla končoveljavna odločitev, se mora vendar priznati, da so vsi dogodki te vojne v tako tesni zvezi, da je novi red evropske celine že znatno spremenil položaj na Sredozemlju. Novo stališče Španije, ki ima prav tako pomembno vlogo kot most med Evropo in Afriko, kakor tudi kot most med Sredozemskim morjem in Atlantikom, pomeni tudi preusmeritev političnih sil. Poraz Francije je v večji meri spremenil položaj v korist Italije. Francoska nadoblast v zahodnem delu Sredozemskega morja je izgubila in francoska pristanišča ter oporišča ob južni obali Francije, na severni obali Afrike, na Korziki in v Siriji niso več izhodna oporišča za napade proti Italiji. Z novim političnim redom v Podonavju je izenačen pomemben pritisk, ki vpliva tudi na vzhodni prostor Sredozemskega morja. Končno je veliki preobrat v nemško-sovjetskih odnosih ustvaril politične predpogoje, ki v prvi vrsti vplivajo na evropsko celino, istočasno pa v neki meri tudi na razvoj dogodkov na Sredozemlju. Revolucija na Sredozemskem morju je v polnem teku. Resnično, ta revolucija bo morala rešiti še vedno velike in odločujoče naloge, toda z revolucionarnimi dogodki je že pokazala svojo moč in zakonitost. Težnje te revolucije prikazujejo v prvi luči tudi vojaške dogodke v Albaniji in v Libiji, ter določajo njihova prava razmerja. To so stvarno nepričakovani udarci, vendar so to dogodki, ki ne bodo mogli zaustaviti nujnega zgodovinskega poteka dogodkov.

Nenadni prihod ameriškega poslanika v Rim

Rim, 14. jan. b. Dopisnik United Pressa javlja, da je ameriški poslanik Philipps, ki se je mudil na 4mesečnem dopustu v Washingtonu, včeraj zvečer nenadoma dospel v Rim z avtomobilom iz Geneve. Prišel je tako nepričakovano, da ga ni nikdo pričakal, ker je njegov prihod bil v največji tajnosti vse do poslednjega momenta. Agencija nadalje poroča, da je Philipps prinesel s seboj osebno pismo Roosevelta za kralja in cesarja Viktorja Emanuela. V zvezi s tem so nastale v diplomatskih krogih v Rimu in v Washingtonu razne govorice.

Rim, 14. jan. Transcontinental Press: Nečak načelnika štaba fasisčne milice Starace-ja, letalski narednik Stefano Starace, je padel v borbi s šestimi angleškimi lovci.

Rim, 14. jan. TCP: Mussolini je izdal odlok, s katerim se smatra vse osebe, ki so zaposlene v podjetjih v Albaniji in Apuliji, ki delajo za vojaške potrebe, kot vojaške osebe. Na ta način je Apulija proglašena za vojni področje.

Rim, 14. januarja (TCP). Na merodajnem mestu v Rimu so danes izjavili, da je minister za korporacije izdal nov ukrep v svrhu preprečenja nadaljnega naraščanja cen. Na podlagi tega ukrepa je policija pooblaščen, da izvede predvsem pri veletrgovcih strogo preiskavo. Pokazalo se je, da je ta ukaz bil potreben, ker so dvigali cene zlasti tekstilnim proizvodom kljub maksimiranju.

Gospodarstvo

Financiranje izdatkov za državno obrambo

Naš list je že mesec in mesec stalno ponavljal zahtevo, da se spremeni dosednji način financiranja izrednih državnih potreb. To je bilo poudarjeno že meseca septembra, ponovljeno po g. Ivanu Avseneku v novoletni številki in še ob drugih prilikah. Kaže, da je podobno spoznanje prišlo tudi v Belgradu, kjer so smatrali merodajni krogi, da sedanji obrok bankovcev ni pretirano velik.

Toda vedno bolj se pojavlja potreba drugačnega financiranja izdatkov za državno obrambo. To poudarja v svojem članku tudi belgrajska »Politika« z dne 14. januarja 1941, ko tudi citira novoletni članek g. Ivana Avseneka in »Slovenec«. Nadalje navaja še apel Združenja bank v Bel-

gradu, kjer se zavzema za razpis notranjega posojila in za eventualno povišanje prispevka za narodno obrambo. »Politika« zaključuje svoj članek takole: Nedvomno je, da je nastopil položaj, v katerem bo treba apelirati na vse državljane v državi, da sprejmejo nase potrebne žrtve za državno obrambo. To je bilo storjeno tudi v mnogih drugih državah. Toda vsekakor je potrebno napraviti vse za onemogočitev davčne defraudacije, ki se danes pojavlja na debelo. Tudi je potrebno ustaviti izvedbo vseh tako imenovanih mirnodobnih investicijskih programov, da bi se stvorilo čim več sredstev za financiranje izdatkov za državno obrambo.

Preskrba s sladkorjem

Ministrstvo financ je objavilo v belgrajskih listih naslednje podatke o cenah in potrošnji sladkorja:

Tvornice sladkorja nimajo razloga, da povišajo cene sladkorja v tej kampanji, t. j. do 1. septembra 1941, ker je sladkor že izdelan in so v njegovi ceni vsebovani vsi proizvodjalni stroški.

Od 1. septembra 1940 do 31. decembra 1940, torej v štirih mesecih je bilo dano v prodajo 3460 vagonov sladkorja, torej mesečno 865 vagonov in dnevno 29 vagonov. V odgovarjajočih mesecih 1939 je bilo danih v promet 3367 vagonov, torej mesečno 841 ali dnevno 28 vagonov sladkorja. V zadnjih štirih mesecih 1938 je znašala prodaja sladkorja samo 725 vagonov mesečno.

Državne finance v novembru

Po statističnih podatkih ministrstva financ so v novembru lani znašali državni dohodki 1.566,4 milij. dočim so znašali oktobra lani 1.452,6, novembra 1939 pa 1.242,8 milij. din. V primeri z lanskim novembrom so narasli dohodki od neposrednih davkov, monopolov in zlasti državnih železnic, dočim so bili nižji dohodki od izrednih neposrednih davkov. Izdatki so znašali novembra 1940 1.207,3, oktobra 1940 1258 in novembra 1939 986,94 milij. din.

Skupno so državni dohodki dosegli v prvih 8 mesecih proračunskega leta 1940—1941 10.181,1 milij. din, dočim so znašali v istem razdobju 1939—1940 8.253,4 milij. din. Največ so dale naslednje vrste javnih dajatev (v oklepajih podatki za 1939—1940): splošni neposredni davki 1.120,56 (1.187,0), posebni neposredni davki 914,45 (574,44), izredni neposredni davki 91,17 (189,30), trošarina 817,34 (717,55), takse 1.029,77 (858,4), carine 757,36 (656,3), monopoli 1.816,8 (1.485,06), železnice 2.593,14 (1.733,7), pošte itd. 438,34 (368,4), gozdovi 48,45 (50,66), rudniki 182,8 (119,8) milij. din.

Izdatki so znašali v prvih 8 mesecih 1940—1941 8.992,0 milij., v odgovarjajoči dobi 1939—40 7.824,1 milij. din. Povečali so se izdatki za državne dolge, ministrstvo vojske in mornarice, železnice ter rudnike, dočim so se zmanjšali izdatki za ministrstvo prosvete, notranjih zadev in pravosodja.

Opozorilo delodajalcem!

Od 1. novembra 1940 dalje se računajo prispevki za socialno zavarovanje po novi prispevni tarifi na osnovi š-a 22. ZZZD izdane naredbe ministra za soc. politiko.

Okrožni urad je razposlal delodajalcem razpredelnice medznih razredov in prispevkov in to objavil tudi v svojem glasilu »Delavsko zavarovanje«. Razpredelnice je Okrožni urad razposlal tudi vsem občinskim uradom.

Po tej naredbi se plača n. pr. za vajence izpod 18 let mesečno 32—33 din (mezni razred >0<), za služkinje in postrežnice mesečno 48—50 din (mezni razred I.). Za nekvificirano pomožno osebo v gostinskih obratih se plača najmanj 97—101 din (mezni razred IV.).

Urad naproša delodajalce, da vzamejo to pojasnilo na znanje in plačilnih nalogov, v katerih se prispevki zaračunani po novih medznih razredih, ne vračajo po nepotrebnem.

Luksuzni davek in radijski aparati

Zadnje zvišanje prometnega in luksuznega davka je presenetilo vse, ki znajo ceniti pomen radijskih aparatov. To važno sredstvo kulturnega udejstvovanja in poročevalske službe je bilo namreč uvrščeno v najvišjo stopnjo luksuznega davka in je zdaj v isti vrsti, kakor so najrazkošnejša sredstva lepoticenja. Pri radijskih aparatih je davek na poslovni promet zvišan od 20 na 40, luksuzni davek pa od 24 na 40% in mora plačati trgovec pri uvozu samo na teh dveh davkih 80% od tovarniške cene aparata poleg običajne carine, ki znaša 300 zlatih din za 100 kg in 1500% ažijsa. To vse skupaj pomeni 160 do 200% od tovarniške cene. Luksuzni davek na radijske aparate je bil lani dvakrat zvišan, najprej od 12 na 20, potem na 24, zdaj pa kar naenkrat na 40%, kar predstavlja vsekakor preneglo in previsoko obremenitev.

Po pomenu in vlogi v kulturnem in javnem življenju radijske aparate sploh ne bi smeli prištevati med luksuzne predmete in trgovini radijske stroke bi morali po pravem posvečati vsi požarnost in naklanjati tudi podpore, da bi mogla zadostiti željam prijateljev radijskih aparatov in pospeševati med ljudstvom zanimanje za radiofonijo. Država posveča vsi pozornost obstoju in razvoju radijskih postaj in tudi radijske aparate je zaščitila pred davčnimi obremenitvami od strani samoupravnih oblasti. S to pozornostjo se nikakor ne strinja sedanja davčna obremenitev in uvrstitev radijskih aparatov med prvostarne luksuzne predmete. Dohodki novih davčnih bremen ne bodo mogli odtehati škode, ki bo pri radijskih postajah nastala zaradi znižanja števila naročnikov. Od prebivalstva Slovenije imamo blizu tri odstotke radijskih naročnikov. V primeru z drugimi večimi narodi to ni mnogo, a je vendarle vsega upoštevanja vredno, ker ne smemo pozabiti, da je edina ovira udejstvovanja velikega, med vsemi sloji, zlasti pa med mladino, ukoreninjenega zanimanja za radiofonijo samo gmotnega značaja. Trgovci z radijskimi aparati imajo lepo število odjemalcev tudi med delavci in slabo plačanimi nameščenci. Radijske aparate si naročajo ljudje, ki si z velikimi težavami pritrjujejo od ust po 10, 15 in še več mesečnih obrokov. Pri obremenitvi, kakršna je sedaj,

pa bo to postalo nemogoče in premočnim bo radijski aparat uvrščen med neizpolnjene želje.

Pred nekaj leti je veljal dober 3+1 evrni radijski aparat 3500 din, lani so se cene dvignile na 3800 din, potem zaradi povišanja kurza nemške marke na 4000 do 4400 din, zdaj pa bo nova obremenitev spravila ceno na 5600 din. Trgovec je imel veliko skrb in breme že prej, ko je moral z blagom vred svojim strankam kreditirati tudi visoko carino, novih bremen pa mnogi trgovci sploh ne bodo zmogli, kaj šele, da bi mogli podprati kulturni stopnji in splošnemu interesu službe zanimanje za radiofonijo. To zanimanje lahko podpre samo primerna davčna razbremenitev radijskih aparatov ter potrebna pozornost, posvečena trgovini radijske stroke.

Seja lesnega odseka Zveze industrijcev

Danes popoldne je bila pod predsedstvom načelnika lesnega odseka g. inž. Jerneja Zupanca plenarna seja lesnega odseka Zveze industrijcev. Sprito pomembnosti vprašanj, ki so bila na dnevnem redu in ki se posebej tičejo lesnega gospodarstva, je bila seja s strani podjetij lesne stroke prav dobro obiskana. Generalni tajnik dr. Adolf Golja je podal obširno poslovno poročilo v katerem je zlasti poudaril uspešna prizadevanja Zveze glede zadovoljive ureditve vprašanja kontrole lesnega izvoza. Odelek je z zadovoljstvom vzel na znanje, da je uspelo izvesti od specialne kontrole po Direkciji za zunanjo trgovino, ki je zvezana ne le z zamudnim in neproduktivnim administrativnim delom, temveč tudi s plačilom posebnih taks na vse vrste rezanega in tesanega lesa. Odelek se je izbrno bavil z vprašanjem registracije izvoznikov ter je odobril stališče, da naj se pripuste k registraciji, kolikor je sploh potrebna, vsi lesni izvozniki brez ozira na obseg njihovega poslovanja. Posebej se je ugotovilo da je registracija načeloma sicer predvidena, da pa še niso izdani tozadevni izvršilni predpisi. Zaenkrat torej izvoznikom ni treba vlagati prošnje za registracijo. Ta ugotovitev je bila potrebna, ker so se tozadevne objave v časopisu s strani interesentov ponekod napačno razumele. Mnogi interesenti so bili namreč mnenja, da so določbe, o katerih so poročali nekateri časopisi, že v veljavi, dočim je šlo le za nameravane ukrepe, ki se pa dosedaj še niso izdali. Vprašanje registracije izvoznikov gozdnih proizvodov se bo uredilo šele potem, ko bo zavzela v tem vprašanju Stalna delegacija lesnega gospodarstva kraljevine Jugoslavije svoje končno stališče. Lesni odelek je nato razpravljal še o raznih drugih aktualnih vprašanjih, ki se tičejo lesne stroke, zlasti o onih, ki bodo predmet razprave na seji Stalne delegacije lesnega gospodarstva, ki bo v petek 17. t. m. v Belgradu. Kot delegata za sejo Stalne delegacije sta se določila predsednik Zveze industrijcev g. Franc Heintzhar in generalni tajnik dr. Adolf Golja.

tako da v Lyonu n. pr. sploh ni več brezposelnih, v Marselleu pa, kjer jih je bilo še pred kratkim 20.000, jih je danes za četrtino manj. Njihovo število bo spomladi, ko bo nastopila gradbena doba, gotovo minimalno. Na koncu svojih pojasnil je francoski gradbeni minister dejal, da bo v par mesecih sodeloval pri narodni obnovi najmanj 200.000 delavcev, kar je v neprilikah, s katerimi se ima boriti današnja Petainova Francija, brez dvoma ogromen uspeh.

Celjski sadjarji in vrtnarji

V okoliški šoli so v nedeljo zborovali člani Sadjarjskega in vrtnarskega društva podružnice v Celju. Namesto predsednika senatorja g. Mihelčiča je vodil zborovanje mestni računski revident gosp. Gaberšek Jožef. Članstvo je po spominskih besedah g. Gaberška počastilo spomin pok. dr. Autona Korošca in zaklialo trikot »Slava«.

Sledila so poročila. V preteklem letu smo imeli v celjski okolici zaradi deževja in toče slabo sadno letino. V zimi je pokončala sadna drevesca po lovskem zakonu zaščiteni divjačina, ki se je v celjski okolici neverjetno razpasla. Srne in zajci so uničili poleg pridelka fižola, žita in travnikov z deteljo cele nove nasade sadnih dreves, poškovali nasade starejših dreves. Na zborovanju so sadjarji ostro obsojali postopanje oblasti, ki štiti lovskega zakupnika in paznika.

V Medlogu je bil praktični pouk za škropljenje sadnega drevja pod vodstvom mestnega kmetijskega referenta g. Cimermana Martina. Udeležilo se ga je 29 sadjarjev iz okolice. Takšnih tečajev bi moralo biti več, ker pripomorejo mnogo k napredku sadjarstva. Podružnica je nabavila škropilna sredstva, toda odjemalcev ni bilo mnogo in ima podružnica precejšnjo zalogo. Z uvedbo škropilne kolone podružnica ni uspela, ker ni dobila primerne delavca, obenem pa se je prijaviло premalo interesentov, da bi bilo to škropljenje ekonomično. Nekaj članov se je zglasilo za nabavo krompirja. Kmetijska zadruga v St. Vidu pri Stični je pripravljena poslati krompir po 2,75 din franko nakladalna postaja, če pošljejo člani vreče. Ta krompir lahko naročite pri blagajniku ob vplačilu stroškov.

Na lanskem občnem zboru so sadjarji razmotrivali o potrebi predavanj o sadjarstvu v posameznih krajih. To je rešila celjska občina, ki je priredila več sadjarjskih in veterinarskih predavanj. Tudi glede vrtnarstva napredujemo. Društvo »Mali gospodar« je v svojem načrtu začelo postavljati že tople grede in tako je tudi članom omogočena dobava semenskih rastlin. Podružnica sama ne more nabaviti zemljišč s toplimi gredami, ker nima finančnih sredstev in tudi strokovnega osebja ne, ki bi se brezplačno posvetilo temu. Zato je podružnica hvalaelzna »Malemu gospodarju«, da posveča pozornost semenski gojitvi povrtine v korist našega prebivalstva.

Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika Glob Karel, za podpredsednika mestni kmetijski referent Cimerman Martin, za tajnika inšpektor Vuga Jurij, za blagajnika Gaberšek. Zborovanja sta se udeležila tudi oba šolska nadzornika Pezdevšek in Rusijan. Šolski nadzornik g. Pezdevšek je obsojal nezamudenje učiteljstva za sadjarstvo, ker je učiteljstvo v prvi vrsti poklicano, da deluje na tem polju. Okrajni kmetijski referent g. Sitar je nato tolmачil uredbo o čiščenju drevja. Zastopnik tvrde Zorka g. Krepl Vilko je nato predlagal, da bi njegovo podjetje izvežbalo na lastne stroške delavca za škropljenje.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

Treba omeniti, da je lanj zemljiškknjižni urad shranil v zbirko listin do 1096 poverjenih predpisov kupnih pogodb, s katerimi so bile lani prodane stanovanjske hiše, vile, mala posestva, kakor tudi stavbine in zemljiške parcele v mestu in okolici. Te kupne pogodbe navajajo celotno vrednost prodanih nepremičnin na 84.507.980 din. Zemljiškknjižni urad pa je nasprotno prejel še mnogo več predlogov za prenos lastnine s kupnimi pogodbami. Takih pogodb, ki so v predlogih zapisane, je do 450

mačevem št. 24 parcelo št. 528 k. o. Brinje v izmeri 2827 m² za 42.405 din. Kvadratni meter po 15 din, dalje od Franca Marna, posestnika v Tomačevem št. 29 parcelo št. 527 k. o. Brinje v izmeri 2662 m² za 39.950 din.

Legalna trgovina s surovimi kožami. Ko so bile maksimirane cene surovih kož, so pozabili na prepotrebno zaščito zakonite trgovine, meneč, da popolnoma zadostuje odmera trgovčevega zaslužka. Takoj so se spet pokazale hibe nadomestka za odpravljeno svobodno trgovino. Ker zakonita trgovina ni bila zaščiten, se je pojavila ilegalna trgovina, ki se uveljavlja bolj in bolj ter povzroča velike ovire usnarstvu in splošno škodo. Mesarji sami solijo surove kože ter jih prodajajo pod roko. Pri taki ilegalni trgovini se dosegajo cene, ki gredo preko maksimuma, usnarjska podjetja pa ne morejo priti do zadostnih surovin, ker se vedno več surovih kož tihotapi preko meja. Kakor smo že enkrat opozarjali, bi se morala čimprej na podlagi nadzorstva, ki ga nad klanjem vršijo občinski organi, ustvariti evidenca surovih kož ter posvetiti vsa potrebna pozornost trgovini in prometu z njimi. To je neobhodno potrebno za preprečitev prekupčevanja in tihotapstva surovih kož ter za zaščito zakonite trgovine, ki je edina porok za redna poslovanja usnarjske obrti in industrije.

Prijavljanje zalog. V namenu, da bi se preprečilo kupičenje živih in drugih zalog v spekulativne namene, so bile uvedene pismene prijave zalog, ki pa so postale seveda brezpomembne takrat, ko so oblastva sama vzela v svoje roke oskrbo prebivalstva z živili. Prijave zalog pa so v veljavi še zdaj, čeprav oblast iz njih nima drugega dognanja kakor to, da v trgovinah tega in onega blaga sploh ni in da razne druge vrste primanjulj v zelo občutni meri. Ko pišejo trgovci v tolikih in tolikih izvodih svoje prijave zalog vsakega petega v mesecu, se mnogokrat zgodi, da so zaloge razprodane prej, preden pridejo izdavi zamudnega in popolnoma nepotrebnega dela kamor so namenjeni. Nepotrebno breme obilnega pisarniškega dela se kaže pri živilski stroki, ki je v vedno večji meri odvisna od oblastnih prehranjevalnih ustanov, in tudi pri trgovini s kurivom, kjer se redno dogaja, da so zaloge razprodane takoj po dobavi.

Ceniki v hotelih in sličnih obratih. Minister trgovine in industrije ter minister za socialno politiko in ljudsko zdravje sta predpisala navodilo, po katerem morajo lastniki hotelov, prenočišč, penzionov in onih gostilen, ki imajo sobe za prenočevanje, obesiti v vsaki sobi cenovnik sobe, katerega bo predpisala prvostopna splošna upravna oblast. Pristojne oblasti bodo v onih primerih, kjer se obvezno plačuje nagrada za osebje v obliki odstotka od zneska računa, označile v ceniku tudi višino odstotka, ki ga plača gost poleg cene za sobo. Posebej morajo označiti znesek, ki se plačuje od gosta za porabo sobe, posebej znesek, ki ga plača gost za nagrado osebju in odstotek, po katerem se plača ta znesek od zneska, ki se plača za sobo. Označijo samo skupno vsoto, ki jo mora gost plačati za porabo sobe z izrecno označbo, da je v njej zaračunana tudi nagrada za osebje in po katerem odstotku je ta nagrada izračunana. To navodilo se mora porabljati za vse primere, ki so se dogodili od uveljavljenja uredbe o pobljanju draginje in brezvestne spekulacije.

Podaljšanje roka za prijave za plačilo dopolnilne prenosne takse. Finančni minister je do 15. februarja 1941 podaljšal rok za predložitev prijav za plačilo dopolnilne prenosne takse za petletno dobo.

Borze

Dne 14. januarja 1941.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 7.956.154 din, na belgrajski borzi 7.795.000 din, od tega 131.400 mark po novem tečaju in 110.000 mark po etarem tečaju, 50.960 din v Sofiji, 218.705 švicarskih frankov, 9001 dolar. — V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 345.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt 174,57—177,77
Newyork 100 dolarjev 4425,00—4485.—
Ženeva 100 frankov 1028,64—1038,64

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 215,90—219,10
Newyork 100 dolarjev 5480,00—5520.—
Ženeva 100 frankov 1271,10—1281,10

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 100 mark 1772,00—1792.—
Solna 100 drahem 39.— den

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 38,65—39,35

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 38,65—39,35
Sofija 100 din 55,44—57,04

Curih: Belgrad 10, Pariz 8,60, London 16,125, Newyork 431, Bruselj 229,50 (nom.), Milan 21,725, Madrid 40, Amsterdam 69,50 (nom.), Berlin 172,50, Stockholm 102,775, Oslo 98,50 (nom.), Kopenhagen 83,50 (nom.), Sofija 425, Lizbona 17,24, Budimpešta 85, Atene 3,00, Carigrad 3,375, Bukarešta 2,15, Helzingfors 875, Buenos Aires 101,50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 464—466

v Zagrebu 467 blago

v Belgradu 467,25—468

Ljubljana. Drž. papirji: 7% inv. pos. 100—102, agrarji 52—54, v. šk. promptna 464—466, begl. obv. 80—84, dalm. agr. 80—81, 8% Bler pos. 101—103, 7% pos. Drž. hip. banke 102—104, 7% etab. pos. 97,50—98,50. — Delnice: Narodna banka 7.000 do 7.200, Trboveljska 350—360 Kranjska industrijska družba 142 denar.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 100 denar, agrarji 55 denar, voj. šk. promptna 467 blago, begl. obv. 83—85, dalm. agr. 80,50 blago, 6% etab. obv. 79 blago, 4% sev. agr. 55 blago, 8% Bler. pos. 101 denar, 7% Bler. pos. 97 denar, 7% pos. Drž. hip. banke 103,50 denar, 7% etab. pos. 97 denar. — Delnice: Nar. banka. 7.100 denar, Priv. agr. banka 196 denar, Trboveljska 362,50—365 (360, 365).

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 100,50 blago, agrarji 57,50—59.— (57), voj. šk. promptna 467,25 do 468 (468), begl. obv. 84,50 blago, dalm. agrarji 54—55 (54,50), 8% Bler. pos. 106,25 denar. — Delnice: Priv. agr. banka 203 denar.

Kupujte „Slovenčev“ koledar!

Stane le 28 din. — Obsega 256 strani z nad vse aktualno vsebino. — V koledarju je nad 100 zanimivih slik, med njimi tudi slike neštutih letal, o katerih toliko beremo v časopisih. V koledarju je tudi prelepa tobarvna slika v bakrotisku Goriške Marije slikarja Rika Debenjaka. — Koledar dobite v vseh knjigarnah, trafikah in naših podružnicah ter tudi pri naših zastopnikih po raznih krajih.

Obnova francoskega prometnega omrežja

Francoski prometni minister Berthelot je dal časnikarjem nekaj pojasnil o javnih delih, ki naj čimprej postavijo Francijo v predvojno stanje. Med drugim je dejal, da je bil v to svrhu odobren kredit 16 milijard frankov, ki je omogočil, da so se ta dela takoj pričela.

V najkrajšem času bodo končana dela pri kanalih, tako da bodo ladje do tisoč ton spet lahko pristajale v Parizu. Do 31. januarja bodo gotova vsa popravila železnic, razen onih iz zasedenega ozemlja Francije. S tem bo promet postavljen na stopnjo, ki jo je imel 10. maja lani. Treba je pripomniti, da je bilo popravilnih in na novo zgrajenih 519 mostov, 5200 km kanalov in plovnih rek; telefonsko in telegrafsko omrežje sta popolnoma vzpostavljena. Najtežje pri tem gigantskem delu je popravilo cest, ki so v vojni največ trpele. 2329 cestnih mostov je bilo porušeni, med njimi 600, ki so bili daljši kot 40 m. Polovica teh mostov je danes že uporabnih, kar je v danih razmerah gotovo upoštevanja vreden napor. Težave so bile velike; pomanjkanje specializirane delovne moči, otežkočen prevoz — vagonov je bilo sila malo na razpolago — prav tako je primanjkovalo pogonskih sredstev, jekla in cementa, na splošno, vseh zidarskih potrebščin itd.

Tudi zasebna lastnina je v vojni močno trpele, saj je bilo porušeni 100.000 hiš. Zaenkrat so se dela osredotočila okoli pospravljanja ruševin, pripravljanja materiala ter načrtov, kajti pri gradnjah, ki se bodo v glavnem pričela spomladi, se bo oziralo na zahteve urbanizma ter na stari pokrajinski stil francoskih mest. Pri tem delu je zaposlenih 10.000 delavcev, isto toliko pri gradnji mostov. Za narodno preskrbo jih dela 60.000, pri popravilu pristanišč jih je 5000, a pri delu na železnicah 80.000. Skupno je francosko ministrstvo javnih del zaposlilo okoli 115.000 delavcev,

z vrednostjo okoli najmanj 50 milijonov, tako da lahko trdimo, da je lani zaznamovano najmanj nad 1540 pogodb za vrednost okoli 140 milijonov. Lansko leto je res doseglo višek v kupnih pogodbah in v vrednosti prodanih nepremičnin. Bila so leta, ko Ljubljana z okolico vred ni v 12 mesecih zaznamovala niti 500 kupnih pogodb. Drugače navajamo nekatere večje posestne spremembe, kakor sledi:

Kunstel Vinko, posestnik na Vrhniki je prodal Kreditni zadrugi uslužbencev državnih železnic, reg. z. o. z. v Ljubljani (Ljubljanski dvor) parcelo št. 125/4 k. o. Kapucinsko predmestje v izmeri 1027 m² za 410.800 din. Kvadratni meter je bil po 400 din, ko so bile cene v tej kat. občini pred leti še po 100 din kv. m.

Ljubljanska kreditna banka je prodala Društvo »Trgovska akademija« v Ljubljani parcelo št. 127/44, št. 124/45 in št. 127/46 k. o. Gradiško predmestje v skupni izmeri 3000 m² za 354.590 din.

Kalin Savel, tovarnar, Ljubljana, Gajeva ulica št. 6 je prodal Josipu Znidaršiču, posestniku, Viševak št. 46, p. Stari trg pri Rakeku in Ivanu Mlakarju, posestniku, Kozaršče št. 5, p. Stari trg pri Rakeku nepremičnino vl. št. 374 k. o. Udmat (hiša št. 15 v Ciglarjevi ulici z vrtom) za 150.000 din.

Javna skladišča, družba z o. z. v Ljubljani so prodala Jadransko podunavski banki v Belgradu in Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani velik zemljiški kompleks, spadajoč pod k. o. Kapucinsko predmestje v obsegu 17,536 m² za 4.600.000 din. Prenos lastnine na obe banki je bil decembra lani v zemljiški knjigi zaznamovan. Ta kompleks je bil razparceliran in so sedaj že parcele večidel prodane posameznim interesentom.

Cihlar Jože ml., gradbeni tehnik in Cihlar Branko, tekstilni tehnik v Ljubljani sta kupila: od Marije Semrajčeve, posestnika žene v To-

Vprašanje, ki ga SUZOR še ni rešil

Mnogo beremo o SUZOR-u, za katerega se je nad 90 interesentov izjavilo, da tak kot je, ne more več obstajati in da ga je treba razdeliti!

Veliko pa je tudi problemov, ki jih SUZOR interno rešuje, ne da bi za to vedela javnost, kljub temu, da včasih nerešene stvari zadevajo veliko število zavarovancev pa tudi nameščenecv SUZOR-a samega.

Naj nam bo dovoljeno, da danes izpregovorimo o problemu, ki zanima nekaj tisoč nameščenecv SUZOR-a oz. nameščenecv njegovih krajevnih organov. To so plače nameščenecv SUZOR-a, ki za današnje razmere niso več zadostne.

V kolikor je službeni pravilnik SUZORA sam na sebi pomanjkljiv, n. pr., da so po njem določene otroške doklade samo za tri otroke, kakor da bi četrti, peti, šesti itd. otrok ne imel želodca in ne drugih življenjskih zahtev — gotovo je prva dolžnost, če je SUZOR še socialna ustanova, da bi poskrbel, in to bi moral že zdavnaj, da se pravične urede družinske plače za njegove nameščenice, — v toliko ne vemo, po čigavi krivdi se položaj nameščenecv SUZOR-a še poslabšuje, ker se niti obstoječe določbe službenega pravilnika ne izvajajo.

Službeni pravilnik SUZORA določa, da morajo biti redni prejemki in dnevnice v najtesnejši skladnosti s povprečno dnevno zavarovano mezdjo, kakor, kakor znano, odgovarja približno faktu — mu zaslužku povprečnega delavca.

Dejanski delavski zaslužki torej po zakonu avtomatično regulirajo plače nameščenecv SUZOR-a, katere na ta način ne morejo biti po svoji realni vrednosti niti pretirano visoke, niti pretirano nizke, pa naj bo draginja taka ali taka. V § 21 službenega pravilnika beremo doslovno to-le:

»Redovne pridelavnosti in dnevnice zavise su od prosečne obezbedjene nadnice, koja se utvrđuje u smislu § 198 statuta svake godine. U ovom pravilniku brojevima određene redovne pridelavnosti i dnevnice važe za prosečnu obezbedjenu nadnicu od 24 dinara (VIII. nadnični razred). Ako se prosečna obezbedjena nadnica toliko izmeni, da je više od 20 po sto veća ili manja od obezbedjene nadnice, koja je služila za osnovicu dotadanih pridelavnosti, to će se te redovne pridelavnosti i dnevnice u istom razmeru preračunati, a na osnovu nove prosečne obezbedjene nadnice.«

§ 198 statuta določa, da se povprečna dnevna zavarovana mezda ugotavlja na podlagi prvega dne treh zaporednih mesecev. Nima pa sicer ta paragraf v meritornem pogledu nobene važnosti glede plač nameščenecv. Dosledno § 198 statuta sama sebi lahko povzroči spreminjanje lestvice mezdnih razredov. Čim se povprečna dnevna zavarovana mezda spremeni za 20%, bi dosledno § 198 morale biti spremenjene tudi plače in dnevnice. Ta namen je gotovo imel zakonodajalec pri stilizaciji tega paragrafa.

Če se ozremo, kakšne praktične posledice ima ta paragraf, dobimo na primer po podatkih OUZD-a v Ljubljani, kateri v glavnem odgovarjajo podatkom SUZOR-ja, ki pa še niso objavljeni, da je znašala povprečna dnevna zavarovana mezda v l. 1940 29,30 din, v septembru 29,48 din, v oktobru 30,75 din, torej v treh zaporednih mesecih več kakor 28,80 din, kar je 20% več kakor pa povprečno zavarovana mezda, na podlagi katere so bile določene sedanje plače in ki je bila 24 din.

Povišanje v višini 20% pripada nameščenecv SUZOR-ja po veljavnih predpisih torej že od avgusta lanskega leta dalje. To pri stari lestvici mezdnih razredov, ne ozirajoč se na novo lestvico mezdnih razredov, ki pokaže še vse drugačne račune.

S 1. novembrom 1940 je stopila v veljavo nova lestvica mezdnih razredov, ki ni uvaževala stare, sicer nepredpisane tradicije, da mora mezda vsakega višjega razreda znašati 20% več kot mezda predhodnega razreda. Ti novi mezdni razredi predstavljajo z malimi izjemami s koeficijentom 10 valorizirano lestvico avstrijskih mezdnih razredov iz leta 1917. § 21 ZZZ določa samo, da mora biti najvišje zavarovana mezda približno enaka dvakratnemu znesku povprečne zavarovane mezde vseh oseb. Ker je § 198 statuta kakor § 21 službenega pravilnika ostal nespremenjen v veljavi tudi ob spremembi mezdnih razredov, bi se morali predpisi respektirati, ker je takšen bil namen zakonodajalca, četudi je struktura lestvice mezdnih razredov nova oz. rediviva izpred SUZOR-skih časov.

Namen zakonodajalca je bil, regulirati plače nameščenecv SUZOR-ja skladno z razvojem zavarovane mezde, pa naj je struktura lestvice taka ali taka.

S pravnega in stvarnega stališča bi morali nameščenecv SUZOR-ja dobiti sledeče povišane prejemke:

Osnova sedanjih prejemkov je dnevna mezda 24 din. V oktobru p. l. je znašala zavarovana mezda okroglo 30 din. Po računih SUZOR-ja bo uved-

ba nove lestvice povišala zavarovano mezdo za 40%. Torej od 30 na 42 din. Ako slednje številko zaokrožimo na V. razred nove lestvice, t. j. na 40 din, potem se morajo prejemki povišati za dve tretjini sedanjih plač.

V novembru p. l., torej že po uvedbi novih mezdnih razredov, ko še ni bilo zaradi zakasnelosti okrožnice SUZOR-ja izvršeno preučiševanje članov v nove razrede z zadostno natančnostjo in ko je sezija že padla, je znašala povprečna dnevna zavarovana mezda 34—35 din. Ni pa nobenega dvoma, da bo ta znesek zaradi sezije narasel v najkrajšem času na 40 din, kakor predvideva v svojih računih SUZOR.

V veljavi je še vedno določba § 21 ZZZ-a, po kateri mora znašati srednji razred polovico najvišjega razreda. Ker znaša najvišje zavarovana mezda 80 din, potem mora znašati povprečni razred 40 din, sicer bi morali najvišji razred črtati.

Povečanje draginje je drugi stvarni argument, ki govori za nujno povišanje plač. Po statistiki g. Arturja Benka Grada iz Zagreba se je draginja povečala od avgusta 1939 do decembra 1940 za okroglo 50%. Podobno velja tudi za druge indekse, ki se izračunavajo v naši državi. Pa tudi v januarju 1941 se je draginja zopet znatno povečala in isto je pričakovati tudi v bodočih mesecih. Torej tudi iz teh draginskih indeksov sledi koeficient povišanja prejemkov približno kakor pri gornjih računih, t. j. da je treba plače nameščenecv SUZOR-ja povišati za približno dve tretjini.

Pripominjamo, da ni nobenih pravnih ali stvarnih razlogov za odlašanje povišanja prejemkov v razmerju kot smo ga navedli. Po zakonitih predpisih se plače nameščenecv in zdravnikov SUZOR-ja ne regulirajo po aktivnosti bilance, ampak po zavarovani mezdji.

Če povemo še to, da je v časih, ko je bila v Sloveniji še Okrajna bolniška blagajna za Slovenijo in pa začasna Delavska zavarovalnica zoper nezgode, bila v pragmatiki sankcionirana božičnica v višini enomesečne plače in pa 50% dopustna doklada, pa so kljub temu te ustanove zaključevale svoje bilance aktivno, a plače so bile na splošno boljše kot danes in če primerjamo plače nameščenecv SUZOR-ja z nameščenecv Pokojniškega zavoda, ki zavaruje mnogo večje rizike pri mnogo manjšem številu zavarovancev, pa kljub temu dobro vozi, zida hiše, investira denar tako, da ima narod kaj koristi od vsega, predvsem pa

zavarovanci — tedaj razumemo nejevoljo med nameščenecv SUZOR-ja zakaj v tem oziru ničesar ne ukrene, zakaj se v tem oziru tako počasi obrača, kakor da ni v interesu države, da bi bil nameščenecv stan pri SUZOR-ju zadovoljen, kakor da ni zakonitih predpisov, ki bi, če bi se pravočasno izvajali, že zdavnaj odpravili krivico, ki jo trpi nameščenecv. Poleg tega pa so bile plače nameščenecv že regulirane pri celi vrsti socialnih ustanov, čeprav za nje ni nobenih zakonitih predpisov kakor za SUZOR, kjer bi se to že moralo zgoditi. Če se predpisi ne izvajajo, potem je boljše, da se v bodoče sploh ne delajo več. Avtorji si prihranijo čas in trud, papir in črnilo in ne trpe na ugledu.

SUZOR je tudi popolnoma zanemaril svoje nameščenice, ki nimajo pravice do pokojniškega zavarovanja pri pokojniških zavodih. Kljub temu, da imamo zakon, ki omogoča dostojno starostno zavarovanje za take nameščenice. Sedaj so le-ti zavarovani za starost za 3%-ni tarifi. Le-ta more nuditi zelo nizke starostne rente. Predsedstvo okrožnega urada je pred kratkim sklenilo, da vse svoje nameščenice, ki nimajo pravice do pokojniškega zavarovanja, zavaruje starostno po ZZZ, ne na podlagi 3% tarife, ampak po 9% tarifi tako, da bodo najnižji in najslabše zavarovani, ko v službi socialnega zavarovanja obnemorejo, uživali primerne starostne rente, ki jim bodo omogočile dostojnejše skromno življenje.

SUZOR se prav tako ne zgane prav čisto nič, da bi svoje kapitalo naložil v take investicije, ki bi bil donosne tako, da bi čez gotov čas retniki mogli dobiti življenjskemu standardu primerne rente, ne pa, da bodo prejemali rente v današnjem iznosu, za katere ne bodo mogli dobiti bogve kaj, saj je že danes konstatirano 60%-no povečanje draginje.

Pokojniški zavod je prav na hvalo svoje avtonomnosti lahko podvojil rente svojim stariim zavarovancem. To pa je zaradi svojih plodonosnih investicij. Le avtonomizirano delavsko zavarovanje bo omogočilo pravilno upravljanje kapitalov, ki se zbirajo, da bo ta v korist države in posameznih pokrajin, kajti ustanova SUZOR-ja tako kot je danes, je mnogo preokorna in prepočasna, da bi mogla upravljati ogromna premoženja — velike kapitalne — kakor čas in različne razmere v različnih krajih države to zahtevajo. — Inž. Jože Sodja.

Štvo kljub zaspanosti prosilo, naj še kot »proporc vodi zasledovalce za nos.

Ko mu je bilo 48 let, je bil povzdignjen v admiral. Darlan je bil najmlajši admiral med vsemi evropskimi pomorskimi oficirji. Bil je odgovoren za gradnjo velikih bojnih ladij »Strasbourg«, »Dun-queque«, »Rielieu« in »Jean Bart«. Prizadeval si je, da bi bila francoska mornarica močnejša od nemške in italijanske tako v pogledu na tonažo, kakor tudi na kaliber. S 53 leti je postal poveljnik celotne francoske atlantske mornarice, sedaj, ko mu je 59 let, pa je drugi čuož Francije, je po rangu takoj za maršalom. On tudi spada v sedanjo francosko vladno trojko, v kateri je poleg njega in Flandina še Huntzinger, trojke ki sedaj opravlja pošte prejšnjega podpredsednika Laval.

Kakor Petain, je za sedanje čase tudi Darlan privrženec avtoritarne misli. Med ljudmi morda ne uživa prevelikih simpatij, toda kakor maršala, navdaja tudi njega srd in groza pred vsem, kar je storila gnla in nesposobna demokracija iz nekdanj tako ponosne in močocene Francije. Kakor Petain, tudi on ni fašist, je pa ognjevit zagovornik »narodne revolucije in močne osrednje vlade, ki se ne naslanja na politične stranke, temveč na stanove. Kot »Dauphin«, ki je izpodrinil Laval, nima nikakih političnih vezi, je brez politične preteklosti in lahko prezira ostro opozicijo, kateri je bil izpostavljen Laval.

Darlan, ta veliki pomorščak, mož rjavega obraza kakor kak gledališki igralec, z mežikajočimi sivimi očmi, s prezirljivim smehom in pipo v ustih, ima dobro ženo in več otrok. Najstarejši sin je tudi pomorski častnik. Še neko zanimivost ima admiral poleg svoje pipe. To so njegove bele rokavice. Nekaj parov mora biti vedno pripravljenih. To je tudi edino, kar zahteva od mornariških oficirjev: pretirano čiste in snažne bele rokavice. Darlan si je znal pridobiti prijatelje in ima res veliko število spoštovalcev in privrženecv. Glavno pa je, da uživa neomejeno zaupanje maršalovo.

Darlan je razmestil svoje admirale po raznih važnih mestih. Tako je Platon kolonialni minister, Decoux generalni guverner v Indokini in poveljnik vzhodnoazijske mornarice, Estevan generalni guverner v Tunisu, Abrial generalni guverner v Alžiru in Lacroix poveljnik v Dakarju.

Admiral Darlan - drugi mož Francije

Admiral Darlan, ki je vsaj za nekaj časa izpodrinil Laval in je tudi njegov namestnik pri pogajanjih z nemško vlado, je po mišljenju mnogih dobro obveščenih ljudi določen za političnega dediča sivolasnega maršala Petaina, če bi se mu utegnulo kaj pripetiti, preden bi bila dokončana francoska »narodna revolucija«, ki jo sedaj vodi maršal Petain. Admiral Darlan ni samo admiral po imenu ali črki, temveč je res pravi morski lev.

1. oktobra leta 1899 je stopil mladi Darlan v francosko pomorsko akademijo. Nato so ga po njegovi lastni želji poslali na Kitajsko. Bil je določen za topniškega oficirja na vojni ladji »Olyric«, ki je križarila po Jantsekiangu. Po dolgem potovanju je se javil na ladji. Njegov prihod je bil prava senzacija. Topniški oficir Lepo. Toda »vojna« ladja »Olyric« ni imela nobenega topa na krovu. Razočaran se je že naslednjega dne vsedel na neko japonsko džunko in se odpeljal v Hongkong. Tam se je nahajala francoska vojna ladja »Entrecasteaux«. Na srečo je imela tudi topove. Darlan je bil ves blažen...

Ko je izbruhnila svetovna vojna, je bil Darlan oficir na šolski ladji »Jeanne d'Arc«. Hotel se je udeležiti vojne in je takoj zaprosil, naj ga premeste v Toulon. Tam so iztovarjali blago in vojaške potrebščine, ni pa bilo tam nobenih bojov. Njegovo veselje pa je bil smodnik topov. Darlan je hotel streljati! Javil se je v suhozemsko vojsko, dobil je službo pri obalnem topništvu, pozneje pa se je tolkel po vseh frontah. Pomorska pipa ga nikdar in nikjer ni zapustila, pa naj se je boril ob Mozeli ali v Alzaciji, v Belgiji ali pred Solunom. Višek njegove slave je bil Verdun. Tam je vzdal svoje topove in je prizadel svojemu nemškemu nasprotniku marsikatero bridko. Tudi nasprotnik ga je znal ceniti. Njegovi topovi so bili v čišlih prijatelju in sovražniku. Moštvo je bilo navdušeno zanj, ker mu je bil ves čas pravi oče. V Champagni je nekoč zaostal in ni več našel svojega oddelka. Tedaj je blodil okrog in je ponujal svojo topniško pomoč vsakemu, h komur je prišel. »Potnik s topovi« se je takrat šaljivo sam nazval in še danes rad pripoveduje o svojih doživljajih na »deželici«.

Toda ni samo top njegova mojstrovina! Darlan je tudi umetnik na morju. Vsa morska pota, tudi najzapletenejša in najnevarnejša, dobro pozna.

Nihče ne more tako dobro presoditi položaja in hitrosti ladje. S petinštiridesetimi leti je bil pomorski kapitan, z 48 kontraadmiral. 49 let star pa je prevzel poveljstvo nad prvo divizijo ključnih križark. Pri velikih sredozemskih manevrih francoske mornarice je izpeljal leta 1930 stvari, katerim se je žudila vsa Francija. Bil je na križarki »Foch«. Cela eskadra ladij ga je morala zaslediti in uničiti. Pet dni in pet noči je vodil za noč zasledujoče ga ladjeve. Z zatemnjenimi lučmi se je ponoči izmuznil ladjam, ki so že mislile, da so ga ujele. Najzanimivejše je bilo, ko je cela mornarica pri Bizerti misljila, da ga že ima, on pa je naenkrat začel »obstreljevati« Port-Vendres. Ko se je po petih neprepanih nočeh kočno pustil ujeti, ga je mo-

Angleži skoraj vsako noč bombardirajo pristanišča ob francosko belgijski obali, kjer se Nemci pripravljajo za vpad na angleško otočje. Na sliki vidimo delavce, ki odvažajo ruševine v nekem francoskem obalskem mestu.

Njeno življenje

Povest o veliki ljubezni po istoimenskem filmu Paule Vessely

Za trenutek je obstala začudena, nato pa je stekla k njemu.

»Hans, je kriknila vsa vesela. »Hans, zli me ne poznaš?«

»Pozdravljena! Poznam te!« je dejal in niti mišica mu ni zadrževala od veselja. Ostal je popolnoma ravnodušen.

Agnes je prepadena obstala. Nato se je sklonila k njemu:

»Hans, ali nisi vesel najinega svidenja?« Prijelo ga je narahlo za roko ki je ležala na robu naslanjaca. V tem ji je pogled padel na berglo, ki je bila prislonsjena ob vrtni steni.

Sedaj je razumela. Hans je pohabljen, invalid je. Sedaj se je spomnila, da je večkrat videla v Praterju moža na vozičku, ki ga je vozil neki starejši človek. Hans je torej že dolgo na Dunaju, toda ni se hotel pokazati. Sedaj je spoznala, da jo res ima rad. Ni ji maral pasti v breme kot brezmočen invalid.

Hans je nekoliko zadirčno vzkliknil: »No vidiš, tako je z menoj! Pusti me! Zate ne pomenim ničesar več. Mlada si še in lepa! Ne morem ti vrniti ljubezni Kar je bilo, je bilo. Postal sem drug človek. Zalibog prepozno! Agnes, prosim te! Pri najini ljubezni te prosim, pozabi me! Bolje je tako za oba!«

Agnes je dolgo molčala. Bolesten izraz ji je legel na lice. Kaj se je godilo v njeni duši? Prvikrat jo je neko spoznanje pretreslo do dna »rca. V duhu je videla svojega sinčka, ki je sedaj že nadebuden deček in ki prav v tem trenutku telovadi v nekem internatu. Brez očeta je... Kdo je

kriv temu? On ne... Prvič po dolgih letih se je v polni meri zavedela svoje mladostne krivde... Njen pretiran ponos je kriv vsemu... Povedati bi mu morala, kako je z njo... povedati bi mu morala to takrat, ko ga je zagledala na kolodvoru, ko je odhajal v Peking. Prepričana je, da jo je imel zelo, zelo rad... in če je njegov brat poročil operetno pevko, bi tudi Hans njo... in njen otrok bi imel očeta, njej bi bila prihranjena leta trpljenja in sramote...

Hans je kruljav. In kdo je temu kriv? Tudi ona! Zakaj mi je zamočala? Zakaj ga je pustila, da je lahkomišeln in dobrodušen blodil po svetu? »Si razočarana?« je dejal Hans. »Večkrat sem te že videl, nisem se ti hotel pokazati... Ali me ne vprašaš, kaj se mi je pripetilo?«

»Tu ni kraj za to! Prosim te, pojdiva k meni. Marsikaj se morava pomeniti.«

Poklicala je slugo, ki je čital pri bližnji mizi. Hans je hotel vstati, toda ni mogel. Noge ga niso držale: Pomagala mu je sestri v voziček in nato so vsi trije krenili proti njenemu stanovanju.

Imela je veliko in razkošno stanovanje. Restavracija je donášala mnogo in Agnes bi v kratkem postala bogata.

Pomagala mu je sestri v udoben naslanjač in začela:

»Hans, dobro mi gre, neporočena sem, vsega imam dovolj, samo...«

»Kaj samo?«

»Ali se spominjaš najinih srečnih dni?«

»Kaj hočeš s tem reči? Menda ne misliš, da...«

»Čakaj, povej, kaj je s tvojim sinom, ali je bil vesel igracke, ki sem mu jo kupila?«

»Moj sin? Ko bi ga še imel, bi bil pri meni. Mrtev je! Rumena mrzlica ga je pobrala na Bermudih... Igračko pa je takrat v dveh dneh razbil.«

»Stopila je k omari in vzela nekaj iz nje. Bila je tista igracka, ki jo je dobila v dar od Hansa in ki jo je čuvala kot svoje oko.«

»Ali jo poznaš?«

»Čemu si jo tako dolgo hranila?«

»Moj sin je bolje pazil na njo, kot tvoj!«

»Tvoj sin?« —

»Da, najin sin!«

Hansu je izginil iz lic trud, naveličan izraz. Razširil je oči in planil pokoncu. Toda noge so ga izdale in omahnil je na divan.

»Agnes, ti imaš mojega sina? In mi nisi povedala?«

»Nisem ti povedala, nisem ti hotela uničiti kariere in končno... mi Seethalerji smo ponosni...«

Hans se je ganjen pričel jokati.

»Kaj je s tvojo ženo, Hans?«

»Ne omenjaj mi je. Preveč hudega mi je prizadela. V Newyorku mi je enostavno ušla in pustila otroka in mene... Stiri mesece ji ni bilo. Potem sem odpotoval v Evropo in na Bermudih me je zadelo... Odpuščaj ji vse. Bog jo je dovolj kaznoval, naj ji bo usmiljen... — Tudi mene je kaznoval in to po pravici!«

»Kje je sedaj Tvoja žena?«

»Pred enim mesecem mi je brzojavil njen oče, da je umrla...«

»Hans, hočeš videti najinega sina? Ne moreš si misliti, kako je Tebi podoben!«

»Prav imaš!« Približal se je konju, raz kate-rega so skakali dečki. Bistro jih je opazoval.

Nenadoma je priteknel proti njemu postaven plavalos fant.

»Ali si ti Hans von Gallas?« je vprašal.

»Ne, jaz sem Hans Seethaler,« je deček odgovoril.

Srečni oče ga je potegnil k sebi. »Slušaj,« je dejal s tresočim glasom, »jaz sem tvoj oče, sedaj se ne pišeš več Seethaler, temveč Hans von Gallas!«

Oče in sin sta se krčevito objela.

(Konec.)

Drobne novice

Koledar

Sreda, 15. januarja: Pavel, puščavnik; Maver, opat; Makarij Veliki, opat.
Četrtek, 16. januarja: Marcel I., papež in mučenec; Berard, mučenec; Priscila, sveta žena.

Letopis

15. januarja 1622. leta se je rodil v Parizu Jean B. Poquelin, znan pod pseudonimom Molière, francoski pesnik, genij francoske klasične komedije, kot ustanovitelj karakternih tipov komedije pripada svetovni literaturi. Molière se je naslonil na starofrancosko farce ter osvobodil francosko veseligrjo, ki je živela ob skromnih in obrabljenih motivih, neverjetnih zapletov in pretiranega karakteriziranja njenih španskih vzorov, slabih oblik in jezikovnih grobosti. Racionaliziral je dejanje, poživil značaje, dal celi zgradbi jasen obseg, dialogu in jeziku eleganten dotip in gladek stil, poglobil vsebino in jo razširil v komično-jasno, včasih pa grenko-satirično časovno igro. V svojih delih smeši družabne razmere 17. stoletja.

15. januarja 1893. leta se je vršil v Pragi znani omladinski proces.
16. januarja 1888. leta je umrl v Celovcu Andrej Einspieler, politik, publicist in organizator. Dogodki 1. 1848. in Murševci člani v »Grazer Zeitung« so ga pripravili k javnemu delovanju; z Matijem Majarjem je vodil politično delo koroških Slovencev, zahteva zedinjeno Slovenijo, neodvisnost Avstrije od Frankfurta. Publicistično je začel delovati v »Carinthiac« (1849, 1851.), tu in drugod je poročal o narodnem življenju koroških Slovencev in se zavzemal za njihove kulturne in narodne potrebe. V dobi Bachovega absolutizma se je lotil organizatornega dela na prosvetnem, šolskem in cerkvenem polju. V koroškem drž. zboru je zastopal kmečke občine velikokškega okraja.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl gošpod Jože Vovk, uslužbenec svečarne »Pax«. Pogreb bo danes ob 3. popoldne v Zal, kapela sv. Janeza, k Sv. Križu.
† Pri Veliki Nedelji je mirno v Gospodu zasopala gošpa Uršula Skuhala, mati g. župnika Vekoslav Skuhala v Hajdini pri Ptuj. Pogreb bo v četrtek ob 9. popoldne pri Veliki Nedelji.
Na jma eveti večna luč Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Poroke. V Radečah pri Zidanem mostu se je poročil g. dr. Oton Ambrož, zagrebški urednik »Jutra«, z gđ. Lilijano Rosina. — V Ljubljani sta se poročila g. Marijan Dorer in gđ. Silva Kremžar. Novoporočencem iskreno čestitamo!
— V Slov. Bistrici so se poročili: Poročnik Leskovar Florijan, kapelnik vojaške godbe v Ribnici, in gđ. Olga Draulje, uradnica poštne hranilnice v Ljubljani, ter Zafošnik Jožef, posestnik iz Sp. Nove vasi, in Ana Vinter iz Sp. Nove vasi. Iskreno čestitamo!

Gibanje prebivalstva v letu 1940

Kranj. V preteklem letu je bilo rojenih v kranjski županiji 129 otrok, v bolnišnici 23, skupaj torej 152. Število rojstev od leta do leta pada. — Umrla je doma 67 oseb, 6 pa jih je umrlo drugod, a so bili prepeljani v Kranj, skupaj 73 oseb. — Oklicanih je bilo 134 parov, doma poročenih 85, drugam se je slo poročil 15 parov.

★

— Vsako dekle, ki misli resno s svojim življenjem, se bo udeležilo tečaja »Resnica o zakoncu«. Mnoga dekleta, učiteljice in nameštence, za katere se je tečaj že vršil, so se presrečne vrnile domov. Tudi zate je prilika da spoznaš življenje, bogastvo mladosti, duše in srca v vsej polnosti. Tečaj se vrše na Betnavi sedaj splošno za vsa dekleta. Prvič od 22. do 25. januarja, drugič od 29. januarja do 1. februarja. Začetek vsakokrat prvi večer ob 6. Prijave pošljite vsaj en teden pred začetkom tečaja škofjski matici KA deklet, Betnava pri Mariboru. Tečajnina 50 din, ostali stroški se krijejo iz sklada duhovnih vaj in tečajev.

— Na zadnji skupščini Zveze notarskih zbornic kraljevine Jugoslavije v Zagrebu je bilo sklenjeno, da se sedež Zveze premesti za leto 1941 v Ljubljano. Za predsednika je bil izvoljen g. dr. Kuhar Andrej, za tajnika in blaginika pa g. Ušlaker Ivan, oba notarja v Ljubljani.

— Mraz se dobro drži. Kakor smo se bali, tako se je tudi zgodilo. Mraz ni prav nič popustil. Resnici na ljubo povemo, da je za malenkost popustil na letališču, v mestu pa je celo nekoliko narastel. Medtem ko so namerili na letališču v ponedeljek zjutraj — 19,8° C, torej skoraj — 20° C,

so namerili v torek zjutraj le — 19° C. Nasprotno pa se je Ljubljana močneje ohladila, in vsi, ki so v zgodnjih jutranjih urah šli od doma, so imeli vtis, da je mraz neprimerno huši kakor v ponedeljek. V resnici razlika ni bila velika, bila je pa le. Tako so na primer namerili v vremenski hišici v Zvezdi v ponedeljek — 18,5 kot najnižjo temperaturo, medtem ko je v torek zjutraj kazal termometer — 19, torej prav toliko kakor na letališču. Tudi v drugih predelih Ljubljane so opazili, da je bila jutranja temperatura med 17 in 18 pod ničlo. Najbolj značilno za mraz v torek pa je bilo, da je sonce precej kasneje predrla megla in zaradi tega tudi mnogo manj ogrelo ozračje. V ponedeljek je znašala v Ljubljani povprečna najnižja temperatura okrog — 9 stopinj, v torek pa — 11. Jasno vreme bo še ostalo in z njim seveda tudi mraz. V kratkem bomo obhajali tudi godove svetnikov, o katerih pravijo stari pregovori, da vedno prinesejo hud mraz. Ker nam gre letos vse narobe, se lahko opravičeno bojimo da bodo stari pregovori imeli prav in da nas bo mraz moril še naprej.

— Strojepisna šola. Novi strojepisni tečaj — dneveni in večerni — prične 16. januarja. Prijave sprejema dnevno: Christolov učni zavod, Ljubljana, Domobranska 15. Na razpolago prospekti! Največja strojepisnica — 60 pisalnih strojev! Dnevi in ure pouka po želji obiskovalcev.

— Slovenska straža v Ljubljani je namesto venca na grob dr. A. Korošca darovala za revno deco na Kočevarkem 1500 din; Sedejevi družini v Ljubljani 300 din ter Koroškemu klubu v Ljubljani 200 din v narodno humanitarne namene.

FRANZ JOSEF GRENCICA

— Koliko so ljudje brali v lanskem letu? Kakor je razvidno iz poročila knjižnice Delavske zbornice, niso voljni dogodki po svetu prav nič motili naših ljudi, da ne bi v miru brali dobrih knjig. Nasprotno, prav v njih so iskali utehe v teh nemirnih časih. Knjižnica Delavske zbornice v Ljubljani je izposodila lani 69.385 knjig, to je 9.588 več kakor v letu 1939. Večinoma se bere leposlovje, kajti znanstvenih knjig je bilo izposojenih samo 5468, čeprav ima knjižnična zaloga okrog 40% znanstvene literature. Vedno bolj berejo slovenske knjige — teh se je izposodilo 38.404, t. j. 8.346 več kakor v prejšnjem letu. Skoraj ves napredek gre torej v korist slovenske knjige. Srbohrvatskih knjig je izposodila knjižnica 1872 (400 več), nemških 28.488 (851 več) drugih jezikov 631 (12 manj). Novih članov se je vpisalo v knjižnico 800. Prav tako lepo je napredovala Knjižnica Delavske zbornice v Mariboru, ki je izposodila lani 40.338 knjig (6.361 več kakor v letu 1939), od tega znanstvenih 1621 (430 več), slovenskih 19.516 (4.330 več), srbohrvatskih 950, nemških 19.735, v drugih jezikih 137. Novih članov se je vpisalo 622. Obe knjižnici sta torej v enem letu izposodili 109.723 knjig — vsekakor lepa številka za delavski knjižnici.

— V poročilu o šolski božičnici v Križah, ki je bilo objavljeno v ned. »Slovenec« 12. t. m. je pomotoma izostalo ime darovalca g. J. Zupana, avtob. podjetnika v Križah. Tisk. skrat. pa je napravil iz 19 parov čevljev 14 in iz 14 parov nogavic 4 pare.

Po državi

* Nova radio postaja v Skoplju. Konec januarja bodo v Skoplju izročili svojemu namenu novo radio postajo. Delovala bo z močjo 20 kilovatov. Njena valovna dolžina bo zaenkrat 629 metrov. V okolici Skoplja so zgradili strojno in studij. Oddajna postaja sama je 8 km oddaljena od Skoplja in ima dva velika drogova za anteno. Postaja bo vsak dan oddajala neka jur svoj lastni sporred, v ostalem pa bo oddajala belgrajski program. Novo radio postajo bomo lahko slišali po vsej državi.

* Pred ustanovitvijo vrhovnega delavskega sodišča za banovino Hrvatsko v Zagrebu. V zadnjem času pripravljajo ustanovitev vrhovnega delavskega sodišča v Zagrebu, ki bo prizivno sodišče proti sodbam prvostopnih delavskih sodišč. Predsednik vrhovnega delavskega sodišča bo član senata stola sedmorice, člani pa bodo zastopniki pristojnih oddelkov banke oblasti, tako oddelka za obrt, trgovino in industrijo, za socialno politiko itd.

* Regulacija Save v Zagrebu je nemogoča toliko časa, da bo Sava plovna do Zagreba. Zagrebški »Jutarnji list« poroča: Reka Sava je največja ovira za razvoj Zagreba. Neprestane nevarnosti, ki groze od povodnih te reke, so preprečile razvoj južnega dela mesta. Številne povodnje, ki so povzročile milijonsko škodo in razne tragedije prebivalcem južne periferije, so vzrok, da se vsak boji v bližini Save kupiti stavbišče in graditi hišo. V novem regulacijskem načrtu je posvečena velika pozornost regulaciji Save. Južno mejo mestnega področja tvori Sava, ki je danes za silo reguliran, vendar še vedno preprečuje razvoj mesta proti jugu. Zato bo korito reke Save fiksirano v načrtu za regulacijo. V podaljšanju Folnegovičeve ulice je projektiran nov nasip s pogojem, da bo Sava plovna do Zagreba. Če bo ta plovnost res izvedena, bodo v tem delu, nedaleč od Folnegovičeve ulice, uredili takolimenovano prezimovališče in savsko pristanišče. Z ozirom na slabo finančno stanje, v katerem se nahaja mesto Zagreb, pa ti načrti gotovo ne bodo izvršeni v doglednem času. Izvršeni pa bodo morali biti, ker brez najjužnejšega reguliranja reke Save sploh ni govora o razvoju Zagreba proti jugu.

* Mraz v Dalmaciji. V Šibeniku in po vsej severni Dalmaciji je pritisnil hud mraz. V okolici Šibenika je padlo živo srebro v toplomeru na 5 stopinj pod ničlo. Morje je razburkano.

* Huda nesreča na zagrebškem glavnem kolodvoru. V ponedeljek zjutraj se je zgodila na zagrebškem kolodvoru huda železniška nesreča, ki pa k sreči ni zahtevala žlevoških žrtve. Nesreča se je zgodila, ker je bila kretnica napačno postav-

PAULA WESSELY v svojem najlepšem filmu: **Kino Matica**
Njeno življenje telefon 22-41
Predstave ob 16., 19 in 21. uri

Ali se spominjaš..?

Odična veseloigra, pri kateri se boste mnogo smejali in prijetno zabavali.
Robert Taylor in Greer Garson.
KINO UNION, telefon 22-21
Predstave danes ob 16., 19 in 21. uri

Moj mož nori za ženskami...

V tem filmu nam lepa plavalaska Ann Sothern prikazuje, da je eno dobiti moža, a drugo, obdržati ga za sebe!

V gl. vl. Franchot Tone in Ann Sothern, poznani filmski par iz filmov »Moj mož zapeljivec« in »Moj mož izslednik«.
Kino Sloga, tel. 27-30
Danes ob 16., 19 in 21. uri

Ljubljana, 15. januarja

Gledališče

Drama: Sreda 15. jan.: Ugrabljene Sabinke. Red Sreda. — Četrtek 16. jan.: Krog s kredom. Red Četrtek. — Petek 17. jan.: Zaprti. (Generalka). — Sobota 18. jan.: Othello. Red premierski. — Nedelja ob 15. Princeza in patricijek. Mladinska predstava. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20. Čigani. Izvane. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera: Sreda 15. jan.: Vesele žene windsorske. Red B. — Četrtek 16. jan.: Zaprti. — Sobota 18. jan.: Carmen. Izvane. Govetovanje Antice Jelacičeve, članice zagrebške Opere in tenorista Josipa Goštica.

Radio Ljubljana

Sreda, 15. januarja: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Spomini na Joh. Straussa (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Sramel »Ljubljana« — 14 Poročila, objave — 17.30 Rih. Strauss: Smrt in poveljanje (plošče) — 17.45 Mladinska ura: Arnost Adamič »Primož Trubar« (izvajajo člani Rad. igr. družine) — 18.40 Protestantovska doba med Slovenci: Višek razvoja slov. protestantizma (g. prof. S. Lenarčič) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40 Reprodukiran orkestralni koncert — 20 Koncert zboru Glasbene Matice — 21.15 Klavirski koncert (ga. Ducey Temmel-Belec) — 22 Napovedi, poročila.

Drugi programi

Sreda, 15. januarja: Belgrad 20 Prenos iz opere. — Zagreb 22.15 Sremske narodne. — Sofija 21.30 Laska glasba. — 22.05 Narodna glasba. — Italija 11.20.30 Pisan večerni sporod. — Nemške postaje 23.15 Berlin: Pisan koncert. — Sottens 20.15 Napevi. — Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40. Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 0.30. Poročila v slovenščini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30: Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

Prireditve in zabave

Opozarjamo na Mlakarjevo »Vragovo smolo«, ki jo bodo uprizorile dijakinje v soboto, dne 18. januarja ob 8 zvečer v franciškanski dvorani Oskrbite si vstopnice v predprodaji pri Stiglihoju v Franciškanski ulici 1. Na večer predstave se bo blagajna odprla ob 7.

Predavanja

Lovsko društvo v Ljubljani priredi v petek dne 17. t. m. ob 20. uri v gostilni Činkole na Poljanski cesti družabni večer s predavanjem tovarisa dr. Mitje Lukana. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Konstruktivno jeklo. V petek, dne 17. januarja bo univ. prof. dr. ing. Alojz Král, predstojnik zavoda za tehnično mehaniko in preiskavo materiala predaval o novejših doseganjih o navadnem in visokovrednem konstruktivnem jeklu z metalurškega in tehnološkega vidika s posebnim ozirom na statiko težjih modernih konstrukcij (zagrebški mostovi). Predavanje bo ob 20. uri v predavalnici Društva inženirjev v Ljubljani, v Kazini (II. nadstropje). Društvo inženirjev vabi na predavanje vse člane in strokovnjake, ki se za stvar zanimajo.

Sestanki

Geografsko društvo v Ljubljani bo imelo svoj redni letni občni zbor v sredo, 22. t. m. ob 18. uri v Geografskem inštitutu na univerzi. Dnevni red običajen.

Naše dijaštvo

Akadska kongregacija pri oo. franciškanih ima danes točno ob 8. zvečer svoj redni sestanek. Vsi akademiki iskreno vabljeni!

Lekarne

Nožno službo imajo: mr. Leustek, Resljeva 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška 41.

Poizvedovanja

Moško zapestno uro sem našel na Tyrševi c. Dobi se pri Francetu Karba, Tyrševa cesta 66.

Šolsko ročno delo, nazimni prt, izdejan, je izgubila dijakinja Lichtenurnovega zavoda od dolenjskega mosta do gostilne pri »Tičku na gričku«. Vrne naj se proti nagradi na enolov Kastelic Anica, Lichtenurnov zavod, Ljubljana.

Kaj pravite?

Pravijo, da je ravnateljstvo pošte in telegrafa v Ljubljani razposlalo vsem bivšim brzojavnim mojstrom, sedaj nadzornikom telegr. telefonskih linij, dekret, v katerih jih preimenuje za »čuvare telegraf. telefonskih linij. Človek bi domneval, da ta novoimenovani čuvar res nima drugih dolžnosti in odgovornosti, kakor čuvati ali stražiti telegraf. in telefonske predmete. Če pa si njegovo delovanje bližje ogledamo, tedaj vidimo, da stvarno ni tako. Tak zloglasen »čuvare« nosi namreč osebno odgovornost za brezhibno funkcioniranje vseh njemu poverjenih telegrafskih in telefonskih naprav, t. j. 40 do 50 km poštinskih in železniških telegrafskih in telefonskih vodov ob železniški progi, nadalje 20 do 30 km stranskih prog v hribe, razen tega še skrbi za točno delovanje 12 do 15 telegrafskih in telefonskih central s številnimi telefonskimi naročniki itd. »Čuvar« tudi gradi z delavsko skupino telegraf. in telefonske centrale, vodi denarne in materialne obračune in je osebno odgovoren za ves vračeni material na progah, kakor tudi v t. l. centralah in pri naročnikih.

Uprava pošte pa po dolgih letih še vedno ni našla za omenjeno stroko primernejšega naziva kot »čuvare«.

Ako železniška uprava priznava svoje nadzornike prog in nadzornike telegrafa, bi gotovo tudi uprava pošte mogla najti primernejši naziv za to stroko kot pa »čuvare«, ker je omenjeni naziv po vsej razsodnosti za omenjeno stroko poniževalen.

Hvaležen

»Sprejmite mojo najpristranejšo zahvalo za to, ker me poprej niste hoteli vzeti v svoj avtomobil«

LJUBLJANA

Pomen in naloge pomožne vojske

Odporna moč naroda mora biti v primeru vojne stopnjavana do najvišje mere. Zato je treba smotno usmeriti vse sile naroda in pritegniti vsakogar, da po svojih močeh kar najbolj služi obrambi domovine. Naloge operativne vojske so že tradicionalno utrjene, dočim je civilno prebivalstvo novi način bojevanja postavil pred dve nalogi, in sicer: 1. sodelovanje pri pasivni obrambi dežele in 2. služba v pomožni vojski.

Medtem ko je smisel pasivne obrambe že dovolj močno prodir v vse plasti ljudstva, pa naloge in pomen pomožne vojske še niso vsem dovolj znane in jasne. Zamisel pomožne vojske sloni na spoznanju, da more operativna vojska uspešno opraviti svojo težko nalogo le tedaj, če ji stoji ob strani trdno gospodarsko zaledje. Nevarnost, da se ob izbruhu vojne gospodarstvo desorganizira, je zelo velika. Normalni tok gospodarskega življenja se tedaj prekine, meje se zapro in velike množice v raznih gospodarskih in upravnih službah zaposlenih oseb se zaradi vpoklica v vojsko odtegnjejo izvrševanju njihovega številnega poslovanja. Pojavijo pa se velike potrebe vojskega značaja. Treba je zlasti zavarovati ljudstvu hrano ter povečati in pospešiti delo v industrijah, važnih za državno obrambo. Vse to je možno doseči le tedaj, če se vse gospodarske sile naroda smotno pripravijo že vnaprej in usmerijo tako, da bodo odgovarjale novim zahtevam. Opustiti je treba manj važna dela in se osredotočiti na tiste panoge gospodarstva, ki so najbolj potrebne pri združenju obrambne sile naroda. In namen pomožne vojske je, da opravlja to veliko nalogo.

Po naši uredbi o pomožni vojski je vsa gospodarska sila, s katero razpolagamo, razdeljena na tri dele. Namen prvega dela je, da se zagotovi delovna sila za industrijsko narodno obrambo. Osebe, kvalificirane za te vrste službo, kakor upravno in strokovno osebje in strokovni delavci v industrijah, gozdarstvu, rudarstvu, gradbeni in sanitetni stroki ter pri prometu, spada k I. pozivu pomožne vojske. V drugo skupino, t. j. k II. pozivu spadajo vsi oni obvezniki, ki se pečajo s kmetijstvom in živinorejo. Namen tega II. poziva je zagotoviti tako armadi kakor civilnemu prebivalstvu v vojni potrebno hrano. V III. pozivu spadajo vsi ostali, to so na eni strani nekvalificirani delavci, na drugi pa intelektualci, ki se bodo uporabili v vojni za opravljanje upravne službe in za razna pomožna dela.

Vsak civilist mora imeti že vnaprej točno določeno mesto in službo, ki jo bo opravljal v primeru vojne. Po naši uredbi se v ta namen izda vsakemu obvezniku posebni vojni delavni razpored. Tudi ljubljanska mestna občina je že pred časom pozvala vse v Ljubljani stalno bivaajoče osebe, ki spadajo pod obveznost pomožne vojske, da se pripravijo in navedejo vse podatke, potrebne za razporeditev posameznika v tisto službo, oziroma poziv, za katerega je po svoji izobrazbi in delu usposobljen. Temu pozivu se je odzvala že večina prebivalstva, še vedno pa pogrešamo nekaj zamudnikov. Zato opozarjamo na današnji uradni razglas mestnega poglavarstva med dnevnimi novicami, ki ponovno poziva k prijavi in podarjamo, da spada pod obveznost pomožne vojske sleherni možki, ki ni vojni obveznik, četudi je bil morda že pritegnjen v službo pasivne obrambe. Služba pomožne vojske in služba pasivne obrambe se ne izključujeta. Vsaka ima svoj poseben namen in vsak civilist bo moral opravljati obe službi. Služba pasivne zaščite se vrši zgolj ob letalskih napadih, oziroma neposredno po njih. Njen namen je priskočiti na pomoč neposredno prizadetemu. Njena naloga je torej v bistvu samoobrambena in samarijanskega značaja, ki je pomoč samemu sebi in bližnjemu v stiski, ki ga je doletela. To službo pa opravlja vsak obveznik pasivne obrambe poleg svoje službe obveznika pomožne vojske.

Služba pomožne vojske pa je po svojem bistvu civilna služba v panogi, ki je važna za narodno obrambo ter je rednega značaja. Zato ne sme biti med nami nikogar, ki bi se skušal odtegniti tej svoji dolžnosti, in to ne iz strahu pred ostrimi kaznimi, s katerimi preti uredba, ampak iz zavesti odgovornosti, ki jo terja od njega resnost današnjega časa.

I Gaf zaslužnih na Navju je vsak dan, šorej tudi ob nedeljah, odprto od 9. do 12. in od 14. do 17. Odkar na Navju počiva voditelj naroda dr. Anton Korošec med drugimi slovenskimi nesmrtniki, je Navje neprestano dobro obiskano in tudi iz drugih krajev romajo čestitici dr. Korošca na njegov grob, prinašajo cvetje ter prižigajo sveče. Vhod na Navje je z Vilharjeve ceste.

XII. prosvetni večer bo v petek dne 17. jan. Po kratkem oddihu, ki je zavladal med božičnimi počitnicami, bo Prosvetna zveza zopet začela z rednimi tedenskimi predavanji. — Pri tej priliki nastopi g. prof. Janko Mlakar, ki bo podal v besedi in sliki veselo potovanje v prijetni družbi in sicer od Zingarice do Triglavca in Crno prst v Bohinj. Na to zanimivo predavanje posebno vabimo vse prijatelje naših gora in narave.

I Damske gamaše, tudi po meri, najceneje pri tvrdki Juro Brišnik, Celovška cesta 56.

I Prireditve za zimsko pomoč ljubljanskim revežem že vso zimo zbirajo ljubljansko občinstvo k manifestacijam zlatega ljubljanskega srca. Razne organizacije in društva tekmujejo med seboj, kako bi na čim lepši način svoje znanje in umetnost združila z dobrimi deli za sromake. Tudi ljubljanci se vseh teh prireditvah udeležujejo v tako velikem številu, da so dobrodelne prireditve za zimsko pomoč gotovo v največjo čast Ljubljane. Neposredno so pa ljubljanski pridobitni krogi, predvsem razni zavodi podarili toliko meskov, da letošnji prispevki že visoko presegajo za lansko zimsko pomoč zbrano vsoto. Že večeraj smo javili, da se šele sedaj pričnajo največje prireditve za zimsko pomoč, in napisali, da bo velika prireditva v ljubljanskem avtomobilskem klubu dne 13. februarja. Prireditveni odbor je pa včeraj imel sejo ter sklenil to prireditve preložiti na soboto 15. februarja t. l. zvečer, da zunanji gostje, ki bodo na to elitno prireditve gotovo prišli z vseh strani Slovenije, ne bodo izgubili preveč svojega dragocenega časa. Še pred to družabno prireditvijo pa mestna občina ljubljanska 3. februarja ob 20. v veliki dvorani hotela Union priredi velik žalni koncert v spomin častnega meščana ljubljanskega dr. Antona Korošca v koriet zimске pomoči. S to žalno slovesnostjo bo tudi slovenska glasbena umetnost počastila spomin svojega velikega pokrovitelja dr. Antona Korošca ter mu izkazala hvaležnost za slovensko Glasbene akademije. Pevski zbor Glasbene Matice, ljubljanske Filharmonije in solisti ga. A. Bernot-Golobova, ga. Zlata Gjurgjenac, g. Julij Betetto in g. Josip Gostič bodo pod vodstvom dirigenta g. Mirka Polca izvajali slavni Verdijev »Requiem«. Že sami glasbeniki, ki bodo pri tem žalnem koncertu sodelovali, so jamstvo za najvišjo popolnost, kakršna je pri nas sploh dosegljiva. Plemeniti namen koncerta ter sodelavcev in prirediteljev je pač najgloblji izraz gesla »Počastite rajne z dobrimi deli!«

I Poseben dogodek v dramskem gledališču bo gostovanje mariborskega Narodnega gledališča v Ljubljani z dramo Gorkoga »Na dnu«. Oфициелно gostovanje bo v sredo, 22. t. m.

I Ljubljana—Sv. Peter. Fantovski odsek in prosvetno društvo bosta priredila, danes zvečer ob 8. v društveni dvorani, žalno komemoracijo za pok. voditeljem dr. A. Korošcem. Člani in prijatelji lant. odseka ter prosvet. društva vljudno vabljene.

I Važno za rezervne oficirje Dne 15. januarja 1941 ob 18.30 je v veliki dvorani »Zvezde«, Kongresni trg, zbor rezervnih oficirjev glavnih rodov vojske (pehote, topništva, konjenice in inženirstva), na katerem poda komandant dravške divizijeke oblasti važna obvestila.

I Vprašalne pole za podatke, ki bodo služili za primer prodaje živil na živilske nakaznice, so dostavljene že vsem hišnim posestnikom. Če kak hišni posestnik še ni prejel hišne pole in vprašalnih pol, naj jih takoj osebno zahteva v mestnem preskrbovalnem uradu v Mestnem domu, II. nadstr. Vhod s Strelške ulice.

I Zahvala. Elizabetna konferenca pri št. Petru je prejela 100 din, ki jih je darovala gđ.

Neti Hren v počastitev spomina njenega dolgoletnega blagega hišnega gospodarja pokojnega g. Antona Kralja. Najlepa hvala!

I Razstava slik Dušana Petriča v galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti 3 ostane na željo nekaterih učiteljev in profesorjev odprta še 16. in 17. t. m. da si jo more ogledati dijaštvo, ki je bilo odtomno o božičnih počitnicah. Ta dva dneva bo umetnik popoldne od 4 do 7 navzoč in bo obiskovalcem tolmačil posamezna dela. Zato ne zamudite priložnosti obiskati to razstavo našega najmlajšega slikarja-umetnika.

I Ljubljanski športni klub sporoča svojim članom, da se zaradi odpoklica blagajnika na orožne vaje, redni občni zbor preloži na petek, 7. februarja ob 20 v lovsko sobo restavracije Slamič.

I Poslovanje zemljiške knjige za l. 1940. Zemljiško knjigo urad ljubljanskega okrajnega sodišča je tudi lani zaznamoval veliko število najrazličnejših zemljiško knjiginskih uradnih poslov, kakor prenose lastninske pravice, vknjižbe zastavne pravice za razna posejila, izbrisne intabuliranih posejil in še druge posle. Značilen je pojav, da so se po podatkih zemljiške knjige lani kupčije z zemljišči zelo pomnožile. Nasprotno so postale intabulacije posejil redkeješe. Intabulirana so bila pač manjša posejila, milijonski hipotekni krediti so bili prav redki. Lani je zaznamovala zemljiška knjiga 9172 raznih poslov, predlaskim pa 9276, torej je razlika prav neznatna. Prenosov lastninske pravice je bilo zaznamovanih do 1200 za kupno vrednost nad 84 milijonov dinarjev.

I Pri zaprtju, motaji v prevavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

I Rubežni in lanskem letu. Tudi lani leto ljubljana z okolico ni bila brez vsakovrstnih sodnih, davčnih in drugih rubežni. Mnogo opravila imajo z izterjavanjem raznih mestnih davčnin izvršilni organi mestne občine. Zelo so vpreženi izvršilni organi okrajnega sodišča, ki po uradnih urah in tudi še med temi tekajo okrog in iščejo zarubljence, da jim na zahtevo upnikov dostavljajo sklepe izvršiteljskih treh oddelkov in jim po možnosti zarubijo različne premičnine, zlatino, pohištvo in denar, če ga dobe pri zavezanih kaj preveč. Izvršilni organi, ki vrše v mnogem pogledu prav težavno in odgovorno službo, so črne, toda dobre priče o hudi revščini, ki vlada med srednjimi in nižjimi sloji. Pa tudi bogatejši ljudje doživajo, da jih obišče izvršilni organ. Statistični podatki o izvršiteljskih poslih za lansko leto kažejo na videz, da so izvršilne zadeve številčno znatno nazadovale napram letu 1939. Vsi trije izvršilni oddelki so lani zaznamovali skupaj 8592 izvršiteljskih zadev, ko jih je bilo predlaskim celo 10.930. Razlika 2338 gre na račun OUZD, kajti prejšnja leta je okrajno sodišče vodilo vse ekspedicije za izterjavanje bolniških in drugih prispevkov pri raznih obrtnikih in drugih plačevalcih. Lani pa je bila naloga izterjavanja prispevkov bolniškega in socialnega zavarovanja popolnoma prenesena na mestno občino. Kljub temu so imeli vsi sodni izvršilni organi še mnogo drugega posla, kajti morali so sami vršiti razne poizvedbe glede vseh, k vojakom vpoklicanih oseb, zavezancev, proti katerim so bile predlagane rubežni, ki pa so morale v smislu zadevnih predpisov počivati.

most padla. Sedaj so jo pa gasilci dvignili ter naložili na avto in zapeljali v klavnico.

m Dva drzna vroma sta bila izvršena v ponedeljek v dve stanovanji na Aleksandrovi cesti. Na številki 79 je vdrl neznanec v stanovanje gostilničarja Martina Polaka v prvem nadstropju nad gostilno. Odprl je spalnico z vitrihom ter mu odnesel iz omare moško dvokrovno 16 karatno zlato uro z 18 kamni ter zlato 16 karatno verižico, oboje visoke vrednosti, nadalje zlato žensko zapestno uro z zlato zapestno verižico, še eno zlato zapestnico ter 112 din drobiža. Skoda je jako visoka. Iz sedanjega sobe je odnesel Tereziji Kukovec 20 din drobiža, vdrl pa je še v sobo Stanka Matjašiča v istem stanovanju, pa ni ničesar našel. — Drugi vrom je bil izvršen v stanovanje Marije Polance v prvem nadstropju na Aleksandrovi cesti 81. Odnesel je vlomilec 1500 din vreden ženski plašč, last Julijane Zidanikove.

m 5000 din mu je odnesel. Čevljarji mošter g. Godec je postal žrtev drznega, spretnega žeparja, ki mu je neopaženo izmaknil iz žepa listnico, v kateri je imel pet jurjev. Policija je v zvezi s to tatvino aretirala dve osebi.

Gledališče

Sreda, 15. januarja, zaprto.
Četrtek, 16. januarja ob 20: »Lepa Vida«. Red C.

CELJE

Glas iz Tremerij in Košnice

Zima je pritisnila, in vsi, ki jih delo ne priganja od doma, se prav radi drže toplo zakurjene sobe. Posebno mrzlo je v celjski kotlini ob Savinji, ob kateri se zlasti v zimskih mesecih vse tja do Laškega tako pogosto vlečejo megle. Kako hudo je človeku, ki gleda zjutraj otroke, ki jih starši zaradi velike druginje in težkega gmotnega položaja ne morejo obtežiti in obuti primerno, tako da tečejo po cesti, da s s tem ogrejejo. Kako hudo je človeku, ko mu pripovedujejo, da jim je od silnega mraza zmrazil celo kruh v torbi. Kakšne so posledice tega, si lahko mislimo.

V celjske šole prihaja več otrok s košenskih hribov več kilometrov daleč do ceste, od tod pa še 4 km do mesta. Starši teh otrok so hvaležni gostoljubju Celjanov, ker bi sicer morali še dalj v šolo v Laško, zato pa bi bilo prav, da bi merodajni krogi uvideli, kako potrebno bi bilo šolsko poslopje v Tremerjih ali v bližini, kamor bi hodili otroci iz teh krajev. To vprašanje bi lahko rešil skupno celjski in laški okrajni šolski odbor. S tem bo šolska oblast napravila veliko dobro delo, katero bo javnost znala ceniti.

Pred leti je bilo tudi govora o nameravani gradnji novega železniškega postajališča med Celjem in Laškim. Tudi to vprašanje je pereče in aktualno in bi bilo prav, da bi merodajni krogi to uvideli. Pod Vipoto stoji čuvajnica, ki bi bila dovolj velika in primerna. V tem primeru bi se lahko na tem kraju tudi zgradila prepotrebna brv čez Savinjo.

† Pušnik Franc. Na Teharjih pri Celju je umrl v 73. letu starosti povsod poznani in priljubljeni posestnik Franc Pušnik. Pušnik je pred leti živel v Celju in je bil tudi več let deloven občinski odbornik in bivši okoliški občan. Leta 1912 je s svojimi tovariši ustanovil Prostovoljno gasilsko četo v Gaberjih, v kateri je bil veskozi poštvovalen in agilen član, več let predsednik in končno častni član. Bil je narodno zaveden in katoliški mož. Zapuščal ženo in štiri otroke. Pogreb bo v četrtek, 16. januarja ob treh popoldne na pokopališču na Teharjih. Naj počiva v miru! Svojem naše iskreno sožalje!

† Koncert slovenske mladinske klavirske glasbe bo jutri, v četrtek, 16. januarja ob 8 zvečer v mali dvorani hotela »Union«. Na sporedu so poleg drugih skladb tudi skladbe ge. Mirce Sancinove in g. Preglja.

† Pevska vaja Celjskega zvana v četrtek zvečer odpade. Vodstvo.

† Licenciranje žrebec za okraje Celje. Šmarje pri Jelšah in Laško bo v soboto, 18. januarja ob 2 popoldne na sejmističu v Celju.

† Mestna občina celjska razpisuje dobavo 45 kd v mokrem tekočih vodovodnih števcev in sicer: 16 km za 3 m³ s priključkom 3/4", 18 km. za 5 m³ s priključkom 3/4", 6 km. za 7 m³ s priključkom 1", 3 km. za 10 m³ s priključkom 1" in 2 km. za 20 m³ s priključkom 1 1/4". Navoiji in dolžine morajo odgovarjati izvedbi nemškega enotnega števca tipa MNZ (kazalniki s kazalcem). Ponudbi je priložiti projekt ali točen tehnični popis, iz katerega bo ravnidna detajlna izvedba. Morebitna pojasnila se dobijo pri mestnem poglavarstvu, soba št. 39. Pravilno kolkovane ponudbe z označbo »Ponudba za dobavo vodovodnih števcev« je vložiti v zaprtem ovoju v vložišču mestnega poglavarstva, soba št. 9 do vključno 27. jan.

† Mestno poglavarstvo opozarja posestnike in lastnike vozil, da so 1. januarja zapadli v plačilo 5% najeminski vinar in 2% kanalska naklada, vodarina in števčina, obrok davčnine na vozila. Zapadle obroke je plačati pri mestni blagajni do 10. februarja.

† Socialna slika. Celjska policija je pri raciji aretirala 10 mlajših moških, ki so se klatili po Celju z beračenjem. Zanimivo je, da sta dva moška najela opremljeno sobo in se preživljala samo z beračenjem.

Ptuj

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Ptuj, okolico, Ormož, Ljutomer, Mursko Soboto in Dol. Lendavo, je preložen ter bo v četrtek, dne 23. januarja kakor običajno.

Dravograd

Okrasitev poslopja dravogradskega okrajnega načelstva. Med najlepše stavbe v trgu Dravogradu v Dravski dolini smemo pršteivati stavbo okrajnega načelstva. Kakor je notranjost okusno opremljena, tako je tudi najbližja okolica temu primerno regulirana. Novejša pridobitev za zunanji učinek je visok drog za obešanje zastave. Postavljeni drog je sredi reguliranega nasada, ki daje stavbi poseben estetski učinek. Najnovejša pomembna notranja pridobitev je dvanajst akvarelov, ki predstavljajo vse občine okraja. Akvareli so odlično delo naših mladih umetnikov akad. slikarjev Frana Goloba in Lojza Sušmelja. S tako okrasitvijo se menda ne more postavljati noben okraj v naši banovini. Po zunanjem in notranjem videzu dobi človek vtis, da to ni suhoparna stavba oblasti, temveč se v njej odraža mnogo estetskega in lepotejnega čuta, kar tolikokrat pogrešamo pri podobnih poslopih. G. načelnik Ivan Milač ima v načrtu še nekaj del za okras načelstva, tako da bo s časom močnejše dravogradske okrajno načelstvo med najlepšimi v banovini. Mi mu pri tem stremljenju želimo mnogo uspeha.

MARIBOR

Velik proces proti ponarejevalcem Na zatožni klopi bo 28 obtožencev, zaslišani pa bosta 202 prič

Maribor, 14. januarja. Obtožnica, ki jo je državno tožilstvo v Mariboru dvignilo proti ponarejevalcem 500 dinarskih bankovcev, je postala sedaj pravomočna, ker je apelacijsko sodišče v Ljubljani zavrnilo pritožbo obtožencev. Tako so se sedaj pričele priprave za enega največjih procesov, kar jih je bilo doslej pred mariborskim okrajnim sodiščem, obenem pa bo to tudi največji proces proti ponarejevalcem, ki ga doslej kriminalna kronika v Sloveniji pozna. O ponarejevalski aferi s 500 dinarskimi bankovci smo sivočasno obširno in večkrat poročali. Prav za prav sta obstajali dve aferi, ki sta se dogajali istočasno, pa brez skupne zveze, dasi so bili nekateri osumljeni zapleteni v obe. Ena se je razvijala v Zagrebu, kjer so jo pomagali razkrinkati kriminalni uradniki mariborske policije, pa je proces proti tamošnjim krivcem že bil izvršen v Zagrebu in so bili vsi osumljeni že obsojeni na dolgoletne ječe, druga pa se je dogajala vzporedno na Štajerskem v mariborski okolici in raznih drugih krajih. Udeleženci te druge afeje pridejo sedaj meseca februarja pred mali senat mariborskega okrajnega sodišča.

m Koncert slovenske mladinske klavirske glasbe bo danes zvečer ob 20 v dvorani »Narodnega doma« ter je pričakovati številen obisk z ozirom na zanimivost sporeda, saj bo najnovejša skladba naših domačih skladateljev izvajala priznana pianistka ga. Marta Osterc-Valjalo.

m Zanimivo odkritje mariborskega slikarja. Znani mariborski cerkveni slikar g. Franjo Horvat starejši je videl v Novi Raši pri Bjelovaru na Hrvaškem v glavnem oltarju tamošnje župne cerkve olnato sliko Brezmadežnega spočetja v nadnaravni velikosti, katero je naslikal sloviti slikar Ilovšek (Jelovšek), ki je umrl leta 1764 v Ljubljani. Slika je podpisana in predstavlja Marijo z razprostrtimi rokama z angelom. Ilovšek je eden najbolj znamenitih slovenskih freskantov. Za omenjeno krasno sliko Brezmadežnega spočetja pa gotovo naši umetnostni zgodovinarji še ne vedo, pa naj bi služile te vrstice v opozorilo.

m V počastitev spomina dr. Antona Korošca je daroval živinozdravnik dr. Zvonko Zemljčič drugi Slovškov dom 200 din.

m Upraviteljstvo ljudske šole v Krčevini se najtopleje zahvaljuje vsem, ki so s svojimi darovi v denarju in blagu prispevali k izdatnemu božičnemu obdarovanju naših revnih učencev in učenk.

m Kongregacija za gospe ima jutri shod ob 4 popoldne, nato odborova seja.

m Zveza upokojenih častnikov, vojaških uradnikov, njihovih vdov in sirot bo imela v nedeljo 19. t. m. ob 9.30 v Reharjevi sobi Nabavljane zadržuje svoj letni občni zbor, na katerem se bo tudi sklepalo o predlogu, da se zveza razpusti ter pristopijo člani k »Udruženju penzionisanih oficira v Beogradu«.

m Dekliški krožek Maribor I. Danes ob 7 zvečer redni sestanek v dvorani na Aleksandrovi cesti 6. Zanimivo in aktualno predavanje. Pridite vsi in točno. — Predsednica.

m Veliko zborovanje (Gautagung) Kulturbunda v naši domovini bo prihodnje nedeljo v Mariboru. Tega dne bodo imeli Mariborčani priliko videti v večjem številu člane Kulturbunda v novih uniformah. Nekateri mariborski obrtniki so dobili večja naročila za izgotovitev srajc, jahalnih hlač in škornjev, s katerimi bo Kulturbund opremil svoje pripadnike.

Stroji v modernem protiletalskem topu

KULTURNI OBZORNIK

Podbevškov Jakopič

Pri Podbevškovem Jakopiču moramo ločiti dve stvari: reprodukcije Jakopičevih slik ter Podbevškov uvod in njegovo uredbo.

Kar se tiče reprodukcij Jakopičevih slik, moramo ugotoviti, da tako lepe knjige s tako posreženimi reprodukcijami Jakopičevih čudovitih barv na domačem knjižnem trgu še nismo imeli. V tem pogledu je ta album gotovo eno najpomembnejših knjižnih del lanskega leta ter je doslej najbolj monumentalni album podob kakšnega slovenskega umetnika. Dozdaj smo imeli sicer Jakopičev zbornik, imamo Tratnika in Jakca, Goršeta in Maleša, imamo Šubica in Groharja — toda po bogastvu slik in tehnični čistosti se ne da nobena teh umetnostno-likovnih publikacij primerjati tej Jakopičevi »monografiji«. Sicer je oznaka »monografije« tvegana, kajti monografija pomenja znanstveno — genetično in kronološko — obdelano celotno umetniško delo določenega umetnika, v tem primeru pa gre bolj za izbor iz Jakopičevih del, ki je samo do polovice izčrpan — kajti še prav toliko novih reprodukcij se obeta v II. delu — ter predstavlja Jakopičeve pokrajine, figure, skupine, dogodke in tihotičja v nekakšnem prerezu po posameznih označenih motivih, ne podaja pa notranjega razvoja umetnika. Enobarvne in tibarvne reprodukcije dajo popolnoma jasno podobo veličine Jakopičevega čopiča ter ga predstavljajo Slovincem in tujini kot resničnega mojstra, vrednega svetovnega priznanja. Radovedni smo, kaj bo rekla tujina o našem mojstru, ki ga bo spoznala po teh reprodukcijah, ki delajo čast slovenskemu grafičnemu podjetju.

Na ta likovni pomen knjige smo mislili, ko smo v novoletni številki govorili o tej izdaji kot eni najpomembnejših knjižnih izdaj lanskega leta.

Urednik Podbevšek pa je tem slikam napisal tudi pojasnila ter napravil težko delo katalogiziranja Jakopičevih slik, razmetanih križem sveta ter skoraj nedosegljivih. V tem katalogiziranju je opisal in določil lastnike, skoraj 1000 slikam, dočim po njegovi trditvi manjka še kakih 200, do katerih ni mogel, ali se je zgubila sled za njimi, ali pa — ni imel časa, kajti mudilo se mu je z izidom knjige, kar pa ni nobeno opravilo. Vendar je tu izvršeno ogromno delo: podan je pregled Jakopičeve tvornosti ter moramo verjeti, da je urednik dobil prvi pregled čez vse gradivo. Zanimivo bi bilo na podlagi tega seznama imetnikov ugotoviti, kakšni sloji so si kupili Jakopiča, nekoč nepriznane umetnika. Tak socialni prerez bi pokazal, da morda v največji meri srednji izobraženi stan, pa tudi meštanski obrtnik. Pa to je še drugo vprašanje. Važno poglavje v knjigi so **Pojasnila**, obsegajoča 72 strani, v katerih je Podbevšek posameznim slikam podal njihov vzrok, datum, pa tudi okolščine, katerih se spominja mojster ob njih. Ta pojasnila so gotovo najzanimivejši del urednikovega opravila ter se bero z napetostjo in navdušenjem, kakor so bila tudi pisana. Tu je urednik sledil mojstru in si zapisoval njegove besede in njegova pojasnila v kakšnih odstavkih naravnost iz ust umetnika (mestna hiša na Ahačevji ulici, Križanteme, itd.). Tu so s pesniško besedo orisana občutja, ki jih sicer mora dati slika sama ob pogledu samem; toda oznaka preje slike še bolj približa. V tem zanimivem poglavju (par sugestivnih sodb je nepotrebnih) je priložen tudi faksimile Jakopičevega liričnega opisa večera, ki kaže veliko pisateljsko moč slikarjevo ter ga še zavestneje postavlja v vrsto Cankarja in Zupaničja ter dokumentira, da ima njegova umetnost iste korenine, kakor imenovanih dveh njegovih sodobnikov.

Pred ta pojasnila pa je Podbevšek napisal svojo oznako njegove osebnosti, ki jo smatra za

najvažnejši del urednikovega uvoda. V njej je hotel poudariti Jakopičev epohalni pomen, da je šele on začel slovensko umetnost, ki da je pred njim ni bilo (to je tudi Jakopičeva mnenja), dočim bi umetnostni zgodovinarji morda le utegnili najti kaj slovenskega duha v starih slovenskih baroških iluzionistih (Jelovšek) ali realistikih (Šubica), dasi je res, da je slovensko slikarstvo lirično pesem zapisal šele prvi Jakopič. Ne vem pa, če gre to dvomljivo dejstvo poudarjati v knjigi, ki je namenjena tudi v veliki meri inozemstvu ter negirati vsa prejšnja stoletja slovenske likovne vzgoje kot tujo duševnost! Nato po nekaterih datih označi Jakopičovo umetnost v nasprotju z dr. Cankarjevo oznako melanholika za delo veselnika, optimista, tudi mistika, ki mu je narava Bog navdušenje, ogenj, ter ga za to ustvarjalno silo imenuje najbolj religioznega slikarja slovenskega, kajti ne gre soditi religioznosti po motivih, temveč po notranjem razmerju do božje prisotnosti. Kljub vsemu pa bi bil to naturalistični mistik, ki se vdaja kultu sonca, kultu spreminjajočih se barv. Tako poglavje pa je bolj izraz navdušenega občudovalca, ki stavi Jakopiča nad vse umetnike, ki so živeli in žive, z ozirom na mojstrstvo barv in izrazov občutja, toda ne pomeni znanstvene objektivne oznake njegove umetnosti, kar zavestno biti noče, in tudi ne analizira Jakopičeve rasti. Nikakor pa ne spadajo v tak kulturni uvod razna repliciranja na današnje slikarske razmere in njihovo pavšalno obsodbo kot da vsi hlepe le po denarju itd., tudi ne sodba o nezmožnosti Jakopičevih sodobnikov, voditi slikarsko akademijo itd., kar samo ponižuje visoko zapeto himno Jakopiču. To poglavje (18 strani) je tudi v celoti prevedeno v nemščino. Zdi se mi sicer, da bi zadoščal resume v tujem svetovnem jeziku, ki nujno, da bodi le nemščina, kajti ta oznaka nima take prepricujoče sile, da bi bila absolutno dognana podoba Jakopičeva ter tudi vse podobnosti nimajo pomena za tujca. Toda ker je že navada pri izdajah iz likovne umetnosti, ki so namenjene tudi naši propagandi v tujini (Monumenta artis), je to še opravičljivo, dasi ne razumemo, zakaj podpis k slikam ne bi bili dodani vsaj francosko, kar bi tujcu bolj pomagalo razumeti Jakopičeve muziko barv.

Tak je Podbevškov Jakopič: ne znanstvena monografija, ki jo bo treba šele napisati (pa ne Podbevšek), toda zanimiv album, ki daje prežer Jakopičevega ogromnega dela ter ga komentira deloma po Jakopičevih besedah, še več pa po Podbevškovem pojmovanju, obenem pa pregled Jakopičevih slik. Izdan pa je v obliki, ki je Slovincem lahko v ponos!

Ljubljanska Opera: Sabska kraljica

Ponovitev že lani uprizorjene Goldmarkove opere smo slišali v soboto, 4. t. m. Če pretehtamo lansko premiero in letošnjo, je ugotoviti ponekod znatno zboljšanje, ponekod isti nivo in tudi delno poslabšanje: boljši je vsekakor zbor, ki je dosegel največje popolnost bodisi po glasovni uravnoteženosti, bodisi po skladnosti z orkestrom ter dinamičnem stopnjevanju in igri v svetlišču (drugo dejanje), predvsem pa v dvoran (tretje dejanje). Vendar moram pripomniti, da ženski zbor sam po homogenosti še vedno zaostaja za moškimi; boljše pa je zvenel (manjše izstopanje posameznice) pri ponovitvi. — Orkester je po svoji kvaliteti občutno zaostajal za dejstvom na odru in to kljub temu, da je dirigent g. N. Stritof prav dobro dirigiral in vodil celotno predstavo z živim elanom. Orkester mu je sicer v dinamičnem in agogičnem smislu oblikovanja sledil, toda neprecizno, mestoma je bil prav v osnovni pomanjkljiv: dela na nekaterih mestih intonirančno premalo natančna, kar je bilo občutiti zlasti pri njihovih izstopajočih linijah; niso pač zvenela kot enotna skupina, temveč je vedno nekaj izstopalo in seveda tako v intonaciji kakor v ohlapni ritmiki. Isto je bilo mestoma z nekaterimi pihali, violine v pasajah neenotne ter je bila igra v tem občutno nejasna. Opaziti je bilo tudi nediscipliniranost trobil nasproti dirigentovi kretnji, tako da so bili celo končni akordi zrušeni z zaostajanjem posameznikov. Zavedati se je treba, da dirigenti včasih ustvarjajo za pulso in ne dirigirajo po kaki šabloni iz delovne dvorane in da interpretacija včasih dobi drugačno lice kakor pri vajah ter je zato treba na dirigenta paziti in skušati priti v konsenz z njim. Pogoj za dobro interpretacijo in sleditev dirigentovim intencijam je seveda tehnična pripravljenost in izdelanost posameznih skupin kakor celote v igri ter zvočnem ravnovesju, po naj bo to v smislu intonirančne čistosti posameznikov ali homogenosti posameznih grup, dalje ritmične preciznosti, vstopov, koncev itd. Za uspeh v tem pogledu sta pa potrebna zadosten čas za podroben študij ter resnost dirigenta, ki je odgovoren za zadostno tehnično pripravo. Da ne pomaga še tako dobro dirigiranje in dirigentovo poustvarjanje, če ni orkester tehnično dovolj izdelan, smo slišali nazorno na tej premieri, pri ponovitvi bolje, toda prav malo, dočim je oder kvaliteto še zboljšal v nekaterih ozirom. Tu se nam odpira problem časa za študij preobremenjenega orkestra in s tem v zvezi vprašanje števila uprizoritvev ter celotnega programa. Če namreč zahtevamo čim več novih del, potem temu nismo sledi slabša reproduktivna kvaliteta — ki pa zmanjša zanimanje poslušalca, kar se je tudi pri nas že večkrat pokazalo. Kajti če bi postavili na oder n. pr. po dve novi deli na mesec, potem ima orkester v najboljšem primeru okrog 20 ur za vaje, kar je premalo. Saj slišimo, da niso niti ponovitve v odgovarjajoči kvaliteti, ki bi jo moral doseči orkester in ta mora igrati dnevno do šest ur. Da bi mu pa zvišali čas za vaje, ni mogoče, kajti to ni obrt; ljudje morajo delati z velikim duševnim na-

porom. Improvizirati del tudi ne gre, pa niti enega, če nečemo, da pade gledališče v stagnacijo; reprodukcijo orkestra je treba dvigniti. Drugo vprašanje je število kvalitetnih solistov. Vemo, da smo v zadregi z njimi; povejmo si odkritosrčno in stvarno, da imamo pet solistov, ki jim ni mogoče povériti vlog, da ne bi trpelo delo in še več: naša ušesa, pa bodisi v intonaciji bodisi v estetik tona samega ter v oblikovanju. Kvalitetni pa so že itak daleko preobremenjeni; mislim na g. Heybalovo, g. Francla, zadnje čase tudi na g. Kogejca, g. Ribičeva. Če še tem pristajemo g. Janka, g. Lupšo, g. Spanovo, g. Labošovo, g. Popova, je vse, kar imamo. Drugo nam pa rešujejo gosti. Toda zaradi prenapornosti nam utegnejo mlajši člani omagati glasovno in — kaj to? Uprava Narodnega gledališča bo morala že zdaj misliti na nove nastavitve: pri tem mislim na gđ. Karlovec, ki jo moramo na vsak način pritegniti v Opeo, prav tako tudi gđ. Polajnarjevo. Ker pa je pri nas najbolj pereče tenorsko vprašanje, svetujem, naj uprava na kak način omogoči g. Sladoljevu pevski študij. Če se ne bomo pobrigali pravočasno za povečanje števila solistov, bomo že prihodnje leto zašli v še večje težave. Prav tako bo treba urediti vprašanje manj odgovarjajočih solistov, to pa je stvar uprave same. Prepričan sem, da tega ne govorim le iz svoje dolžnosti, ki jo vršim, ampak da govorim tudi v imenu vseh intelektualcev, ki jim je usoda naše operne umetnosti in rast vse kulture pri srcu. Treba se bo zganiti in napeti vse sile, da se bomo iz »razmere vendarle že dvignili in sami razmere ustvarjali.

Da se povrnem k uprizoritvi: Salamona je pel g. Popov; doživeli smo to pol veselo presencenje. Že v »E. Oneginu« sem opazil zboljšanje v petju, še bolj pa v zadnji repriži »Fidelia«. Toda zdaj mi moram naravnost čestitati. Ni le to zaradi vloge, »ki mi leži, ampak se je g. Popov gotovo potrudil pri študiju. Znatno je zboljšano dihanje, zato so tudi višine dobre (le nekaj višinskih tonov še ni bilo popolnoma dobrih, ker so bili preveč sforsirani — pretežka sapa). Tudi v igri je bil dober; le paziti je na nekaterih mestih na neumestno kriljenje z rokami. — Ga. Ribičeva kot Sulamit je ponovno izpričala tehnični napredek: višine zelo dobre, intonirančno čiste, pravilno podprte s sapa in razvite v prostor, dočim ji nižina ni zvenela polno niti niso toni dovolj prodrli v prostor. Vzrok je poleg pokrivanja iskati v prehlajenju, ker niso imeli toni dovolj prsne resonance. Kar se tiče višin, je tehnično boljša od Heybalove, ki je pri ponovitvi pela isto vlogo. Prav letošnje in lansko petje g. Heybalove v tej vlogi znači nazadovanje v glasovni pevski kvaliteti. Sicer je res težko pisano; škoda mladega talenta z lepim glasom, igralskimi sposobnostmi, če ostane pri tem. To je občuten opomin, da se bo treba posvetiti prav resno študiju. — Kraljica — g. Kogejca je bila prehlajena, najboljša je bila na vrtu pevsko, dasi ni nudila istih pevskih in muzikalnih kvalitet kakor lani. Predvsem opozarjam pevko na nepravilno dihanje,

Cortina d'Ampezzo v Dolomitih, kjer bodo med 1. in 10. februarjem letošnje tekme za svetovno smučarsko prvenstvo.

ŠPORT

Izredna prireditve na ledu

Svetovni prvak Karli Schäfer in Fritzi Gillard nastopita na drsališču SK Ilirije

Uprava drsališča SK Ilirije bo dala te dni športnemu občinstvu videti dva izredna umetnika drsalnega športa: večkratnega svetovnega in olimpijskega prvaka Karli Schäferja in njegovo partnerico Fritzi Gillard.

Schäferjeva sijajna športska kariera je v krogih, kjer se zanimajo za drsanje, splošno znana. Potem ko je bil vrsto let nedosegljivi prvak na svetovnih prvenstvih in olimpijadi, je leta 1937 ali 1938 sprejel angažman v Ameriki in bil proglašen za profesionalnega drsalca. Kot tak nastopa pogosto na drsalnih prireditvah in revijah po Nemčiji, Holandski, Švedski itd. Pravkar ima za seboj ekshibicije v Stockholmu, Amsterdamu in Milanu. Na ta način je ohranil svoje drsalno znanje na vsej višini in je ostal doslej nedosežni mojster umetnega drsanja, ki vedno znova zadivi gledalce. Tekom svoje profesionalne kariere, zlasti ameriške, se je pričel tudi na artistične in revijalne nastope in se tudi v tej panogi povzpela do izredne stopnje. Pri nas bo predvajal z Gillardovo tako športno drsanje kakor tudi izrazito revijalno.

Fritzi Gillard je po poreklu Celovčanka, a v drsanju se je izšolala na Dunaju. Ko je pred leti prestopila po nekem naključju v profesionalni tabor, se je ustalila v Parizu. Tu se je srečala z njo na ledu tudi naša Sernečeva. Bila je najprijetljivejši gost na vseh evropskih drsališčih, dokler ni izbruhnila vojna, ki jo je iznenadila na Dunaju. Gillardova velja za eno najsijajnejših revijalnih drsalnic in je s tega vidika morda še večja privlačnost kakor prvak Schäfer.

Schäfer-Gillardova nista drsalni par. Nastopata vsak zase, vendar pa bosta skupno izvajala eno ali dve izmed točk sporeda.

Prireditve bo v četrtek 16. ali petek 17. t. m. ob 18.30. Dan bomo točno objavili jutri, prijatelje umetnega drsanja, ki bodo gotovo v velikem številu hoteli prisostvovati tej redki ekshibiciji, pa že danes opomnimo, naj pripravijo toplo obutev in odeje, da jim mraz ne bo pokvaril užitka.

Propagandna drsalna prireditve v Mariboru

V Mariboru nastopijo v sredo, 15. t. m. na propagandnem večeru na drsališču SK Zvezničarja ob 18.45 od ljubljanske SK Ilirije kot posamezniki: S. Palmotova, V. Sernečeva, E. Thuma, J. Biber in M. Betetto ter dvojici Sernečeva: dr. Schwab in Palmotova: Biber. Nekoliko točk sporeda bodo izpolnili najboljši mariborski drsalci. Vabimo občinstvo, da si gotovo ogleda zanimivo prireditve!

Veliki mednarodni nogometni turnir v Belgradu

O velikih noči bo v Budimpešti mednarodni nogometni turnir, na katerem bodo sodelovali Ferencvaros in Ujpest ter Gradjanski in BSK. Povračilni turnir, na katerem bodo sodelovali isti klubi, pa bo o pravoslavnih binokstih, in sicer v Belgradu.

Prvenstvo Hrvatov v umetnem drsanju

V nedeljo so imeli hrvatski drsalci in drsalke svoje prvenstvo v umetnem drsanju, pri katerem so zasedli prva mesta nasl. tekmovalci in tekmovalke: juniorka: Mira Petaj (ZASK) 33,1 točk; junior: Zlatko Grose (ZASK) 46,8 točk; seniorka: Klara Gomboš (ZASK) 88,5 točk; Senior: Ante Škrtić (HASK) 176,1 točk.

Romunija: Jugoslavija 4. maja v Bukarešti

Med romunsko in jugoslovansko nogometno reprezentanco se bo odigrala mednarodna nogometna

ki je izrazito prsno. Igra je mestoma v smislu dostojanstva kraljice mestoma ourna (pahnitev Asade, pretirani znaki jeze itd.) Kajti take osebnosti se vedejo rafinirano, uglajeno in dostojanstveno. — Veliki duhoven — Lupša je dobil neveden vibrato; zdi se, da je bil prehlajen, kajti tudi višine niso bile dobre, boljši pa je bil pri repriži. — Bolezen tudi g. Gostiču kot Asadu ni prizanesla, vendar je bil muzikalno najboljši, pri ponovitvi tudi v ostalem. — Dobro je zopet pel tudi g. Doimčar kot Baal-Hanan, gđ. Sokova pa kot Astarot, kraljčična sužnja. — Grajati pa moram štatisite, osem jih je. Že na oder pridejo opraviti svojo dolžnost. — brez kontakta do celote (zlasti v svetlišču); ena se smeje, druga gleda v parter ali lože, tretja se enostavno nasloni na kulise (ponovitve) itd. To znači indolenco, daje pa videz dilantizma režiserja, ki mu ga pa ne moremo očitati, če pogledamo ostali ansambel, je pa tudi znak neodgovornosti tistih, ki ne spadajo v resno gledališko uestvovanje. — Zbor je prav dobro pripravil g. Simoniti, režija g. C. Debeveca je izvrstna, prav tako tudi inscenacija g. inž. Franza. Balet, ki ga je pripravil g. Golovin, je zlasti v prvem delu bil precizen, razen dveh izjem, prav dobro je svojo nalogo izpolnila soloplesalka ga. Bravnica. — V celoti je predstava na prav dostojni višini, le orkester je treba zboljšati. sil.

tekma dne 4. maja letos v Bukarešti, revanšna borba naj bi pa bila meseca septembra v Belgradu. Tako so predlagali romunski nogometni krogi tujniku naše zvezke Kiki Popoviču, ko se je mudil te dni v romunski prestolnici.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Planina — ženska lahkoatletika sekcija vabi vse svoje članice, da se gotovo udeležijo se-stanka, ki bo v četrtek, dne 16. t. m. ob 18 (6) v prostorih akademskega doma (Miklošičeva cesta). Udeležba za vse strogo obvezna!

Ljubljanska kolesarska podzveza. Seja upravnega odbora bo jutri, v četrtek, ob 19 v kavarni Vospernik, Stari trg 34. Odborniki se naprošajo, da se seje gotovo udeležijo, ker se bo razpravljalo glede sklicanja občnega zbora. — Tajnik.

Slovenska kolesarska zveza, Ljubljana. (Službeno.) Seja upravnega odbora bo jutri, v četrtek, ob 20 v kavarni Vospernik, Stari trg 34. Udeležba obvezna za vse odbornike. Dnevni red. občni zbori podzvez in klubov. — Tajnik.

Boks-sekcija ZSK Hermesa, obvešča svoje članice, da bo redni letni občni zbor jutri v četrtek dne 16. t. m. ob 19.30 v restavraciji »Sestica«. Članstvo je naprošeno, da se istega siguno udeležijo.

ZFO

IV. smuške tekme Zveze fantovskih odsekov

Prvi del letošnjih smučarskih tekem ZFO, to je tekmovanje v alpskih disciplinah v smuku in slalomu, bo prihodnjo soboto in nedeljo 18. in 19. t. m. v Škofji Loki. Smučarske tekme naše največje mladinske telesnovzgojne organizacije postajajo vsako leto bolj zanimive in tudi krog lepega zimskega športa je v naši fantovski organizaciji vedno večji. Zato se tudi število tekmovalcev vedno večja tako, da z zadovoljstvom lahko gledamo v bodočnost tudi kar se tiče zimskega športa v Zvezi fantovskih odsekov.

Letošnje smučarske tekme pa imajo še drug pomen: z njimi bomo odprli naše velike telovadnice in športne nastope in tekme, s katerimi bomo začeli leto v praznovanju našega mladega kralja Petra II., ki prevzame letos svoje vladarske posle.

Glede sobotnih in nedeljskih tekem v Škofji Loki podajamo nekaj važnih navodil:

Smučarska proga I. razreda je v glavnem pretilačna in sposobna za trening. Prvorazrednim tekmovalcem priporočamo, da smučsko progo pred tekmovalcem na vsak način preizkusijo, ker je zelo težka. Vse one, ki nikakor ne bodo mogli trenirati, pa naročimo, da morajo dospeti brezpogojno v soboto z jutranjimi vlaki ker bodo sicer zamudili nastop.

Za tekmovalce II. razreda ni v soboto predviden nikakršen program in bodo za to lahko v tem večjem številu prišli v nedeljo. Biti pa morajo v Škofji Loki ob 8 zjutraj. Torej se mora vsako odpeljati s prvimi vlaki od doma. Seveda pa tudi drugorazrednim tekmovalcem priporočamo, da pridejo vsaj prejšnji dan in nekoliko preizkusijo tekmovalno progo.

Zaradi nastanitve naj se vsakdo zglašuje v Društvenem domu pri hišniku, kjer mu bo odkazano prenočišče.

Za revnejše tekmovalce, ki naj se prav tako zglašijo ob prihodu pri hišniku v Društvenem domu, bo preskrbljeno za zasilno brezplačno stanovanje.

Kdor tekmovalne prijave še ni odposlal, naj to stori takoj danes, ker je zadnji dan.

Bratje tekmovalci-smučarji! V soboto in v nedeljo vsi na smučarske tekme v Škofji Loko!

ZDK

III. smuške tekme Zveze dekliških krožkov

Prihodnjo nedeljo imajo naša dekleta tretje smučarske tekme za prvenstvo ZDK. Topot bodo merile svoje sposobnosti na škofjeloških belih poljanah. Smučske tekme so se našim dekletom zelo priljubile in zato je krog tekmovalk vsako leto večji. Zato vlada tudi za letošnje tekme veliko zanimanje iz česar sklepamo, da se je ta lepi zimski šport že precej močno ukoreninil v naši dekliški organizaciji. V naslednjem prinašamo razpis tekem in druga potrebna navodila.

Zveza dekliških krožkov razpisuje smučske tekme v kratkem smuku in teku na 3 km dolgi progi za nedeljo 19. januarja 1941 v Škofji Loki. Tekmovalke se po izkazanih sposobnostih pri lanskih tekmah razdelijo v dva razreda. Pravico imajo samo članice in mladenke Zveze dekliških krožkov. Tekmovalna proga za tekmovalke I. in II. razreda je ista in so pogoji za vse tekmovalke enaki. Prijave za tekme je poslati do 17. januarja opoldne na naslov Zveze dekliških krožkov, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7, obenem s prijavnino v smislu Tekmovalnega reda. Za vse zakasnele prijave morajo prijavljene plačati dvojno prijavnino; prijave se bodo sprejemale tudi na kraju tekem. — Vsaka tekmovalka se mora izkazati s člansko legitimacijo in s potrdilom o plačani članarini.

Spored:

V nedeljo 19. januarja sv. maša ob 8 zjutraj, nato žrebanje startnih števil, ob 10 start za smuk, nato smučski tek.

Razglasitev doseženih mest in razdelitev nagrad bo po končanih tekmah v Društvenem domu.

Grki so vsi mobilizirani

Grki se v sedanji vojni mnogo prizadevajo. Zdi se, da je ves narod mobiliziran. Armada se ne bje več na lastnih tleh, temveč v Albaniji. Težave so podvojene. Bojišča so od dne do dne bolj oddaljena. Napadalni oddelki so dosegli nepričakovane uspehe. Hitre zveze zelo onemogoča sneg. Manjši grčki so na obeh straneh fronte zasedeni, veliki gorski vrhovi pa so nedostopni. Na obeh straneh pa se je pojavil še nov sovražnik, prežec psovod po dolinah med gorskimi velikani, sovražnik, ki neumljeno pomeče pod seboj vse, kar zasledi, pa naj je italijansko ali grško: ta sovražnik je sovražnik in so sklenili, da mora postati njihov zaveznik. In res so z letalskimi in topniškimi bombami sprožili velike plazove nad sovražnikovimi glavami. Visok sneg zelo ovira dovoz vojakov, orožja in hrane. Ponekod lahko dobivajo živež le za ceno največjih žrtv. Pomanjkanju hrane se je pridružil naravnost polarni mraz. Deset do petnajst stopinj pod ničlo marsikomu vzame voljo do vojskovanja. Z gora brije ledeno ostra sapa proti dolinam. Zasilne vojaške bolnišnice so polne bolnikov z zmrznjenimi udi. Le kako so si Grki pomagali proti temu neznosnemu mrazu, kajti znano je, da nimajo dovolj toplih vojaških oblač. Zelo priprosto. Kakor pri nas na jugu, tako je tudi v Grčiji med narodom najpogostejša in najtoplejša obleka ovčji kožuh s kožo naznotraj. Pri nas mu pravijo »bund«. Vse te kožuhe so grške vojaške oblasti po vsej državi rekvirirale in jih poslale vojakom na fronto. Tako so prav za prav vsi

Grki mobilizirani. Kdor ne gre sam na fronto, pošlje drugemu svoj topel kožuh. Prav tako so poslali na fronto vse snežne pluge iz Epira in Makedonije. V bližini fronte pa je mobilizirano sploh vse prebivalstvo obojega spola z otroki vred. Njihova naloga je pometati sneg in pomagati pri prehranjevanju vojakov.

Kako Grki napadajo

Kar se tiče grškega načina bojevanja, je treba poudariti, da skušajo Grki brez usmiljenja pritiskati na nasprotnika povsod, kjer jim vremenske in krajevne razmere dopuščajo. Postojanke, ki jih sedaj drži nasprotnik zlasti na severnem delu bojišča, so po naravi zelo ugodne in Grkom težko dostopne. Italijani so se utrdili tu na vseh ugodnih gorskih višinah, ki jih lahko od vseh strani obvladujejo. Zato se Grki v glavnem izogibljajo velikih frontalnih napadov. Divizije in druge velike enote ne delujejo skupno in naenkrat. Navadno napadajo manjše, samostojne, izločene enote, kakor čete ali bataljoni, ki skušajo nasprotnika obkoliti in se poslužiti pri tem vseh prednosti, ki jih nudijo tla. Tem manjšim oddelkom so dodeljeni pionirji in drugi specialni oddelki, da jim hitro postavijo mostove, popravijo ceste, pomagajo preplejati topove itd. Ves načrt za grški napad in sploh za sedanje grško bojevanje je izdelal general Metaxas sam osebno. Za zgled mu je bila nemška taktika hitrega prodiranja na Norveškem in v Flandriji.

Predavanje o Walesu

Pod okriljem Angleškega društva v Ljubljani je bilo v ponedeljek 13. t. m. v beli dvorani hotela Union v Ljubljani zanimivo predavanje o kneževini Waleski, ki ga je imel profesor na Britanskem inštitutu v Belgradu mr. G. Roberts.

Predavanje je otvoril društveni predsednik g. dr. Ferdinand Majaron ter takoj ob otvoritvi povedal, da bo Angleško društvo priredilo v teku sezone še več sličnih predavanj, od katerih bo na prihodnjem predavala lektorica na naši univerzi ga. F. S. Copeland. Pozdravil je predavatelja, ki je sam po rodu iz Walesa in kot tak najbolj poklican podatni oris te dežele.

Predavatelj je nato v lepem predavanju orisal zgodovino kneževine Wales od vpada Cezarja iz Galije dalje. Prebivalstvo te kneževine, ki ga je približno štiri milijone, je zaradi goratega ozemlja obdržalo svoj prvotni keltski jezik skoraj popolnoma neokrnjen, dočim je ostala Anglija bila izpostavljena bolj latinskim, francoskim in germanskim vplivom. Nazorno je z nekaj primeri pokazal, kako se popolnoma razlikuje prvotno keltsko narečje od seklanje angleščine. Prebivalstvo govori po večini prvotni keltski jezik, obenem pa tudi angleščino; seveda so pa tudi kraji, kjer prebivalstvo govori samo svoje keltsko narečje. Orisal je dalje naravne lepote te dežele, ki je precej podobna Kranjski in Štajerski ter končno tudi opisal industrijski južni del, kjer so številni premogovniki za črni premog, kjer je toliko čistilnic in tovarn, da je v dolinah zrak vedno nasičen s premogom in prahom.

Zanimivega predavanja se je udeležilo številno občinstvo, ki je predavatelja konec predavanja nagradilo s priznanjem.

Mokronog

Zalna seja. V počastitev epomina blagopokojnega voditelja Slovencev gospoda dr. Antona Korošca, ki je bil častni član tukajšnje občine, je imela občina Mokronog žalno sejo, na kateri je župan g. Majcen s primernim nagovorom podčrtal velike zasluge, ki si jih je pokojni gospod predsednik senata pridobil za ves slovenski narod in Jugoslavijo. Namesto venca na njegov grob je občinski odbor soglasno sklenil darovati 500 din za najrevnejše otroke naše občine.

Zimska pomoč. Odbor za podeljevanje zimске pomoči, v katerem so najvidnejše osebnosti, predstavniki oblastev in društva, je imel svojo prvo sejo v nedeljo, dne 12. t. m. v občinski pisarni. Pri tej priliki je bil določen načrt za pobiranje prispevkov, s katerim smo že začeli. Odbor namerava podeljevati podporo najsiromašnejšim občanom, ki imajo številno družino brez hrane in obleke in od nikoder nikakih dohodkov. Podpora se bo dajala samo v naravi in je zato odboru dobrodošel vsak dar, bodisi v denarju bodisi v naravi. Dva odbornika trgovca ponudita kosilo šestim najrevnejšim otrokom za dobo enega meseca in podarita trem najrevnejšim občanom gorke perilo, dočim tretji sprejme na hrano za ves zimski čas dve siroti in daruje 4 metre drv, občina sama pa podari 1000 din. Odbor se obrača na vse občane v trgu in okolici, da vsakdo po svoji moči prispeva za zimsko pomoč in s tem pomaga sirotam lajšati gorje.

Osebnost. Pri tukajšnji davčni upravi je premeščen goep. kontrolor Karel Premru, ki odhaja na novo službeno mesto v Novo mesto. Na njegovo mesto pride g. Ahlin Ignacij, pom. davkar iz Ljubljane.

Litija

Preteklo nedeljo je imela naša krajevna kmečka zveza v Litiji svojo redni letni občni zbor. Iz poročila je razvidno, da je bila organizacija kljub težkim razmeram v preteklem letu zelo delavna. Pre-

skrbela je med drugim članom 1 vagon umetnega gnojila in 1 vagon esemenskega krompirja po znatno nižji ceni, tudi sadno drevje so dobili člani za polovično ceno. Na občnem zboru so govorili glavni tajnik Kmetijske zbornice g. dr. Lavrič Jože, okrajni načelnik K. Z. g. Starman Lojze ter župan Lebinger. Izvoljen je bil dosedanji odbor z gospodom Lovškom na čelu. Tudi mladinska K. Z. deklec pridno deluje. Fantje pa imajo v nedeljo, 19. januarja ob pol 8 zjutraj v ktiškem domu svoj prvi sestanek, na katerega se vabijo vsi kmetijski fantje.

Granate za velike močnarje. Proti rji jih nanažejo z varovalno barvo.

Kranj

Divlje gosi. Odkar je zapadlo toliko snega in je pritisnil hud mraz, se opažajo številne jate divjih gosi, ki se selijo od severa proti jugu. Večjih je videti tudi do 20 gosi skupaj. Nenavadno običudovanje vzbujajo, ko se jate spuščajo na tla in počivajo. V eavske vode pa so se tudi letos zatekle številne divje rade. Vidi se, da je v severnih predelih Evrope pritisnil hud mraz in da so vsa jezera zamrznjena in živali nimajo dovolj hrane ter se zato selijo v toplejše kraje.

Stavka čevljarjskih pomočnikov končana. Skoraj mesec dni trajajoča stavka čevljarjskih pomočnikov je sedaj srečno dospela do dogovora med mojstri in pomočniki. Po tem dogovoru pripada pomočnikom skoraj 60% povzvišanje akordnih in novih mezd. S to gesto so pokazali mojstri veliko uvidevnost do težkega položaja svojih pomočnikov.

Velenje

Mladinska kmečka zveza v Šmartnem pri Velenju vneto deluje za napredek in izobrazbo mladih kmečkih ljudi. Letošnjo zimo je določila za izobrazbo kmečkih deklet. Zaprošila je bansko upravo za trimesečni banovinski kmetijsko-gospodinjški tečaj, katerega je banska uprava tudi dovolila in dala na razpolago ves inventar, ki je potreben za tečaj, upamo pa tudi še na obljubljeno denarno podporo za kritje veličnih stroškov. Tečaj je namenjen predvsem onim dekletom, za katera je upati, da se bodo

v bodoče posvetila le kmetijskemu gospodinjstvu. Tečaj, katerega se udeležuje 16 deklet z zelo velikim veseljem in zanimanjem, se je pričel 5. decembra in bo trajal do 10. marca t. l. Zelo uspešno ga vodita ga. Mravljak Marija in gđ. Jan Marica, obe banovinski učiteljici gospodinjških tečajev.

Iz Julijske krajine

Lepi uspehi goriškega baritonista V. Gorjana. O mladem goriškem baritonistu Venceslavu Gorjanu, ki je pri svojih prvih nastopih zbudil pozornost in žel prizanjanje, smo že prekrat poročali. Pred kratkim je zopet nastopil in dosegel sljajen uspeh. V gledališču v Aleksandriji v Severni Italiji je v znani Verdijevi operi »Rigolletto« pel slovito naslovno vlogo in na vsej črti zmagal. Časopisje je polno laskave hvale in kritiki menijo, da našega goriškega rojaka čaka še lepa bodočnost. Njegov glas je svež, mladosten ter poln barvitosti in moči; z lahko zmaguje vsa težja mesta in privede svoj prijetni glas do vse veljave. Zadovoljil pa ni samo kritike, temveč pridobil tudi občinstvo, ki mu je vedno bolj naklonjeno in mu je v Aleksandriji burno poskalo. Gorjanovih uspehov se veseli tudi Gorjani v prvi vrsti njegova pevka učiteljica gospa Viktorija Gollmayer, ki se je skozi vrsto let žrtvovala za napredek svojega nadarjenega učenca. G. Gorjan ima že sedaj zelo obsežen program. Poleg »Rigolleta« mu zelo prija Rossinijeva opera »Seviljski brivci« z naslovno vlogo. Vrhu tega je nastudiral še 12 drugih oper. Začetniški uspehi mladega pevca so resnično lepi in obetajo mnogo. škoda, če bodo šli mimo naše pevске umetnosti.

»L'Idée del Popolo«. Tako se imenuje versko-politični tednik, ki je glasilo katoliških Italijanov in njihovih organizacij v goriški nadškofiji. Letos praznuje svojo sedemdesetletnico. List sicer ni izhajal vedno pod zgornjim imenom, pač pa se je vseh sedemdeset let boril za ista načela med vernim lurlanskim ljudstvom v naši deželi. Ob rojstvu l. 1871. se je imenoval »Il Goriziano« (Gorican). Ustanovil ga je poznejši trentinski škof monsignor Karel Valussi, ki je bil takrat v Gorici profesor v bogoslovnem semenišču. Pozneje se je list preimenoval v »Eco del Littorale« (Odvon Primorja) in izhajal pod tem imenom do l. 1918. V tem času je doživel največji razmah. Iz tednika je postal tritednik in nekaj let je bil celo dnevnik. Po svetovni vojni je pod sedanjim naslovom »L' Idea del Popolo« nadaljeval svoje blagodejno delo. V prvih letih te dobe je bil med njegovimi sotrudniki in pospeševalci tudi za vse dobro vneti nadškof Fogar. Vso sedemdesetletno dobo svojega obstoja je list, kakorkoli se je že imenoval, izhajal v Gorici in bil v tesnih zvezah z italijanskimi knozkofijskimi dostojanstveniki. Letos, ko je slavnostno leto, se je pa list preselil v Videm. Prvo letošnje številko smo v naše presenečenje prejeli od tam. Ta številka prinaša tudi pojasnilo preselitve. Na uvodnem mestu pravi uredništvo, da so spremembo pri listu zahtevale ekonomske težave. Preselitev iz goriške zasebne tiskarne v tiskarno v Vidmu, ki stoji pod okriljem tamošnjega nadškofijskega ordinarijata, ni bila protovoljna, ampak prišljena. »Odločitev je bila zelo preprosta«, pravi uredništvo, »ali sprememba, ali pogin. In sprejeli smo spremembo in ohranili življenje.« Gospodarske težave, ki so katoliški list prišlele k begu iz Gorice, izvirajo v prvi vrsti iz pomanjkanja naročnikov. Pri sedanjih političnih prilikah in pri ostri propagandi, ki jo izvaja fašistični tisk, življenje nepolitič. časopisja ni udobno in ne posejano z rožicami. Neuspehov svojega lista pa so v veliki meri krivi tudi merodajni italijanski katoliški krogi sami. List ni bil na višini, je bil medel, premalo načelen in brez pravega življenjskega soka. Sam ni znal ogreti in si priboriti prijateljev, drugi pa tudi niso znali poskrbeti za njegovo razširjenje, niso znali urediti smotranejšega nabiranja naročnikov in drugih dohodkov. In tako ni bilo naročnikov, ni bilo sredstev, list je živel, biral, skoraj izhiral. Da je ubežal smrti, se je zatekel v Videm. Kljub kakim bridkostim, ki nam ob tem razmišljanju silijo v pero, želimo listu, da bi si ob svoji sedemdesetletnici v izgonstvu opomogel in zaživel k novemu, plodnemu delu!

Smrt italijanskega letalskega generala

Te dni so italijanske vojaške oblasti uradno naznanile smrt letalskega brigadnega generala Stefana Cagna ki je padel v boju z neko angleško pomorsko letalsko skupino na Balearih lani meseca avgusta.

Poročilo o njegovi smrti pravi, da do danes niso objavili njegove smrti, ker so po okoliščinah sočež upali, da se je general Cagna vendarle kako rešil, oziroma da je bil ujet. General Cagna je bil med najbolj znanih italijanskih letalci. Služil je v trgovski mornarici in je bil dolgo kapitan. Pozneje se je posvetil letalstvu. Ko mu je bilo 39 let, je bil med glavnimi organizatorji in soudeleženci vseh velikih poletov maršala Balba. Z Umbertoom Maddaleno je prvi odkril ostanke penesrečne znanne polarne ekspedicije generala Nobiteja.

Trpljenje misijonarjev v vojnem času

Zaradi vojsk, ki divjajo po vsem svetu, so hudo prizadeti tudi misijoni. V teh strašnih časih preživljajo misijonarji še huje preizkušnje kakor sicer. Vojska je izčrpala tudi vse vire dohodkov, ki so potrebni za vzdrževanje misijonov. Razni denarni prispevki, ki so jih evropski narodi s toliko požrtvovalnostjo in ljubeznijo zbirali in darovali za misijonske namene, so presahnil. Zaradi vojne so nastale motnje tudi v trgovskem in bančnem poslovanju, kar občutno ovira delovanje misijonov. Razen tega je moralo veliko mladih misijonarjev, ki so se pripravljali za svoj bodoči poklic, obleči vojaško suknjo. Veliko število misijonarjev je moralo zapustiti svoje postojanke; bili so internirani ali pa so se iz drugih vzrokov morali vrniti v svoje redovne hiše.

Seznam nedolžnih žrtv med misijonarji še ni popoln. Ni še ugotovljeno, koliko misijonarjev je izgubilo življenje pod ruševinami, ki so jih povzročile bombe; ne vedo za število žrtv podivjanih vojaških tolp, ki so po razsulu armad ropale in morale med prebivalstvom, ki ni bilo zaščiten. Tudi v krajih, kjer so boljševiski načevali ljudstvo proti veri in duhovščini, je padlo veliko število duhovnikov in misijonarjev. Zadnje poročilo Agencije Fides navaja smrt dveh uglednih misijonarjev iz pariškega zavoda za širjenje svete vere, ki sta postala žrtve vojnih grozot. Njima sledi dolga vrsta imen misijonarjev, ki so izgubili življenje, izvršujoč svoj težki poklic.

Ves poštno usmerjeni tisk povečuje junaško zadržanje katoliških misijonarjev, ki se žrtvujejo na bojnih poljanah in v zaledju in pomagajo ranjencem in beguncem; skrbje za zapuščene otroke; strežejo bolnikom; pomagajo starim in onemoglim, skrbijo za razbegle vaščane, ki so ostali brez strehe in brez sredstev in so morali zapustiti svoje porušene domove. Misijonarji se žrtvujejo za vse, ki so v stiski,

Recept za lepoto slaven že 30 let!

Preizkušen recept za neoporečno polt ki je dokazal svojo vrednost.

Da tudi najbolj temno, najbolj hrapavo kožo napravite mehko, čisto in velurno gladko — da se rešite zjedalcev, razširjenih por in drugih kožnih nedostatkov — poizkusite naslednji recept. Pomešajte en del čiste, digerirane smetane z enim delom digeriranega oljčnega olja in to potem zmešajte z dvema deloma najboljšee kreme. To vam lahko pripravi Vaš lekarnar, toda pripravljajte tako majhne količine je zelo drago. Vi pa to lahko imate tudi za malo denarja — že pripravljeno v kremi Tokalon (dnevni, ne mastni). Ta krema dejensko vsebuje digerirano smetano in oljčno olje, kombinirano z drugimi dragocennimi sestavinami za hrano in krepitev, na znanstveni podlagi zmešano v ustrezajočem razmerju. Krema Tokalon ne dovršen način vrača koži mladostno svežino. Neke dama piše: »Po uporabi kreme Tokalon mi je koža že v 3 dneh postela tako čista, tako sveža, tako lepa, da sem komaj mogla verjati svojim očem.« — Poizkusite tudi Vi kremo Tokalon (bela, ne mastna), preizkušen recept za neoporečno polt, ki je dokazal svojo vrednost. S kremami Tokalon so uspešni rezultati zajamčeni, ali pa vrnemo denar.

Boj proti podmornicam

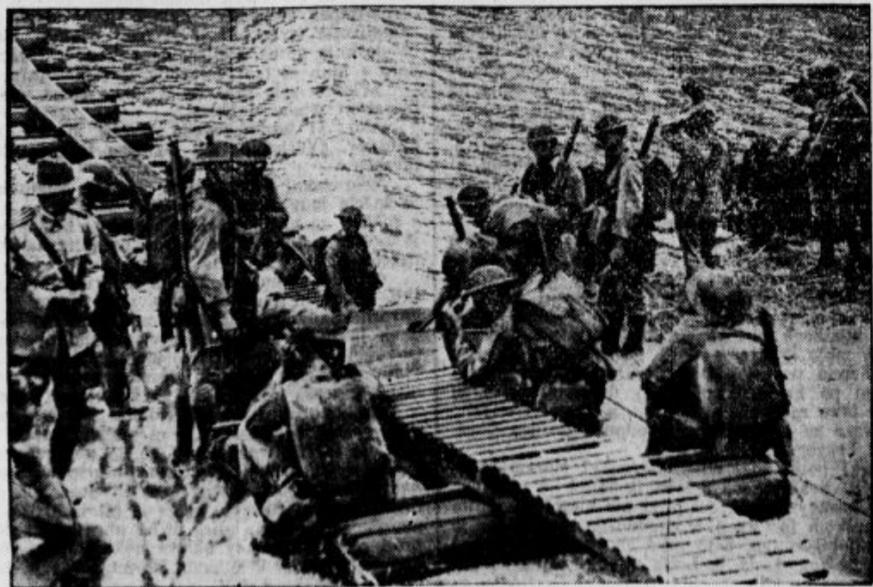
Uradni angleški krogi so priznali, da imajo Angleži sedaj neko novo orožje, ki ga uporabljajo v boju proti podmornicam, najverjetneje nemškemu napadalnemu orožju (poleg letal seveda) proti angleškim trgovskim in bojnim ladjam. Po tem sporočilu imajo posebno orožje v letalih in s tem orožjem gredo na lov na podmornice. To orožje imenujejo »Blackburn Botha«.

Jezuiti v misijonih

Vatikanska agencija Kipa je objavila nekaj podatkov o delovanju jezuitov v misijonih, in to v najnovjšem času. Leta 1940 sta delovala na misijonskem polju med pogani 3902 jezuita. Opravljali so dušno pastirstvo med 3.345.000 katoličani, raztreseni med 175 milijoni poganov. Med temi jezuiti je 900 domačinov, in to okoli 300 duhovnikov. Število jezuitskih šol v misijonskih pokrajinah znaša 12.481 in imajo 554.963 gojencev. Patre podpira pri jezuitskem delu okoli 5000 sester in 22.433 domačih katehistov.

Zakurjeni grobovi

Pogrebne slovesnosti so bile in so še danes pri raznih narodih različne. Tako so dali na primer stari Grki umrlemu v grob »obclus«, novec, s katerim je lahko plačal voznika, ki ga je prepeljal čez reko Styx v Had. V grobovih egiptovskih kraljev so našli celo vrsto raznih predmetov, ki so jih dali umrli v grob. Vse to so darovali mrtvim, da bodo tudi v onostranstvu uporabljali zemeljske predmete. Pa tudi danes so še celo v Evropi navade, ki kažejo na to, da se mrtvi ne loči od živih in da nekje nadaljuje telesno življenje. Zato mu skušajo nuditi vse tisto, kar je v tem življenju najbolj cenil. Tako je na primer ponekod v Bolgariji navada, da mrtvim v grobovih radi zakurijo, da bi jih ne zeblo.

Takni so avstralski vojaki, ki so se najbolj odlikovali v bojih pri Bardiji.

Mihčeve čudovite dogodivščine

235

(235) Ko se je dovolj odpočil, sklence ogledati si nekoliko natančneje okolico. Tu pa tam vidi majhne hišice, ki so menda iz kovine. To bo torej Mehanopolis, ali mesto strojev iz kovinskih naprav.

236

(236) »No, to sem pa res radoveden, kakšni ljudje stanujejo tod okoli!« je rekel Mihec sam pri sebi. Komaj pa je to izgovoril, je zagledal neka zelo majhna čudna bitja, ki so tekla proti hišicam.

Najbolj aktualna knjiga je Slovenčev koledar

Obsega 256 str. z nad 100 slikami. Stane le 28 dinarjev!

Službe iščejo

Mlinarski pomočnik išče službo. Alojzij Zagar, Ilovk 6, p. Kranj.

Prodamo

Vosek Ia. rumen in bel, ima večjo količino po ugodni ceni naproday: Medarna, Ljubljana, Zidovska ulica 6.

Jabolka obrana, mošanci, bobovec, zimsko pakovanje — nudi za netto kg po 5, 6, 7 din franko Dragovrad; Henrik Cehner, trgovec, Libelče, Koroško.

Prodaj vagon hrastovih, vagon gabrovih in vagon mešanih drv. Drva so popolnoma suha. Nakladajo se žel. postaja Radohova vas in Stična. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 644.

Pouk

Matematika-visokošolca vestnega inštruktorja — iščem za malo maturantko. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 639.

Posrestva

»REALITETA« zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 54, I. nadstr. Telefon 44-20.

Velika hiša dvonadstropna, v mestu Celju, naproday. Ponudbe podr. »Slov.« v Celju pod »Dvonadstropna hiša«.

Tristanovanjsko hišo in veliko zemljišče za takojšnje parceliranje, prodam. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Periferija« št. 637.

Službo dobe

Pomočnika prekaževalskega, poštenega in treznega, sprejme Valentin Smode, izdelovalec suhomesnih izdelkov, Pobrežje, Maribor.

Pomočnico za vsa hišna dela, pošteno, pridno, pripravno — sprejemem s 1. februarjem k dvema osebam. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Lahka služba« 640.

Dober hlapec za na posestvo na Dolenskem, se išče. Plača dobra! Oziralo se bo samo na tiste, ki imajo dobro spričevala. Prav tam se sprejme tudi dekla za kmetijska dela proti dobri plači. Oferite poslati na upr. »Slovenca« pod »Domačija« 483.

Razno

Gumblice, gumbice, plise, monograme, entel, azur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union Vezenje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Kupimo VSAKOVRSNO ZLATO SREBRO PLATINO BRILJANTE ŠMARAGDE SAFIRJE RUBINE MISERE LTD STARIŠKINE NAKITE TER UMETNINE PO NAJVIŠJIM CENAM STARA TVRDOKA JOS EBERLE LJUBLJANA TYRŠEVA 2 HOTEL SLOH

Knjigovezi! Kupim železno prešo. — Plošča najmanj 50 x 70 cm, ter stroj za šivanje blokov na električni pogon. Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Knjigovezi« št. 634.

Denar

Posojila dajemo našim članom in varčevalcem. Ugodni pogoji. Vloge obrestujemo po 5%. — Vsi varčevalci brezplačno zavarovani. — Zadruga »Moj dom« Ljubljana, Dvorčakova št. 8. Iščemo poverjenike!

Industrijsko podjetje v polnem obratu bi zamejnolo obremenitev 500.000 din na I. mestu. Ponudbe na upr. »Sl.« pod »Obrestovanje ali udeležba« 464

40.000 din posojila iščem na I. mesto. — Za obresti dam dvosobno, lepo stanovanje pod enim ključem. Prednost čista in mirna stranka. — Ponudbe v upravo »Slov.« pod »40.000 din posojila« št. 636.

Od Morave do Save, od Donave do Drave proti kašlju vzemi

Karamele Rave

Zavitki Din 5— V apotekah

Veterni jopiči

iz prvovrstne balonske svile, najnovejši kroji v raznih barvah in veliki izbiri pri

B. Kolb - Predalč Ljubljana, Kongresni trg št. 4

Uršula Skuhala Pogreb blage pokojnice bo v četrtek, dne 16. januarja ob 9 pri Veliki Nedelji. Blago pokojnico priporočam v molitev in blag spomin. Hajdina, dne 14. januarja 1941. Župnik Vekoslav Skuhala, sin.

Jože Vovk Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 15. januarja ob 15 z Zal, kapelice sv. Janeza, k Sv. Križu. Dragemu pokojniku bomo ohranili časten spomin. Ljubljana, dne 14. januarja 1941.

Franc Pušnik posestnik Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 16. januarja 1941 ob treh popoldne iz hiše žalosti na Teharjih št. 7 na farno pokopališče. Sv. maša zadušnica bo v petek, dne 17. januarja ob 8 zjutraj v farni cerkvi v Teharjih in v soboto, dne 18. januarja ob 8 zjutraj v farni cerkvi v Celju. Teharje, Celje, Maribor, Vojnik, Štip, dne 14. januarja 1941. Terezija, žena; Tončka, Marica, Fani, hčerke; Ciril, sin; Lovro, Zivko, Lojze, zeti; Roza, snaha — in rodbina Luževič.

Edgar Wallace: 11

Zagonetna grofica

(Roman iz londonskega življenja.)

Toda Chesney Praye ni niti najmanj kazal na zunaj, da bi bil sposoben za takšen posel. V najboljšem primeru bi lahko dajal nasvete o dobro skrojjenih oblekah in pravilnem vezanju kravate. Sam je namreč bil oblečen brezhibno. Loisa je čisto slišala frazo: nacifran in izlikan, a je šele zdaj privrkat videla, kaj se to pravi. »Tedad boste imeli sijajno mesto, Miss Reddle,« reče Praye. »Lahko stavim, da se boste z grofico izvršno razumeli... Ali ste že kdaj nastopili na odru?« »Ne, nisem,« reče Loisa z nasmehom, ker se je spomnila opominov starega Mackenzie. »Škoda! Vi bi kolosalno nastopali na odru,« je blebetal Chesney dalje. »Vi imate držo, postavost, glas in vse, kar je tam potrebno. Jaz sam sem bil nekaj let pri nekem teatru — to vam je pasje življenje za moške in nič boljše za ženske.« Glasno se je smejal, kot bi pravkar povedal kaj strašno duhovitega. Loisa se je čudila, da ga grofica ni pograjala zaradi njegovega svobodnega in brbljavega obnašanja, ki ni niti najmanj pristajalo njegovemu položaju. »Da, jaz bi rad šel k gledališču!« Te besede je izrekel molčeč lord Moron in njegov zlovoljni glas je imel čuden zvok. Izgovoril je to, kakor bi kak majhen deček govoril o tem, kar mu je že bilo nekoč prepovedano. Grofica okrene svoje mrke, neprijazne oči k sinu. »Ti ne boš nikoli prišel na oder, Selvin,« reče energično »Mirne duše si lahko to neumnost izbiješ iz glave.«

Lord Moron se je igral z verižico svoje ure in se nemirno prestopal. Loisa je menila, da ima pet in dvajset do trideset let in zdelo se ji je, da ni oženjen. Misliše je, da mogoče trpi na kakšni duševni bolezni. Kasneje pa je zvedela, da je le človek brez energije, popolnoma podvržen oblasti svoje matere. Njegov značaj je bil miren, naiven in preprost, skoraj otroški. »To ni nič za tebe, ljubi moj,« reče Mr. Chesney Praye in ga potrepja po rami tako močno, da se je mladi lord zamajal. »Vse polno drugih poklicev čaka nate; ali ne, lady?« Grofica mu ni odgovorila; stala je poleg velikega okna in gledala dol na trg. Nenadoma se okrene, vzame svoj lornjet in ga podrži pred očmi. »Kdo je tisti gospod?« vpraša mirno. Chesney Praye pogleda dol in Loisa opazi, kako so mu ustnice vzdrtle in obraz pobledel. »Kdo je ta gospod?« vpraša grofica še enkrat. »To je najspretnjši človek v Londonu, mislim: najspretnjši detektiv. Rad bi dal tudi tisoč funtov, če bi zdaj lahko šel za njegovo krsto. On čuti neko antipatijo napram meni.« Utilnil je, kot bi preveč rekel. Loisa pogleda preko njegovih ramen dol na človeka, ki je potajaj stopal po ulici. Bil je Mihael Dorn. »Detektiv?« vpraša lady Moron. »Zares ne razumem, zakaj se razburjate zaradi detektiva, Chesney. Vi, mislim, niste menda kak zločinec?« »Gotovo nisem!« odvrne Praye skoraj osorno. »Ampak jaz sovražim te ljudi. On se zove Dorn — Mihael Dorn in je najbrž edini privatni detektiv na Angleškem, ki je nekaj vreden. Večkrat ga kličejo tudi v Scotland Yard, da ga vprašajo za svet, ker ga zelo cenijo. On je organiziral racijo v Limbo-klubu in poskušal dvigniti proti meni kot lastniku tega kluba neko obtožbo, se je pa pri tem grdo prevaril...«

Mihael Dorn jim je bil izginil izpred oči. Loisa je bila srečna, da je vsa pažnja bila osredotočena nani, ker bi sicer lahko izdala, da se pozna z njim. Detektiv torej! »Ta človek je srčen ko sam vrag,« je nadaljeval Chesney Praye. »Brez pomisleka bi pograbil celo svojo lastno teto in jo vlekli na policijo. Včasih je bil policijski komisar v Indiji, a je zapustil to mesto in stopil v službo nekega afriškega milijonarja, ki je bil izgubil neke dokumente in mu je plačal celo premoženje, ko mu jih je našel. To je prav za prav vse, kar vem o njem.« Kdo je bil ta Chesney Praye, ki je smel na tak način govoriti v navzočnosti visoke grofice? Loisa je že slišala o moških in ženskah, ki so zavzemali take položaje v hišah visokega plemstva, da so lahko čisto po domače govorili z osebami, ki so jih plačevali. Zdelo se ji je, da je naletela na tak primer. Tedaj se je oglasil lord Moron: »Nimam rad izraza »pograbit« svojo lastno teto,« reče razburjeno. »Takšni izrazi se ne uporabljajo v navzočnosti mlade dame.« Stroge matere oči so ga ukorile. »To mene ne žali, Selvin; poleg tega pa nimaš nikakega razloga, da misliš, da take besede žalijo moje tainice.« Selvin povese oči in nerazumljivo zamrmra: potem pa kradoma odide iz dvorane. Loisa bi prav tako rada odšla za njim, a ni našla nobene pretveze za to. Takoj nato odpusti grofica Chesneya Praye. »Vi boste zdaj odšli, Chesney! Moram spregovoriti nekaj besed z Miss Reddle.« Chesney se prikloni pred njo s svojim večnim nasmeškom in zveliko vljudnostjo. Sklonil se je in poljubil veliko, belo roko, okrašeno s tolikimi dragimi kamni, da je Loisa mislila, da si bo porzal usta na njih.

»Upam, da vas bom kmalu zopet videl, gospodična,« je rekel nato in tresel Loiso roko z nepotrebnim stiskom. »Lahko bi ji nekoliko razkazal mesto, ali ne, lady?« Gospodična je z dežele. »Ne, Miss Reddle živi že nekaj let v mestu,« reče grofica. Njen ostr glas bi prestrašil marsikatero človeka in mu zavozljal jezik, toda Mr. Chesney ni bil človek takega kova. »Ampak gospodična najbrž še ni videla zanimivejših stvari, ki ji jo bom pokazal. Morda bo dovolila gospa grofica, da nekega večera pridete v klub in tam večerjate. Ali plešete?« »Plešem zelo rada, če si lahko sama izbiram plesalce,« odgovori Loisa. »No, vi boste seveda izbrali mene,« reče Chesney. »Verjemite mi, jaz sem izredno dober plesalec.« Sele nekaj hipov potem, ko sta ostali sami, je začela lady Moron govoriti. Stala je ob oknu z rokami na hrbtu in gledala dol na trg, tako da je Loisa mislila, da je morda pozabila na njeno navzočnost. »Danes ni nobenega dela za vas,« reče grofica, ne da bi okrenila glavo. »Sama sem že odgovorila na vsa pisma. Pri nas obedujemo ob pol dveh in boste seveda tudi vi z nami obedovali. Ob osmih večerjamo. Dovoljeno vam je vsako popoldne čas od petih do desetih preživeti izven hiše. Najlepša vam hvala za vse, Miss Reddle.« Ko je grofica odpustila Loiso, je le-ta odšla naravnost v svoj sobo. A ni vedela, kaj bi počela, da bi ji hitreje minil čas do obeda. Ko je Chesney Praye zapustil hišo v Chester Square-u, je pogledal na levo in desno po ulici in takoj našel človeka, ki ga je bil iskal; stal je nepremično na oglu ulice in bil obrnjen s hrbtom proti njemu. Chesney okleva nekaj hipov, potem pa odločno stopi k Mihaelu Dornu, ki se je delal, kot da ničesar ne sluti.